

Chitabu cha phiri cha MAMBO GA NYAKATI Tanga mbere

Chitabu hichi cha phiri cha Mambo ga Nyakati chaandikpwa ni muandishi iye ariyeandika chitabu cha kpwandza cha mambo ga nyakati na wachiandika wakati uho mmwenga.

Chitabu hichi chinaenderera kusemurira kula phara phosika chitabu cha Mambo ga Nyakati cha kpwandza. Chinaandzira mambo ga utawala wa mfalume Selemani hadi kufwakpwe. Chisha chinahuambira vira mbari za vurini vyolongozwa ni Jeroboamu kumuasi Rehoboamu mwana wa Selemani ariyetawala badalaye, na vira arivyotengana na ufalume wa mwakani yani Jerusalemu.

Zaidi chitabu hichi chinasemurira mambo ga utawala wa uphande wa mwakani yani Juda, ambako afalume anji akala aaminifu kpwa Mwenyezi Mlungu, haswa kuhusu kudzengbwa kpwa nyumba ya kuvoya Mlungu hiko Jerusalemu. Mfalume Hezekiya anahewa nafwasi kulu kpwa sababu ya mabadiliko arigohenda kpwa kuuyiza ibada kpwenye nyumba ya kuvoya Mlungu wakati wa utawalawe. Piya chinasemurira vira ufalume wa Juda urivyoshindwa hipho mwaka wa magana matsano mirono minane na sita kabila ya Jesu kuvyalwa, na atue kutsamizwa turi-turi hadi tsi ya Babeli. Masemuriri ga chitabu hichi

ganasirira hipho mfalume Koreshi aripholavya ruhusa Ayahudi osi auye kpwao na akadzenge luphya nyumba ya kuvoya Mlungu yokala ikabanangbwa.

Maelezo muhimu kpwa chifupi

Utawala wa Selemani na kudzengbwa kpwa nyumba ya kuvoya Mlungu 1:1—9:31

Mbari za vurini zinadzitenga 10:1-19

Afalume a Juda 11:1—36:12

Kutekpwa kpwa Jerusalemu 36:13-23

Selemani anavoya ikima

(1 Afalume 3:1-15)

¹ Selemani mwana wa Daudi wadziikato kahi za ufalumewe. Mwenyezi Mlungu, Mlunguwe achikala phamwenga naye na achimuhenda akale mkpwulu sana.

² Selemani wagomba na Aiziraeli osi, akulu a vikosi vya anajeshi elufu-elufu na akulu a vikosi vya anajeshi gana-gana, aamuli na vilongozi osi a Iziraeli ambao ni vilongozi a mbari. ³ Phahi Selemani na atu osi ariokala phamwenga naye aphiya phatu pha dzulu pha ibada ko Gibioni. Hino ni kpwa sababu Hema ra Mkwutano ra Mlungu rotengezwa ni Musa, mtumishi wa Mwenyezi Mlungu, kala ri kuko. ⁴ (Ela Daudi kala akaambuka na sanduku ra Mlungu kula Kiriathi-Jearimu hadi phatu ambapho kala akar-itayarishira. Iye kala akarichitira hema hiko Jerusalemu.) ⁵ Phapho hipho Gibioni piya, mbere za hema ra Mwenyezi Mlungu ndiphokala

phana phatu pha kulavira sadaka pha shaba phariphotengezwa ni Bezaleli mwana wa Uri, mwana wa Huri. Ndipho Selemani na atu osi achirilunga kuko. ⁶ Phahi Selemani waambuka hadi phara phokala phatu pha kulavira sadaka pha shaba mbere za Mwenyezi Mlungu, phokala pha ndani ya Hema ra Mkpwutano na dzuluye achilavya sadaka za kuochwa elufu mwenga.

⁷ Usikuwe Mlungu achimtsembukira Selemani achimuamba, “Voya chochosi ulondacho nami ndakupha.” ⁸ Naye Selemani achimjibu Mlungu achimuamba, “Wamuhendera manono baba Daudi, nawe ukanihenda nkale mfalume badalaye. ⁹ Sambu phahi, Ee Mwenyezi Mlungu, hira ahadi uriyomlaga baba Daudi itimize, mana ukanihenda nkale mfalume wa atu ario anji dza mtsanga. ¹⁰ Phahi nipha ikima na marifwa ili niweze kualongoza atu hinya. Mana ni ani awezaye kuatawala atuo ario anji chiasi hichi?”

¹¹ Mlungu achimjibu Selemani achimuamba, “Kpwa kukala higa ndigo uchigoaza mwako moyoni nawe kukadzilondera mali, utajiri, togo, wala kukala nikuolagire avihao na hata piya kukalonda maisha mare ela ukalonda ikima na marifwa ili uweze kuatawala atu angu ambao nakuika ukale mfalume wao, ¹² phahi nkakupha yo ikima na marifwa. Piya ndakupha utajiri, mali na ishima ambayo takuna mfalume wanjina ambaye kala anayo kabila uwe wala bada ya uwe takuna wanjina ndiye kala nayo dza hiyo.”

¹³ Hiphho Selemani wauya kula mbere ya Hema ra mkpwutano, rokala phatu pha dzulu pha ibada

hiko Gibioni, chisha wauya Jerusalemu ambako watawala Iziraeli.

Mali ya Selemani
(1 Afalume 10:26–29)

¹⁴ Selemani wakusanya magari ga kuvwehwa ni farasi na anajeshi akuhumira farasi. Magarige kala ni elufu mwenga na magana mane na anajeshi akuhumira farasi elufu kumi na mbiri ario waaika kwenye midzi yokala achiika magari ga kuvwehwa ni farasi na anjina achikala nao hiko Jerusalemu. ¹⁵ Mfalume wahenda feza na zahabu zikale mayamaya dza mawe ko Jerusalemu. Mierezi nayo achiihenda ikale minji dza mihi ya mikuyu yokala tsi ya kugbwa. ¹⁶ Farasi a Selemani nao arehwa kula Misiri na Kue.* O ahendadzi-bishara a mfalume akpwendaagula kula Kue. ¹⁷ Bei ya gari mwenga ra kuvwehwa ni farasi kala ni vipande magana sita vya feza ko Misiri. Na farasi mmwenga kala ni vipande gana mwenga na mirongo mitsano vya feza. Chisha hinyo ahendadzi-bishara a mfalume kala achiaguzira afalume osi a Ahiti na a Aaramu.

2

Matayarisho ga kudzenga
Nyumba ya kuvoya Mlungu
(1 Afalume 5:1–18)

¹ Phahi Selemani waamua kudzenga nyumba ambamo Mwenyezi Mlungu andaabudiwa

1:14 1:14 1 Afalume 4:26 **1:16** 1:16 Kumbukumbu 17:16

* **1:16** 1:16 Kue: Dzina ranjina ra eneo ra Silisia hiko Uturuki.

na piya adzidzengere nyumba ya chifalume.
² Waika atu elufu mirongo sabaa akale atsukuzi a mizigo. Atu elufu mirongo minane akale atsongadzi a mawe timboni hiko myangoni. Atu elufu tahu na magana sita aikpwa akale aimirizi ao. ³ Chisha, Selemani achimuhumira Hiramumu mfalume wa Tiro ujumbe achiamba, "Nihumira mierezi dza urivyomuhumira baba Daudi wakati phokala anadzenga nyumbaye ya kusagala. ⁴ Lola phahi nalonda nidzenge nyumba ambamo Mwenyezi Mlungu, Mlungu wangu, andaabudiwa. Mimi nindaitenga kpwa ajili ya Mlungu ikale phatu pha kufukiza uvumba wa kunukato mbereze, phatu pha kuika mikahe ichiyolaviwa kpwa Mlungu chila wakati na kulavya sadaka za kuochwa za ligundzu na za dziloni, sadaka za wakati wa Siku ya Kuoya, za siku ya sikukuu ya kulumbwa kpwa mwezi na za sikukuu zoikpwa ni Mwenyezi Mlungu, Mlungu wehu. Aiziraeli alagizwa akale achihenda hivi hata kare na kare. ⁵ Nyumba nilondayo kuidzenga indakala kulu, manage Mlungu wehu ni mkpwulu kuriko milungu yosi. ⁶ Ela ni ani awezaye kumdzengera nyumba ichikala hata mlunguni kpwenye takukutosha? Mino ni ani hata nimdzengere nyumba, isiphokala ni phatu tu pha kuocha sadaka mbereze? ⁷ Kpwa hivyo nihumira fundi mangungu wa zahabu, feza, shaba na vyuma. Akale piya ana ujuzi wa kutengeza nguwo za mtsanganyiko wa rangi, rangi ya kundu, rangi ya buluu na rangi ya

zambarau na akale anaweza kutsonga michoro. Naye andakpwedza ahende kazi phamwenga na mafundi ambao ninao hiku Juda na Jerusalem, ariotsambulwa ni baba Daudi. ⁸ Tsona nihumira magogo ga mierezi, miberoshi na misandali kula Lebanoni, mana mino namanya atumishio hiko Lebanoni anamanya sana kuahula mbao vinono. Nindahuma atumishi angu edze ahende kazi phamwenga na hinyo atumishio, ⁹ ili aniahurire mbao kpwa unji kpwa kukala nyumba nilodayo kuidzenga indakala kulu na nono sana. ¹⁰ Nami ndaaripha atumishio ambao ni aahuladzi a mbao, viphinda elufu mirongo mine vya nganu iriyobundugbwa, viphinda elufu mirongo mine vya shayiri, madaba elufu mirongo miiri ga uchi wa zabibu na madaba elufu mirongo miiri ga mafuha ga zaituni.”

¹¹ Ndipho Hiram u mfalume wa Tiro achimjibu Selemani kpwa kumuandikira baruwa yoamba, “Mwenyezi Mlungu anaamendza atue ndiyo mana wakuika uwe ukale mfalume wao.”

¹² Hiram achienderera kuamba, “Naatogolowe Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli, ariyeumba dzulu mlunguni na dunia. Iye achiyemupha mfalume Daudi mwana mlume wa ikima, marifwa na achili ya kumanya mambo ambaye andamdzengera Mwenyezi Mlungu nyumba na adzidzengere nyumba ya chifalume.

¹³ “Sambi namhuma Hiram-Abi ambaye ni fundi mangungu na mwenye achili ya kuhenda kazi bazi nyinji. ¹⁴ Nine ni wa mbari ya Dani na ise wala Tiro. Wasomera ufundi wa zahabu, feza, shaba, chuma, mawe na mbao. Piya ni

fundi hodari wa kutengeza nguwo nono kpwa kuumira nyuzi za rangi ya zambarau na ya kundu na ya buluu na nguwo za katani swafi. Chisha anaweza kukutsongera michoro ya aina zosi na kutengeza muundo wowosi wa chitu ndichomlagiza. Iye andahenda kazi phamwenga na mafundio na mafundi ariotsambulwa ni mkpwulu wangu, sowe Daudi. ¹⁵ Kpwa hivyo mkpwulu wangu ahumire atumishio hivyo vitu urivyolaga, yani mtsere, shayiri, mafuha ga zaituni na uchi wa zabibu. ¹⁶ Naswi hundaahula mbao kulengana ulondavyo kula Lebanoni, huzifunge mizigo-mizigo na huzitiye Bahari Kulu zienegelele hadi Jopa. Nawe uzihale hipho uziphirike Jerusalem.”

¹⁷ Chisha Selemani achialagiza ajeni osi ariokala himo Iziraeli aolangbwe, dza arivyohenda ise Daudi. Na isabu yao ichikala ni atu elufu gana mwenga mirongo mitsano na tahu na magana sita. ¹⁸ Atu elufu mirongo sabaa kahi yao waaika akale atsukuli a mizigo, atu elufu mirongo minane achiaika akale atsongi a mawe hiko tsi za myango na atu elufu tahu na magana sita nao achikala aimirizi a kuhakikisha kazi inahendwa.

3

*Selemani anadzenga
Nyumba ya kuvoya Mlungu
(1 Afalume 6:1-38)*

¹ Ndipho Selemani achiandza kudzenga Nyumba ya kuvoya Mlungu dzulu ya mwango

uihwao Moriya hiko Jerusalemu. Hipho ndipho Mwenyezi Mlungu wamtsembukira ise Daudi naye Daudi achiphatsambula, hipho muhala wa kuwagira wa Orinani,* Mjebusi. ² Siku ya phiri ya mwezi wa phiri wa mwaka wa ne wa utawalawe ndipho ariphoandzira kudzenga. ³ Vipimo vya Selemani vyo dzengera iyo Nyumba ya kuvoya Mlungu ni hivi: Urewe kala ni mita mirongo miiri na sabaa na upanawe kala ni mita tisiya. ⁴ Iyo baraza yo kala mbere za nyumba urewe kala ni mita tisiya na upanawe piya kala ni mita mirongo mitsano na ne sawa na upana wa yo nyumba. Chimo nacho kala ni mita mirongo mitsano na ne. Na himo ndani wamufwinika na zahabu swafi. ⁵ Na cho chumba chikulu wachifwinika chosi na mihi ya miboreshi yofwinikpwa na zahabu swafi na achichora mitende na silisili dzuluye. ⁶ Hicho chumba wachipamba kpwa mawe ga samani. Zahabu nayo kala ni zahabu yola Parivaimu. ⁷ Tsona wachifwinika na zahabu hangu boritize, miimo na vizingitivye, kutaze, miryangoye na achitsonga makerubi ukutani.

⁸ Chisha achitengeza Phatu Phatakatifu Zaidi. Phatu hipho urewe kala ni mikono mirongo miiri na upanawe mikono mirongo miiri, kulungirana na upana wa yo nyumba. Napho waphafwinika na talanta magana sita za zahabu swafi. ⁹ Na uziho wa misumari kala ni nusu kilo ya zahabu. Hivyo vyumba vya dzulu gorofani navyo

* **3:1** 3:1 Dzina ranjina ra Orinani ni Arauna. **3:8** 3:8 Kutsama 26:33-34

piya achivifwinika na zahabu. ¹⁰ Himo ndani ya Phatu Phatakatifu Zaidi watsonga makerubi mairi ga muhi nao achiafwinika na zahabu. ¹¹ Mapha ga makerubi higo chivyamwenga kala gana ure wa mikono mirongo miiri. Apha ra mmwenga ambaro ni mikono mitsano raguta ukuta wa nyumba na ranjina ambaro ni mikono mitsano viratu vira raguta apha ra hiye kerubi wanjina. ¹² Hiye kerubi wanjina naye ambaye aphare mwenga ni mikono mitsano, raguta ukuta wa nyumba na aphare ra phiri naro vivyo hivyo mikono mitsano ragutana na hiye kerubi wa kpwandza. ¹³ Mapha ga hinyo makerubi chivyamwenga gagota mikono mirongo miiri nao aima na magulu gao nyuso zao zichilola cho chumba chikulu. ¹⁴ Chisha achitengeza paziya ya katani swafi yenye rangi ya buluu, rangi ya kundu, rangi ya zambarau na tsona dzuluye mchipambwa kpwa kufumwa picha za makerubi.

Nguzo mbiri za shaba
(1 Afalume 7:15-22)

¹⁵ Wadzenga nguzo mbiri mbere za iyo nyumba ya kuvoya Mlungu zenye chimo cha mita kumi na tsano na nusu na dzulu ya chila nguzo phavwikpwa tadzi ya chimo cha mita mbiri nukuta mbiri. ¹⁶ Watengeza silisili mbiri za mviringo achizivwika tadzi za hizo nguzo. Tsona achitengeza makomamanga gana achigatsomeka galewelewe himo silisilini. ¹⁷ Hizo nguzo za-imiswa mbere za iyo Nyumba ya kuvoya Mlungu,

mwenga uphande wa mkpwono kulume na ya phiri uphande wa mkpwono kumotso. Hira ya uphande wa mkpwono kulume wayiha Jakini na hira ya uphande wa mkpwono kumotso achiyiha Boazi.

4

Miyo ya nyumbani mwa Mlungu (1 Afalume 7:23-51)

¹ Chisha mfalume Selemani achidzenga phatu pha kulavira sadaka pha shaba, urewe mita tisiya, upanawe mita tisiya na chimoche mita ne na nusu. ² Tsona achitengeza birika ra mviringo ra shaba iriyoyayushwa, kula mkungo hadi mkungo mita ne nukuta ne, kula photsi kuphiya dzulu mita mbiri nukuta mbiri na mviringowe ni mita kumi na tahu nukuta mbiri. ³ Na tsini ya mkungo wa hiro birika kala phana mifano ya ng'ombe zotengezwa phamwenga na ro birika riphoyayushwa zichikpwa kurizunguluka chila uphande. Hizo ng'ombe kala zapangbwa misitari miiri kurirembesha. ⁴ Hiro birika raimiswa dzulu ya miongo ya ng'ombe kumi na mbiri za shaba. Tahu zalola vurini, tahu zalola mwakani, tahu zalola mlairo wa dzuwa na tahu zalola mtswerero wa dzuwa. Vyo vyunu vya zo ng'ombe vyakala vinalola pho kahi-kahi ya ro birika. ⁵ Uziho wa mkpwungowe kala ni nchi ne. Nao kala unaigana na mkpwungo wa chikombe na dza ruwa ra toro. Birika kala rinaweza kumenya madzi chiasi cha lita elufu mirongo

mitsano. ⁶ Tsona piya atengeza mabeseni kumi, matsano gaikpwa uphande wa vurini na matsano gachiikpwa uphande wa mwakani wa yo nyumba ya kuvoya Mlungu. Higo mabeseni gahumika kusuzira nyama ariolaviwa sadaka za kuochwa na hiro birika rahumika kuikira madzi ga alavyadzi-sadaka ga kusingira mikono na magulu.

⁷ Watengeza vinara kumi vya taa vya zahabu, sawa-sawa na irivyolagizwa, achivitiya ndani ya chumba chikulu mo nyumbani mwa Mlungu, vitsano uphande wa vurini na vitsano uphande wa mwakani. ⁸ Piya watengeza meza kumi achiziika ndani ya Nyumba ya kuvoya Mlungu, tsano achiziika uphande wa vurini na tsano uphande wa mwakani. Tsona achitengeza mabakuli gana mwenga ga zahabu. ⁹ Achidzenga muhala wa alavyadzi-sadaka kuzunguluka yo nyumba ya kuvoya Mlungu na yanjina kulu kondze ya iyo ya kpwandza na miryango ya iyo mihala yafwinikpwa na shaba. ¹⁰ Na ro birika wariimisa chipembe cha kondze cha uphande wa kahi-kahi ya mwakani na mlairo wa dzuwa wa iyo Nyumba ya kuvoya Mlungu.

¹¹ Hiramumu piya watengeza nyungu, miko ya kudzengera na mabakuli. Naye wamala kazi zosi za Nyumba ya kuvoya Mlungu dza ariyolagizwa ni mfalume Selemani. ¹² Watengeza nguzo mbiri, mabakuli mairi na tadzi mbiri zotengezwa dza bakuli dzulu ya zo nguzo, nyavu mbiri kpwa ajili ya kufwinika hizo tadzi mbiri zoikpwa dzulu

4:6 4:6 Kutsama 30:17-21

4:7 4:7 Kutsama 25:31-40

4:7

4:7 Kutsama 25:23-30

ya nguzo, ¹³ makomamanga magana mane kpwa ajili ya nyavu hizo mbiri, safu mbiri za makomamanga kpwa chila nyavu kpwa kupamba zira tadzi mbiri zokala dzulu ya nguzo. ¹⁴ Watengeza go magari na achitengeza mabeseni dzulu ya go magari, ¹⁵ ro birika kulu na zo ng'ombe kumi na mbiri zokala tsinize. ¹⁶ Piya achitengeza nyungu, miko na uma za kudungira nyama. Miyo yosi ya nyumba ya Mwenyezi Mlungu ambayo Huramu-Abi wamtengezera mfalume Selemani kala ni shaba iriyotsuswa. ¹⁷ Ye mfalume wavitengeza vivi vyosi ko dete ra Joridani, phatu phokala na ulongo kahi-kahi ya Sukothi na Sereda. ¹⁸ Selemani waitengeza miyo iyo kpwa unji sana, hata nyo uziho wa shaba tauyamanyikana.

¹⁹ Phahi Selemani watengeza miyo yosi yokala nyumbani mwa Mlungu dza vira phatu pha kulavira sadaka pha zahabu na hizo meza ambazo dzuluze phaikpwa mkpwahe mtakatifu, ²⁰ vinara vya kuikira taa na taaze za zahabu swafi, zikale zichiaswa pho tsolokero ya chumba cha ndani, kama irivyolagizwa, ²¹ na mapambo ga maruwa, taa na kpweleo za kugbwirira makala kala ni ga zahabu swafi, ²² makasi ga kukatira tambu, mabakuli, visahani vya kuikira uvumba na vyetezo, miyo hino yosi kala ni ya zahabu swafi. Miryango yosi miiri ya nyumba ya kuvoya Mlungu, hura wa chumba chikulu na hura wa kuinjirira Phatu Phatakatifu Zaidi, kala ikafwinikpwa na zahabu.

5

¹ Hiphho Selemani wamala kazi yosi yohendera nyumba ya Mwenyezi Mlungu na achireha vitu vyosi vyotengbwa kpwa ajili ya Mlungu ni ise Daudi. Waika vitu hivi ambavyo ni phamwenga na feza na zahabu na miyo yosi kpwenye vyumba vya kuikira hazina himo nyumbani mwa Mlungu.

Selemani anareha Sanduku ra Chilagane

(1 Afalume 8:1-13)

² Phahi Selemani achiaha phamwenga atumia osi a Iziraeli na vilongozi osi a mbari za Iziraeli na akulu a mbari zao hiko Jerusalem, ili arirehe sanduku ra chilagane ra Mwenyezi Mlungu kula Sayuni, mudzi wa Daudi. ³ Atu osi a Iziraeli akusanyika mbere za mfalume wakati wa sikukuu ya mwezi wa sabaa. ⁴ Atumia osi a Iziraeli ariphokpwedza ndipho Alawi ariunula ro sanduku ra chilagane. ⁵ Alavyadzi-sadaka na Alawi aritsukula ro sanduku ra chilagane na ro hema ra mkpwutano na miyo yosi mitakatifu iriyokala mo ndani ya hema. ⁶ Mfalume Selemani na mkpwutano wosi wa Iziraeli ariokala akakusanyika phamwenga naye mbere za Sanduku ra Chilagane, alavya sadaka za mang'ondzi na ng'ombe nyinji zisizoolangika. ⁷ Chisha alavyadzi-sadaka achireha phatuphe sanduku ra chilagane cha Mwenyezi Mlungu, phatuphe kpwenye chumba cha ndani cha nyumba, yani

5:1 5:1 2 Samueli 8:11; 1 Nyakati 18:11 **5:2** 5:2 2 Samueli 6:12-15; 1 Nyakati 15:25-28

Phatu Phatakatifu Zaidi, tsini ya mapha ga makerubi. ⁸ Kpwa kukala hinyo makerubi aandzula mapha gao dzulu ya phatu pha sanduku ra chilagane, aribwiningiza na mapha gao hiro sanduku ra chilagane phamwenga na migongoye ya kutsukurira. ⁹ Yo migongo kala ni mire, hata tsaze kala inaoneka kula pho phatu phatakatifu, mbere ya cho chumba cha ndani, ela taiyaweza kuonekana kula kondze ya pho phatu phatakatifu. Migongo iyo ichere phapho hadi rero. ¹⁰ Mo ndani ya ro Sanduku ra Chilagane kala tamuna chitu, isiphokala vyo vipande viiri vya mawe, vyoandikpwa mumo ni Musa ko Horebu, ambako Mwenyezi Mlungu waika chilagane na atu a Iziraeli, ariphokala akatuluka Misiri.

¹¹ Phahi hinyo alavyadzi-sadaka atuluka kula hipho phatu phatakatifu, (kpwani alavyadzi-sadaka osi ariokalapho kala akadzitakasa bila kujali mazuma gao. ¹² Tsona aimbadzi osi a mbari ya Lawi, yani, Asafu, Hemani, Jeduthuni, ana aho na ndugu zao kuno akavwala katani swafi na ana matoazi, vinanda na ngephephe, aima uphande wa mlairo wa dzuwa wa phatu pha kulavira sadaka phamwenga na alavyadzi-sadaka gana na mironko miiri ambao ni apigadzi tarumbeta. ¹³ Nayo kala ni kazi ya hinyo apigadzi tarumbeta na aimbadzi akale anasikika chivyamwenga achitogola na kushukuru Mwenyezi Mlungu). Nao aunula

5:10 5:10 Kumbukumbu 10:5 **5:11** 5:11 1 Nyakati 16:34; 2 Nyakati 7:3; Ezira 3:11; Zaburi 100:5; 106:1; 107:1; 118:1; 136:1; Jeremia 33:11 **5:11** 5:11 Kutsama 40:34-35

sauti zao kuno anapiga tarumbeta, matoazi na vinanda kumtoga Mwenyezi Mlungu achi-
amba,

“Kpwa kukala ni mnono,
kpwa mana mendzwaye isiyosika zinaenderera
hata kare na kare.”

Ndipho iyo Nyumba ya kuvoya Mlungu
ichiodzala ingu, ¹⁴ Na nyo alavyadzi-sadaka
taayaweza kuhenda huduma yao kpwa ro ingu,
mana utukufu wa Mwenyezi Mlungu waodzaza
yo nyumba ya kuvoya Mlungu.

6

Selemani anabariki atu *(1 Afalume 8:14-21)*

¹ Chisha Selemani achiamba,
“Mwenyezi Mlungu waamba kukala
anasagala kwenye chilungulungu cha jiza.
² Ela sambu nkakudzengera nyumba nono,
ikale phatupho pha kusagala hata kare na
kare.”

³ Phahi ye mfalume waagalukira nyo Aiziraeli
osi arikokala aimire achiabariki. ⁴ Achiamba,
“Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli naato-
golwe, mana kpwa nguvuze akatimiza ahadiye
ariyomlaga baba Daudi. Iye waamba, ⁵ ‘Hangu
siku nrphotuluzi angu kula tsi ya Misiri,
sidzangbwetsambula mudzi wowosi wala mbari
yoyosi ya Iziraeli ili nidzengerwe nyumba
ndimoabudiwa mumo na siyatsambula mutu
yeyesi akale mfalume wa angu Aiziraeli.

⁶ Ela nikautsambula mudzi wa Jerusalemu, ili atu aniabudu mumo na nikamtsambula Daudi, atawale atu angu Aiziraeli.’ ⁷ Baba Daudi kala akakusudiya kudzenga nyumba kpwa dzina ra Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli. ⁸ Ela Mwenyezi Mlungu achimuamba baba Daudi, ‘Kpwa kukala wakusudiya kudzenga nyumba kpwa nikale ndaabudiwa himo, wahendato kuaza dzambo dza hiri mwako moyoni. ⁹ Ela phahi, uwe kundandzengera nyumba hiyo, ela mwanao wa kumvyala ndiye ndiyedzenga iyo nyumba ambamo nindaabudiwa.’ ¹⁰ Phahi, Mwenyezi Mlungu akaitimiza ahadiye. Mana nkakala mfalume phatu pha baba na kusagarira chihi cha ufalume cha Iziraeli, dza vira Mwenyezi Mlungu arivyoahidi. Tsona nikamdzengera nyumba Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli.

¹¹ “Kpwenye yo nyumba, nkatenga nafwasi ya kuika Sanduku ra Chilagane ambaro ndaniye muna chilagane cha Mwenyezi Mlungu ari-choika na atu a Iziraeli.”

Voyo ra Selemani

¹² Chisha waima mbere za pho phatu pha kulavira sadaka za Mwenyezi Mlungu, mbere za mkpwutano wosi wa Aiziraeli, na achigolosa mikonoye. ¹³ Mana Selemani kala akadzenga uringo wa shaba, urewe kala ni mita mbiri nukuta mbiri, upanawe mita mbiri nukuta mbiri na chimoche cha mita mwenga nukuta tahu nao kala akaudzenga kahi-kahi ya muhala wa

nyumba ya kuvoya Mlungu. Wachipanda dzuluye na achichita mavwinda mbere za mkpwutano wosi wa Aiziraeli na achigolosa mikonoye kpwelekeza mlunguni. ¹⁴ Achiamba, “Ee Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli, takuna Mlungu wanjina dza uwe, dzulu mlunguni, wala phapha duniani. Uwe unatimiza chilaganecho cha mendzwa kpwa atumishio agbwirao malagizogo kpwa moyo yao yosi. ¹⁵ Ukatimiza ahadi uriyomlaga mtumishio, baba Daudi. Hakika gara urigogomba na kanwayo, vivi rero ukagatimiza na mikonoyo. ¹⁶ Sambu, uwe Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli nakuvoya utimize vyo vilaganevyo urivyomlaga mtumishio, baba Daudi. Mana uwe wamuamba, ‘Kala atu a chivyazicho andadzimanyirira na mambo gosi ndigohenda, na kuphiya kulengana na shariya yangu dza uwe urivyohenda, angetawala Iziraeli siku zosi.’ ¹⁷ Phahi, uwe Mwenyezi Mlungu wa Iziraeli, nakuvoya utimize higo gosi urigomlaga mtumishio Daudi.

¹⁸ “Ela, we Mwenyezi Mlungu, kweli undasagala duniani phamwenga na anadamu? Ichikala hata mlunguni kpwenye, wala mlunguni dzulu sana takukutosha, nkpwedzakala nyumba hino nchiyoidzenga? ¹⁹ Ela nakuvoya uniphundze, na kunitimizira mavoyo gangu nikuvoyago, na kukuririra mberezo, mimi mtumishio, uwe Mwenyezi Mlungu, Mlungu wangu. ²⁰ Navoya urinde nyumba hino usiku na mutsi, phatu ambapho waalaga kukala undaabudiwa

hipho, ili uweze kusikira mavoyo ga mtumishio anaphovoya kuelekeya phatu hipha. ²¹ Nawe uphundze mavoyo ga mtumishio na ga atuo Aiziraeli ndiphovoya kuno akalozza phatu hipha. Sikira phahi kula phako makaloni ko mlunguni, na usikirapho, huswamehe.

²² “Napho mutu akamkosera myawe na analondwa arye chirapho, naye achedzaapa mbere za hipha phatupho pha kulavira sadaka ndani ya nyumba hino, ²³ phahi sikira kula mlunguni na uamule. Aamule atumishio, mutu mui mtiye adabu kulengana na uyiwe na ariye kana makosa mrichire dza irivyo hakiye. ²⁴ Napho atuo Aiziraeli akashindwa ni aviha aho kpwa kukala akakuhenda dambi, chisha achikuuyira na kuiha dzinaro, achikuvoya na kukulalamira ndani ya nyumba hino, ²⁵ phahi sikira kula mlunguni, uswamehe dambi ya atuo Aiziraeli na uauyize kpwenye tsi ambayo waapha aho na akare ao. ²⁶ Napho mlunguni kukafungbwa na takuna mvula kpwa mana atuo akahenda dambi, achikuvoya kuno akalozza phatu hipha akuihe na ariche dambi zao kpwa sababu unaagayisa, ²⁷ phahi usikire hiko mlunguni, ukaswamehe dambi za atumishio, atuo Aiziraeli. Afundze atuo njira nono ambayo unalonda ailunge na urehe mvula kpwenye tsi uriyoapha atuo ikale urisi wao.

²⁸ “Napho tsi ikamenya ndzala au ukongo, au mimea inyale kpwa ukosefu wa mvula au manena, au ivamiywe ni ndzije au makunyati, au ichikala aviha aho akaazangira kpwenye midzi yao yosi, au ichikala phana shaka ro-

rosi, au ukongo wowosi wa kutisha, ²⁹ mutu mmwenga au Aiziraeli osi achikuvoya rorosi, chila mmwenga achikala anamanya shidaye na sononoye, achiunula mikonoye kuloza nyumba hino, ³⁰ phahi sikira kula hiko mlunguni ukalako na uaswamehe. Chila mutu unammanya moyowe urivyo nawe mriphe kulengana na mahendoge (mana uwe tu ndiwe umanyaye maazo ga mioyo ya anadamu osi). ³¹ Henda hivi ili akuogophe na alunge njirazo kpwenye tsi uriyoapha akare ehu. ³² Viratu vira, mjeni asiyekala mmwenga wa atuo a Iziraeli, edzapho kula tsi ya kure kpwa ajili ya dzinaro kulu na uwezoo na nguvuzo za kutivya, edzapho kuvoya kuelekeya nyumba hino, ³³ phahi sikira kula hiko mlunguni ukalako, ukamuhendere gosi ndigokuvoya hiye mjeni, ili atu osi duniani akumanye na akuogophe, dza vira atuo Aiziraeli. Piya amanye kukala nyumba hino naidzenga ili uwe uabudiwe himo.

³⁴ “Atuo achiphiya vihani kpwendapigana na aviha aho kokosi ndikokala ukaaphirika, achikuvoya kuno analola mudzi huno urioutsambula na nyumba hino nriyokudzengera ili uabudiwe himo, ³⁵ phahi sikira mavoyo gao kula hiko mlunguni na uaphe ushindi.

³⁶ “Atuo achikuhendera dambi, mana takuna mutu asiyehenda dambi, nawe uatsukirirwe na uahende ashindwe ni aviha ao, aahale mateka aphiye nao kahi za tsi yao, iriyo kure au phephi, ³⁷ ichikala hiko ndikotsamizwa kpwa lazima ni aviha ao, andatubu na akuvoye uaonere mbazi na aambe, ‘Swino hukahenda dambi, hukahenda

ukaidi, hukahenda mai,' ³⁸ ichikala andatubu na mioyo yao yosi na roho zao zosi hiko kpwenye tsi yotsamizwa kpwa lazima na avoye kulola tsi yao uriyoapha akare ao, mudzi huno uriout-sambula na nyumba hino nirioidzenga kpwa ajili ya dzinaro, ³⁹ phahi sikira mavoyo gao na chiriro chao kula hiko mlunguni ukalako, uahende ashinde na uswamehe atuo achiokuhendera dambi. ⁴⁰ Ee Mlungu wangu, sambi phahi matsogo nagafwenuke na masikirogo gasikire mavoyo gavoywago phatu hipha.

⁴¹ Sambu unuka, uwe Mwenyezi Mlungu, Mlungu uphiye ukamenye pho phatupho pha kuoya, uwe phamwenga na ro sanduku ra nguvuzo. Alavyadzio-sadaka naavwikipwe wokofuo, uwe Mwenyezi Mlungu, na atakatifuo ahererwe kpwa sababu ya unonoo.

⁴² Ee Bwana Mwenyezi Mlungu, usimlozere kogo mtumishio uriyemmwagira mafuha, tambukira mendzwayo isiyosika kpwa ajili ya mtumishio Daudi."

7

*Nyumba ya kuvoya Mlungu
inatengbwa kpwa ajili ya Mlungu
(1 Afalume 8:62-66)*

¹ Phahi Selemani ariphomala mavoyo higo moho watserera kula mlunguni uchiocha sadaka za kuochwa na sadaka zanjina nayo nyumba ya kuvoya Mlungu ichiodzala utukufu wa

Mwenyezi Mlungu. ² Nao alavyadzie-sadaka* taayaweza kuinjira Nyumba ya kuvoya Mlungu kpwa mana utukufu wa Mwenyezi Mlungu kala ukaiodzaza. ³ Ana a Iziraeli osi ariphoona hinyo moho ukatserera na utukufu wa Mwenyezi Mlungu u dzulu ya iyo nyumba, achita mavwindi pho muhalani achizama hata vilangu vyao vichiguta photsi. Achimuabudu na kushukuru Mwenyezi Mlungu achiamba, “Kpwa mana hiye ni mnono,

na mendzwaye taisika hata kare na kare.”

⁴ Chisha mfalume na atu osi amlavira Mwenyezi Mlungu sadaka. ⁵ Mfalume Selemani walavya sadaka za ng’ombe elufu mirongo miiri na mbiri na mang’ondzi laki mwenga na elufu mirongo miiri. Hivyo ndivyo mfalume na hinyo atu arivyoika iyo nyumba mbere za Mlungu. ⁶ Siku iyo ya sharee, chila mmwenga kala aimire. Alavyadzi-sadaka kala a phatu phao ariphotengerwa anapiga tarumbeta zao. Na Alawi kala analolana nao kuno anapiga vifwaya vya kuvwinira ambavyo mfalume Daudi waatengezera ili avihumire kumtogola Mwenyezi Mlungu kpwa ajili ya mendzwaye isiyosika. Nyo alavyadzi-sadaka apiga tarumbeta zao, kulolana na Alawi, kuno Aiziraeli osi achikala aimire. ⁷ Siku iyo-iyu Selemani watenga seemu ya kahi-kahi ya muhala yo kala mbere za nyumba ya Mwenyezi Mlungu uhumike kpwa

* **7:2** 7:2 Atu arioi kpwa kuwakilisha anadamu na Mlungu katika kuphokera sadaka kula kpwa atu na kuzilavya kpwa Mlungu.

7:3 7:3 1 Nyakati 16:34; 2 Nyakati 5:13; Ezira 3:11; Zaburi 100:5; 106:1; 107:1; 118:1; 136:1; Jeremia 33:11

ajili ya Mlungu. Phatu pha kulavira sadaka pha shaba ariphophatengeza kala ni phadide, ndipho achihumira hinyo muhala kulavira sadaka za kuochwa, marunya ga sadaka za amani na sadaka za mtsere. ⁸ Selemani phamwenga na Iziraeli osi, borori ra atu anji sana, kula phatu pha kumenyera Hamathi hadi chidzoho cha Misiri, asherekeya iyo sikukuu kpwa muda wa siku sabaa. ⁹ Siku iriyolungira chila mmwenga wakpweza kpwenye ibada malumu, Kpwa mana ahala siku sabaa kutenga phatu pha kulavira sadaka kpwa ajili ya Mlungu na siku sabaa kusherekeya sikukuu. ¹⁰ Iriphofika siku ya mirongo miiri na tahu ya mwezi wa sabaa ndipho Selemani achiruhusu chila mmwenga auye kwakpwe kaya. Auka hipho na furaha nyinji kpwa ajili ya mambo manono ambago Mwenyezi Mlungu wamuhendera Daudi, Selemani na atue Iziraeli. ¹¹ Kpwa hivyo Selemani achiikamilisha nyumba ya Mwenyezi Mlungu na nyumba ya chifalume. Na chila dzambo ropanga Selemani mwakpwe moyoni kuhusu nyumba ya Mwenyezi Mlungu na kuhusu nyumbaye mwenye iye warikamilisha.

*Mwenyezi Mlungu anamtsembukira
tsona Selemani
(1 Afalume 9:1-9)*

¹² Badaye, Mwenyezi Mlungu wamtsembukira Selemani ndosoni achimuamba, “Nkasikira mavoyogo nami nkadzitsamburira nyumba hino ikale phatu phangu ndipho lavirwa sadaka. ¹³ Napho dzulu mlunguni nkakufunga mvula

isinye, au nkalagiza ndzije arye mimea, au nkahuma ukongo wa kutisha kpwa atu angu. ¹⁴ Ichikala atu angu aihwao kpwa dzina rangu andagbwa maguluni anivoye, aniendze na ariche njira zao mbii, phahi mino ndasikira kula hiko mlunguni na ndaaswamehe dambi zao na tsi yao ndaiphoha. ¹⁵ Sambu matso gangu gandavuguka na masikiro gangu gandaphundza mavoyo ndigovoywa phatu hipha. ¹⁶ Kpwa kukala, nkaitambula nyumba hino na kuitenga ili ikale phatu ambapho ndaabudiwa hata kare na kare. Phahi sindaricha kuitundza na kuirinda chila mara. ¹⁷ Nawe uchilunga njira zangu dza sowe Daudi na uchitimiza gosi nirigokulagiza, uchilunga shariya zangu na mashauri gangu, ¹⁸ ndipho ndaimarisha chihi cha ufalumeo, dza vira nrivyomlaga sowe Daudi nchimuamba, 'Kundakosa mutu wa chivyazicho wa kutawala Iziraeli.' ¹⁹ Ela mchigaluka kanda na kuziricha shariya zangu na malagizo gangu nrigokuphani, mchendaikumukira milungu yanjina na kuyaabudu, ²⁰ ndipho ndakuusani kula kpwa tsi hino nriyokuphani. Nyumba hino nriyotenga kpwa ajili ya dzina rangu, ndairema na niihende ikale dza ndzimo na utu wa kutsekpwa ni atu osi. ²¹ Na nyumba hino pha sambu ni ya hali ya dzulu. Ela gago gachihendeka, chila atsupaye phephi andaangalala na auze, 'Kpwa utu wani Mwenyezi Mlungu waihendera hivi tsi hino na nyumba hino?' ²² Atu andaamba, 'Kpwa sababu amricha Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa akare ao, ariyeatuluza kula tsi ya Misiri, na achigbwira

milungu yanjina, na achiabudu na kuihumikira. Ndio mana achiarehera mashaka higa gosi.' "

8

*Mambo ganjina
gohendwa ni Selemani
(1 Afalume 9:10-28)*

¹ Selemani wadzenga nyumba ya Mwenyezi Mlungu na yakpwe mwenye na achizimala kpwa muda wa miaka mirongo miiri. ² Chisha achiidzenga luphya midzi hira ambayo kala akahewa ni Hiram, achiapha Aiziraeli asagale mumo.

³ Naye Selemani waphiya achendavamia mudzi wa Hamathi-Soba, na achiushinda. ⁴ Achidzenga mudzi wa Tadimori hiko weruni na midzi yosi ya kuikira vitu, ariyoidzenga Hamathi. ⁵ Chisha achidzenga luphya mudzi wa Bethi-Horoni ya dzulu na Bethi-Horoni ya tsini, midzi mikulu yozungulusirwa dzikuta ririro na maryango na magbwama ga vyuma. ⁶ Piya wadzenga mudzi wa Baalathi na midziye yosi ya kuikira hazina ambayo kala i phephi na Baalathi, midzi ya kuikira magariye ga kuvwehwa ni farasi na anajeshie akuhumira farasi na chochosi aricholonda kudzenga katika Jerusalem, Lebanoni au phatu phanjina katika ufalumewe. ⁷ Piya himo Iziraeli mwaishi atu anjina ambao kala sio Aiziraeli nao ni Ahiti, Aamori, Aperizi, Ahivi na Ajebusi. ⁸ Hano kala ni a chivyazi cha hara ambao Aiziraeli taayaweza kuaangamiza wakati anahala tsi. Phahi Selemani waahenda atumwae achiahendes

kazi za shokowa hata rero. ⁹ Kahi ya Aiziraeli Selemani kayahenda mutu hata mmwenga kukala mtumwa mwakpwe kazini, ela waaika akale anajeshi na akulu a majeshi, aimirizi a magari ge ga kuvwehwa ni farasi, na anajeshi akuhumira farasi. ¹⁰ Kahi ya hinyo Aiziraeli piya atsambulwa vilongozi akulu magana mairi na mirongo mitsano akale aimirizi tsini ya mfalume Selemani.

¹¹ Selemani wamreha mchewe, mwana mchetu wa Farao kula mudzi wa Daudi, achimuinjiza nyumba ariyomdzengera. Manage waamba, “Mkpwazangu kandaishi nyumbani mwa Daudi mfalume wa Iziraeli, kpwa kukala phatu phoikpwa sanduku ra Mwenyezi Mlungu ni phatakatifu.”

¹² Chisha Selemani wamlavira Mwenyezi Mlungu sadaka za kuochwa dzulu ya phatu pha kulavira sadaka ariphophadzenga mbere ya baraza. ¹³ Sadaka hizo zalaviwa chila sikukuu sawa-sawa na vira Musa arivyolagiza yani chila Siku ya Kuoya, siku ya sikukuu ya kulumbwa kpwa mwezi na wakati wa zira sikukuu tahu za chila mwaka ambazo ni sikukuu ya mikahe isiyotiywa hamira, sikukuu ya mavuno na Sikukuu ya Vibanda. ¹⁴ Selemani walunga malagizo ga ise Daudi kulavya mazuma ambago alavyadzi-sadaka andahudumu. Alawi nao awewa mazuma gao, ili alongoze atu kumluka Mlungu na kuterya alavyadzi-sadaka kulengana na kazi za chila siku. Chisha arindzi a ryango

8:13 8:13 Isabu 28:9-10; Isabu 28:11-15; Kutsama 23:14-17; 34:22-23; Isabu 28:16-29:39; Kumbukumbu 16:16

nao achiwewa mazuma gao ga chila ryango, dza vira arivyolagiza mutu wa Mlungu, Daudi. ¹⁵ Nao taayateteleka tse kula kpwa malagizo ambago mfalume Daudi waapha alavyadzi-sadaka na Alawi kuhusu dzambo rorosi na hizo hazina.

¹⁶ Hivyo kazi ya Selemani ichikamilika, hangu siku ya kuikpwa msingi wa nyumba ya Mwenyezi Mlungu hadi kusirakpwe. Hipo Nyumba ya kuvoya Mlungu ichimarigizwa.

¹⁷ Chisha Selemani waphiya Esioni-Geberi na Elothi, midzi ya pwani ya tsi ya Edomu. ¹⁸ Naye Hiram wamhumira meli phamwenga na atumishie mabaharia amanyao vinono yo bahari. Meli zizo zaphiya hadi tsi ya Ofiri na atumishi a mfalume Selemani achendamrehera Selemani kilo elufu kumi na tsano za zahabu.

9

Malikia wa Sheba anajambosa Selemani (1 Afalume 10:1-13)

¹ Phahi Malikia wa Sheba ariphosikira nguma ya Selemani, waphiya hiko Jerusalemu kpwendamjeza na maswali magumu. Waphiya phamwenga na atumishie anji na ngamia anji ariotsukula manukato, zahabu nyinji sana na mawe ga samani. Ariphofika kpwa Selemani wauza maswali gosi arigokala nago mwakpwe moyoni. ² Naye Selemani wamjibu maswalige gosi tsetsetse, takuna hata swali mwenga ririromshinda. ³ Naye Malikia wa Sheba ariphoona ikima ya Selemani na nyumba

ariyoidzenga, ⁴ vyakurya vya phakpwe mezani, vira akulue arivyosagala pho mezani, vira ahendadzi-kazie arivyohumika, mavwazi gao, alavyadzi vinwadzie na mavwazi gao na sadaka za kuochwa ambazo Selemani walavya kahi za nyumba ya Mwenyezi Mlungu, waangalala sana. ⁵ Naye Malikia achimuambira mfalume, mambo gosi nrigosikira hiko kpwehu kuhusu mafwanikiogo na ikimayo, ni kpweli. ⁶ Ela siyagaamini hadi nriphokpwedza na nchidzion-era mwenye na matso gangu. Na vino lola, mbavi siyaambirwa hata nusu ya ukulu wa ikimayo. Uwe ikimayo ikatsupa mambo nrigosikira. ⁷ Baha atuo! Na baha hinya atumishio anaokuhumikira chila siku na kuphunda ikimayo. ⁸ Naatogolwe Mwenyezi Mlungu, Mlunguo, ambaye wafwahirwa ni uwe na achikuika ukale mfalume ili utawale kpwa niabaye! Ni kpwa kukala Mlunguo anamendza Aiziraeli na analonda kpwaimarisha ta kare na kare, wakuika uwe ukale mfalume wao, ili utawale na haki na kuhenda irivyo sawa. ⁹ Chisha Malikia achimupha mfalume Selemani zaidi ya kilo elufu ne za zahabu na manukato manji sana na mawe ga samani. Takuna ambaye kala akamrehera mfalume Selemani vilungo vinji sana dza vira virivyorehwa ni Malikia wa Sheba.

¹⁰ Phamwenga na hivyo vyosi atumishi a Hiramumu phamwenga na atumishi a Selemani arioreha zahabu kula Ofiri, areha mihi ya misandali na mawe manji ga samani. ¹¹ Naye mfalume Selemani wahumira mihi iyo ya misan-

dali kudzengera ngazi za nyumba ya Mwenyezi Mlungu na nyumba ya mfalume na ngephephe na vinanda vya aimbadzi. Mihi minono dza ihi kala taidzangbweonekana kwenye tsi ya Juda.

¹² Mfalume Selemani naye achimupha Malikia wa Sheba chila chitu arichochiaza na aricholonda. Wawewa zaidi ya vira arivyomrehera mfalume. Chisha Malikia wauya kpwakpwe, iye na atumishie.

*Utajiri wa mfalume Selemani
(1 Afalume 10:14-28)*

¹³ Phahi uziho wa zahabu arizophirikirwa Selemani kpwa mwaka kala ni kilo elufu mirongo miiri na tahu. ¹⁴ Hino ni kanda na hira kodi iriyoriphiwa ni achuuzi na atu a bishara. Afalume osi a Warabuni na maliwali a yo tsi amrehera Selemani zahabu na feza. ¹⁵ Mfalume Selemani watengeza ngao magana mairi za zahabu yobandwa. Chila ngao yatengezwa na kama kilo sabaa za zahabu. ¹⁶ Chisha achitengeza vingao vidide magana mahahu. Chila chingao chahumira kama kilo mbiri za zahabu. Naye mfalume waviika kwenye nyumba iihwayo Tsaka ra Lebanoni.

¹⁷ Chisha mfalume watengeza chihi chikulu cha chifalume cha pembe za ndzovu na achichifwinika na zahabu swafi. ¹⁸ Cho chihi kala china ngazi sita na phatu pha kuikira magulu pha zahabu, vyosi vyabwizanywa na cho chihi cha endzi. Chaikirwa mwatu mwa kuikira mkpwono pandeze zosi mbiri na vizuka viiri vya simba viimire kanda-kanda ya mo mwatu mwa kuikira mikono. ¹⁹ Piya kala kuna vizuka

vya simba kumi na viiri vyaimiswa chimwenga hiku na chimwenga hiku, dzulu ya chila ngazi, kahi ya hizo ngazi sita. Nako kala takudzangbwetengezwa chihi dza hicho kwenye ufalume wowosi. ²⁰ Miyo yosi ya kunwerera ya mfalume Selemani kala ni ya zahabu na miyo yosi iriyokala kahi za Nyumba ya Tsaka ra Lebanoni kala ni ya zahabu swafi. Takuna iriyotengezwa na feza mana feza taiyaisabiwa kukala chitu cha samani wakati hinyo. ²¹ Meli za Selemani kala zichiphiya Tarishishi, nazo kala zichiphirikpwa ni atumishi a Hiram. Meli hizo kala zichisafiri mara mwenga chila bada ya miaka mihahu, nazo kala zinamrehera mfalume zahabu, feza, pembe za ndzovu, chima na tausi.

²² Phahi mfalume Selemani waatsupa afalume osi a duniani kpwa mali na ikima. ²³ Afalume osi duniani akpwedza kpwa Selemani ili asikire iki-maye ariyowewa ni Mlungu. ²⁴ Mwaka bada ya mwaka, chila ariyekpwedza wamrehera zawadi nyinji; vitu vya feza na zahabu, piya nguwo, silaha, vilungo, farasi na nyumbu.

²⁵ Naye Selemani kala ana vyaa elufu ne vya farasi, magari ga kuvwehwa ni farasi na anajeshi akuhumira farasi elufu mrongo mmwenga na mbiri. Hinya waaika kwenye midzi yenye higo magari ga kuvwehwa ni farasi na anjina kala a phephi na mfalume hiko Jerusalem. ²⁶ Naye watawala afalume osi hangu muho Yufurati hadi tsi ya Afilisti na hata mphaka wa Misiri. ²⁷ Mfalume wahenda feza na zahabu zikale

9:25 9:25 1 Afalume 4:26
Afalume 4:21

9:26 9:26 Mwandzo 15:18; 1

mayamaya dza mawe ko Jerusalemu. Mierezi nayo achiihenda ikale minji dza mihi ya mikuyu yokala tsi ya kugbwa. ²⁸ Farasi a Selemani nao arehwa kula Misiri na kula tsi zosi zanjina.

²⁹ Phahi mambo ganjina ga Selemani chigosala, kula mwandzo hata mwisho, gaandikpwa kpwenye chitabu cha kumbukumbu cha nabii Nathani na kpwenye unabii wa Ahija kula Shilo, na nabii Ido yeandika unabii kuhusu Jeroboamu mwana wa Nebati. ³⁰ Selemani watawala Iziraeli yosi kpwa miaka mirongo mine kula Jerusalemu. ³¹ Mwisho, Selemani wafwa na achizikpwa vikurani pha akaree kahi za Mudzi wa Daudi. Mwanawe Rehoboamu achitawala badalaye.

10

*Mbari kumi za vurini
zinampinga Rehoboamu
(1 Afalume 12:1-20)*

¹ Phahi Rehoboamu waphiya Shekemu, mana Aiziraeli osi kala akakusanyika hiko ili amuhende mfalume. ² Naye Jeroboamu mwana wa Nebati ariphosikira higo, (mana kala bado achere Misiri ambako waphiya ariphomchimbira mfalume Selemani), wauya kula Misiri. ³ Aiziraeli ahuma atu kpwendaiha Jeroboamu, iye phamwenga na Aiziraeli osi amlunga Rehoboamu achendamuamba, ⁴ “Sowe wahuhika mzigo mziho. Ela vivi, huphunguzire zo kazi ngumu na mzigo mziho ambao sowe wauhika.” ⁵ Rehoboamu achiajibu achiamba,

“Phiyani alafu muuye bada ya siku tahu.” Hipo hinyo atu aphiya vyao.

⁶ Mfalume Rehoboamu wauza ushauri wa atumia ambao kala ni ashauri a ise Selemani ariphokala moyo, achiamba, “Mnanishauri ni-aambedze hano atu?”

⁷ Nao achimjibu achimuamba, “Napho undakala mnono kpwa hinya atu na kuaonera mbazi na kugomba nao maneno ga mtswanao, ndipho andakala atumishio siku zosi.” ⁸ Ela Rehoboamu warema ushauri ariowewa ni hinyo atumia achendalonda ushauri marikage ariokula nao ambao kala ni ashaurie. ⁹ Achiauza, “Mwino munashauri huajibudze hano atu chioniambira niaphunguzire mzigo ambao baba waahika?” ¹⁰ Na hinyo marikage ariokula phamwenga naye achimuamba, “Atu hinyo achiokuamba, ‘Sowe wauhika mizigo miziho ela uwe huphunguzire,’ kaajibu hivi, ‘Chala changu cha kanda nchiziho kuriko chibiru cha baba.’” ¹¹ Ichikala baba wakuhikani mizigo miziho phahi mino ndakuhikani miziho sana. Baba wakutiyani adabu na vikoto, ela mino ndakutiyani adabu na mchira wa tala.”

¹² Phahi, siku ya hahu Jeroboamu na atu osi auya kpwa mfalume Rehoboamu mana kala akaamba, “Uyani kpwangu bada ya siku tahu.”

¹³ Naye mfalume wapaza ushauri wa atumia na achiajibu atu hinyo kpwa usiru. ¹⁴ Mfalume Rehoboamu achilunga ushauri wa marikage, achiambira, “Baba wakuhikani mizigo miziho, nami ndauhenda ukale mziho zaidi. Baba wakutiyani adabu na vikoto, ela mino ndakutiyani adabu

na mchira wa tala.” ¹⁵ Phahi mfalume waapaza atu hinyo, mana Mwenyezi Mlungu walonda ikale hivyo ili atimize nenore ariromuambira Jeroboamu mwana wa Nebati, kutsupira Ahija kula Shilo.

¹⁶ Phahi, atu osi a Iziraeli ariphoona kukala mfalume kaaphundza, amuambira: “Huna mtalo wani swino kpwa Daudi? Tahuna urisi wowosi kpwa mwana wa Jese. Uyani kpweni, mwimwi Aiziraeli! Kamanyirire mwenye nyumbayo, uwe Daudi.” Phahi Aiziraeli achiuya chila mutu kpwakpwe. ¹⁷ Ela Rehoboamu waenderera kuatawala Aiziraeli okala kpwenye midzi ya Juda bahi. ¹⁸ Chisha mfalume Rehoboamu wamuhama Hadoramu ambaye kala ni muimirizi wa kazi za shokowa aphiye kpwa Aiziraeli a vurini, ela nyo achimpiga mawe hadi achifwa. Mfalume Rehoboamu wapanda mairo kpwenye garire ra kuvwehwa ni farasi achichimbirira Jerusalemu. ¹⁹ Phahi hangu phapho Aiziraeli a vurini arema kutawalwa ni mbari ya Daudi hadi rero.

11

Rehoboamu anaimarisha ufalumewe (1 Afalume 12:21-24)

¹ Rehoboamu ariphofika Jerusalemu wakusanya atu elufu gana mwenga na mirongo minane, masujaa a viha kula kpwa mbari ya Juda na mbari ya Benjamini, ili apigane na Aiziraeli a vurini na auyize ufalume wosi ukale tsiniye. ² Ela Mwenyezi Mlungu achigomba na Shemaya

mutu wa Mlungu achimuamba, ³ “Muambire Rehoboamu mwana wa Selemani, mfalume wa Juda na Aiziraeli osi ario Juda na Benjamini na atu anjina, ⁴ kukala mimi Mwenyezi Mlungu naamba hivi, ‘Musiphiye, wala msipigane na ndugu zenu. Chila mutu auye kpwakpwe kaya, mana higo chigohendeka ni mpango wangu.’ ” Phahi nyo arilunga neno ra Mwenyezi Mlungu na achiuya wala taayaphiya kpwendapigana na Jeroboamu.

⁵ Naye Rehoboamu wasagala Jerusalemu, achidzenga midzi yenye ngome hiko Juda. ⁶ Wadzenga Bethlehemu, Etamu, Tekoa, ⁷ Bethi-Suri, Soko, Adulamu, ⁸ Gathi, Maresha, Zifu, ⁹ Adoraimu, Lakishi, Azeka, ¹⁰ Zora, Aijaloni na Heburoni, midzi yenye ngome iriyo hiko Juda na Benjamini. ¹¹ Hizo ngome waziika imara nazo zaimirirwa ni akulu a jeshi na kala zina vyumba vya kuikira chakurya, mafuha ga zaituni na uchi wa zabibu. ¹² Na kpwenye chila mudzi watiya ngao na mafumo, ili ukale na nguvu nyinji sana. Hivyo Juda na Benjamini ichikala tsini ya utawalawe.

*Alavyadzi-sadaka na Alawi
anaunga mkpwono Rehoboamu*

¹³ Na alavyadzi-sadaka na Alawi osi arioishi Iziraeli kosi amuunga mkpwono Rehoboamu. ¹⁴ Hinyo Alawi aricha makalo gao na midzi yao ya marisa hiko Iziraeli na achiphiya Jerusalemu na midzi yanjina ya Juda, kpwa mana Jeroboamu na anae waatsupha, ili asimuhendere Mwenyezi Mlungu huduma ya ulavyadzi-sadaka.

15 Jeroboamu wadzitsamburira alavyadzie-sadaka mwenye ahumike hiko mizukani mwatu mwa dzulu, mwatu mokala na majine na vira vizuka vya ndama arivyovitengeza. 16 Na kula mbari zosi za Iziraeli, atu ariolonda kuabudu Mwenyezi Mlungu chikpweli-kpweli kala achialunga alavyadzi-sadaka hiko Jerusalemu, ili kumlavira sadaka Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa akare ao. 17 Chihivyo ufalume wa Juda waimarishwa kpwa miaka mihahu naye Rehoboamu mwana wa Selemani achitiywa nguvu, kpwa mana muda hinyo wa miaka mihahu, atu aenderera kulunga dza siku za Daudi na Selemani. 18 Rehoboamu walóla Mahalathi mwana mchetu wa Jerimothi wa chivyazi cha Daudi. Nine kala ni Abihaili mwana mchetu wa Eliabu, mwana wa Jese.

Rehoboamu na atu a nyumbaye

19 Rehoboamu na Mahalathi avyala ana ahahu a chilume: Jeushi, Shemaria na Zahamu. 20 Chisha bada ya hiye achilóla Maaka, mwana mchetu wa Abusalomu. Naye wamvyarira Abija, Atai, Ziza na Shelomithi. 21 Rehoboamu wammendza Maaka mwana mchetu wa Abusalomu kutsupa ahee osi na anachetue osi, mana kala walóla achetu mrongo mmwenga na anane na anachetu mirongo sita. Naye wavyarirwa ana alume mirongo miiri na anane na achetu mirongo sita. 22 Rehoboamu wahenda Abija mwana wa Maaka akale mkpwulu kahi ya nduguze, kpwa mana kala analonda

amtawaze akale mfalume. ²³ Rehoboamu wahumira achili, achiatawanya anae a chilume kpwenye midzi yosi ya Juda na Benjamini yenye ngome. Waaphirikira chakurya chinji na achialoza achetu anji.

12

Amisiri anavamia Juda (1 Afalume 14:25-28)

¹ Mara tu Rehoboamu ariphoimarisha ufalumewe na kuphaha nguvu, iye phamwenga na Aiziraeli osi aricha kulunga shariya ya Mwenyezi Mlungu. ² Mwaka wa tsano wa utawala wa mfalume Rehoboamu, Shishaki mfalume wa Misiri washambuliya Jerusalemu, mana Aiziraeli kala sio aaminifu kpwa Mwenyezi Mlungu. ³ Shishaki wakpwendavamia na magari ga kuvwehwa ni farasi elufu mwenga na magana mairi na anajeshi akuhumira farasi elufu mirongo sita na anajeshi a kunyendeka na magulu asiolangika. Nao kala ni Alibiya, Asukii na Akushi ariokpwedza nao kula Misiri. ⁴ Wateka midzi yosi ya Juda yokala na ngome, achedza hadi Jerusalemu. ⁵ Ndipho nabii Shemaya achedza kpwa Rehoboamu na kpwa akulu a Juda ambao kala akakusanyika Jerusalemu kpwa kumuogopha Shishaki, achiambira, "Mwenyezi Mlungu anaamba hivi, 'Mwimwi mwaniricha nami nkakurichani mikononi mwa Shishaki.'" ⁶ Ndipho akulu a Iziraeli na mfalume asononeka kpwa sababu ya makosa gao achiamba, "Mwenyezi Mlungu ndiye mwenye haki." ⁷ Naye

Mwenyezi Mlungu ariphoona kukala hinyo atu akasononekera makosa gao, Mwenyezi Mlungu wagomba kutsupira Shemaya kuamba, “Akalalama sindaabananga ela nindaativya wala usiru wangu sindaumwagira Jerusalemu kutsupira mkpwono wa Shishaki. ⁸ Ela phahi andamuhumikira ili aphahe kumanya tafwauti kahi ya kunihumikira mimi na kuhumikira afalume a dunia.”

⁹ Phahi Shishaki mfalume wa Misiri waambuka hadi Jerusalemu, achihala hazina zosi za nyumba ya Mwenyezi Mlungu na hazina za nyumba ya mfalume. Piya achihala ngao za zahabu zotengezwa ni mfalume Selemani.

¹⁰ Naye mfalume Rehoboamu achitengeza ngao za shaba badalaye na achizipha akulu a arindzi ariorinda mryango wa nyumba ya mfalume. ¹¹ Chila mfalume ariphoinjira nyumbani mwa Mwenyezi Mlungu, arindzi a ryango azihala, na badaye aziuyiza chumba cha arindzi a ryango. ¹² Naye Rehoboamu aripholalama, usiru wa Mwenyezi Mlungu wauka, kayam’bananga tsetsetse. Chisha mambo manono gaoneka hiko Juda.

*Utawala wa Rehoboamu kpwa ufupi
(1 Afalume 14:21,29-31)*

¹³ Phahi mfalume Rehoboamu wadziimarisha hiko Jerusalemu na achitawala. Naye kala ana miaka mirongo mine na mmwenga ariphoandza kutawala. Na watawala miaka mrongo mmwenga na sabaa hiko Jerusalemu,

mudzi uriotsambulwa ni Mwenyezi Mlungu kahi za mbari zosi za Iziraeli, ili aabudiwe hiko. Nine kala anaihwa Naama, wa kabila ra Aamoni. ¹⁴ Naye wahenda mai, kpwa kukala moyowe kayawelegeza kumuendza Mwenyezi Mlungu.

¹⁵ Phahi mambo ga Rehoboamu, hangu mwandzo hata mwisho, gaandikpwa kpwenye chitabu cha kumbukumbu cha nabii Shemaya na kumbukumbu za Ido muonadzi. Kpwakala na viha vya vivyo kpwa vivyo kahi ya Rehoboamu na Jeroboamu. ¹⁶ Rehoboamu wafwa, achizikpwa kpwenye Mudzi wa Daudi na mwanawe Abija achitawala badalaye.

13

Utawala wa Abija hiko Juda (1 Afalume 15:1-8)

¹ Abija waandza kutawala Juda mwaka wa kumi na nane wa utawala wa Jeroboamu.

² Watawala miaka mihahu hiko Jerusalemu. Nine kala aihwa Maaka mwana mchetu wa Urieli kula Gibeya.

Kpwakala na viha kahi ya Abija na Jeroboamu.

³ Abija waphiya vihani na jeshi ra masujaa a viha elufu magana mane. Jeroboamu naye achedza na akpwe elufu magana manane, atu a nguma akumanya viha.

⁴ Phahi Abija waima dzulu ya chidzango Semaraimu chiricho myangoni mwa Efuraimu achiamba, "We Jeroboamu na Aiziraeli mosi niphundzani!" ⁵ Dze, mwino tammanya

kukala Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli

wamupha ufalume Daudi na chivyaziche hata kare na kare kpwa chilagane chisichovundzika?*

⁶ Ela Jeroboamu mwana wa Nebati, mtumishi wa Selemani wamuasi mfalumewe. ⁷ Chisha atu ayi asinyofwaha chitu, adziunga phamwenga naye, achimpinga Rehoboamu mwana wa Selemani ariphokala dang'a ra mwana ambapho kangeweza kushindana nao. ⁸ Na vino sambi munaona mundaupinga ufalume wa Mwenyezi Mlungu unaolongozwa ni mbari ya Daudi, kpwa kukala mu ndulu ya atu namwi muna vizuka vya ana ng'ombe a zahabu muriotengezerwa ni Jeroboamu? ⁹ Avi mwino mwaazoresa alavyadzi-sadaka a Mwenyezi Mlungu, ana a Aruni na Alawi, mchidzitsamburira alavyadzi-sadaka dza ahendavyo atu a tsi zanjina? Hata mutu yeyesi edzaye na mwana ng'ombe au maturume sabaa kpwa alavye sadaka anaweza kukala mlavyadzi-sadaka wa iyo isiyokala milungu.

¹⁰ "Ela swino, Mwenyezi Mlungu ndiye Mlungu wehu naye tahudzangbwemricha. Swino huna alavyadzi-sadaka, ana a Aruni, ambao anamuhumikira Mwenyezi Mlungu na anaterywa ni Alawi. ¹¹ Nao ligundzu na dziloni anamlavira Mwenyezi Mlungu sadaka za kuochwa na kufukiza uvumba wa kunukato. Mikahe mitakatifu nkuyiika dzulu ya meza ya zahabu swafi. Piya aho nkuasa taa zirizo kpwenye chinara cha zahabu chila dziloni, kpwa mana swino hunalunga malagizo ga Mwenyezi Mlungu, Mlungu wehu, ela mwino mwamricha. ¹² Lolani, Mlungu a

* **13:5** 13:5 Chilagane chisichovundzika hipha Chieburania chinaamba Chilagane cha munyu.

phamwenga naswi anahutanguliya. Alavyadzie-sadaka na tarumbeta zao za viha andazipiga ili huandze viha namwi. Mwino ana a Iziraeli richani kupigana na Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa akare enu mana tamundaweza kumtura.”

¹³ Ela Abija ariphokala anagomba hivyo, Jeroboamu wahuma seemu ya jeshire chisiri-siri kuazangira kpwa nyuma. Phahi baazi ya ana-jeshi a Jeroboamu achikala mbere za Juda na hinyo aoteao achikala nyuma za atu a Juda.

¹⁴ Na atu a Juda aripholola nyuma, ke, kala anavamiwa mbere na nyuma zao! Phahi amririra Mwenyezi Mlungu, alavyadzi-sadaka achipiga tarumbeta zao ¹⁵ na jeshi ra Juda richipiga zumo ra viha. Jeshi ra Juda ririphopiga hiro zumo ra viha, Mlungu wamturya Jeroboamu na jeshi rosi ra Iziraeli mbere za Abija na jeshi ra Juda. ¹⁶ Hiro jeshi ra Iziraeli rachimbira mbere za jeshi ra Juda naye Mlungu achiatiya Iziraeli mikononi mwa Juda. ¹⁷ Phahi Abija na jeshire waapiga sana hata achiolaga apiganadzi hodari a Iziraeli, elufu magana matsano. ¹⁸ Hivyo ndivyo atu a Iziraeli arivyoshindwa siku hizo. Jeshi ra Juda ashinda kpwa kukala amkuluphira Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa akare ao.

¹⁹ Naye Abija wamzoresa Jeroboamu hata achimfuta mudzi wa Betheli na malaloge, mudzi wa Jeshana na malaloge na mudzi wa Efuroni na malaloge. ²⁰ Wala Jeroboamu kayakala na nguvu tsona za kupigana viha siku za utawala wa Abija. Mwishirowe Mwenyezi Mlungu wampiga naye achifwa. ²¹ Ela Abija wazidi kukala na nguvu za viha. Naye walóla achetu kumi na a ne na

achivyala ana alume mironko miiri na airi na ana achetu kumi na sita. ²² Na mambo ganjina ga Abija, arigohenda na arigogomba, gaandikpwa kpwenye chitabu cha kumbukumbu cha nabii Ido.

14

Mfalume Asa wa Juda

¹ Phahi Abija wafwa na achizikpwa kpwenye mudzi wa Daudi. Mwanawe Asa watawala badalaye. Siku za utawala wa Asa, tsi yakala na amani kpwa miaka kumi. ² Asa wahenda mambo manono na ga haki mbere za Mwenyezi Mlungu, Mlunguwe. ³ Iye wausa mwatu mwa kulavira sadaka za milungu ya chijeni na mwatu mwa dzulu mwa ibada na kuvundza sanamu za nguzo za mawe. Nguzo za Ashera nazo wazivundza-vundza. ⁴ Naye waamuru atu a Juda aendze Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa akare aho na alunge shariyaze na amurize. ⁵ Chisha wausa kula kpwa midzi yosi ya Juda mwatu mwa dzulu mwa ibada na himo mwatu mwa kufukizira uvumba. Ndipho ufalume wa Asa uchikala na amani. ⁶ Wadzenga midzi yenye ngome hiko Juda kpwa kukala tsi yakala na amani. Miaka iyo kayakala na viha mana Mwenyezi Mlungu wamupha amani. ⁷ Chisha achiambira atu a Juda, “Midzi hino huidzengeni na huizungulusire kuta na minara, maryango na magbwama. Hino tsi bado ni yehu mana hukamlunga Mwenyezi Mlungu, Mlungu wehu. Hukaendza Mlungu naye akahupha amani chila uphande.” Nao adzenga na achiongokerwa.

⁸ Asa hiko Juda kala ana jeshi ra atu elufu magana mahahu okala na ngao na mafumo. Na hiko Benjamini wakala na atu elufu magana mairi na mirongo minane enye ngao, maha na mivi. Hinyo osi kala ni masujaa ga viha.

⁹ Wakati mmwenga, Zera kula Kushi washambuliya Juda na jeshi ra atu milioni mwenga na magari magana mahahu ga kuvwehwa ni farasi, achedza hadi Maresha. ¹⁰ Phahi Asa wakpwendapigana naye na achipanga viha Dete ra Zefatha hiko Maresha.

¹¹ Asa wamririra Mwenyezi Mlungu, Mlunguwe achiamba, “Mwenyezi Mlungu, taphana wanjina dza uwe awezaye kuterya kahi ya mwenye mkpwotse na mnyonje. Ee Mwenyezi Mlungu, huterye kpwa mana swino hunakukuluphira uwe. Naswi hukedzapigana na jeshi hiri kulu kpwa dzinaro. Ee Mwenyezi Mlungu, uwe ndiwe Mlungu wehu, usiriche mwanadamu akakuturya.”

¹² Hipo, Mwenyezi Mlungu waapiga Akushi mbere za Asa na jeshi ra Juda, nao Akushi achichimbira. ¹³ Asa na atu okala phamwenga naye achiazoresa hata Gerari. Phahi Akushi aphukusika taphayasala hata mmwenga. Mana osi tsetsetse aangamizwa ni Mwenyezi Mlungu na jeshire. Atu a Juda ahala zewe vitu vinji sana.

¹⁴ Alafu apiga midzi yosi yokala kanda-kanda ya Gerari mana enyezi a midzi iyo kala akainjirwa ni wuoga wa Mwenyezi Mlungu. Midzi yosi aihala zewe mana kala ina vitu vinji sana.

¹⁵ Piya ashambuliya kambi za afugadzi, achihala

mang'ondzi manji na ngamia, ndipho achiuya Jerusalemu.

15

Asa anavundza-vundza vizuka hiko Juda

¹ Chisha Roho wa Mwenyezi Mlungu wamwedzera Azaria mwana wa Odedi, ² naye achituluka ili akakutane na Asa, achimuambira, “Uwe Asa na atu a Juda na atu a Benjamini mosi niphundzani, Mwenyezi Mlungu a phamwenga namwi napho mundakala phamwenga naye. Mchimuendza Mwenyezi Mlungu mundamphaha, ela muchimuricha naye andakurichani. ³ Kpwa siku nyinji, atu a Iziraeli kala taana Mlungu wa kpweli, wala mlavyadzi-sadaka wa kuafundza, wala shariya. ⁴ Ela napho akaphahwa ni mashaka achimuuyira Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli na amuendzapho, nkumphaha. ⁵ Siku hizo kala takuna amani kpwa atulukaye wala ainjiraye mana wasiwasi mkpwulu wamfika chila ariyesagala tsi hizo. ⁶ Taifa mwenga raangamizwa ni taifa ranjina, na mudzi uchiangamizwa ni mudzi wanjina, kpwa kukala Mlungu waarehera mashaka ga chila aina. ⁷ Ela mwimwi dinani chilume! Msivundzike moyo, mana mundatuzwa kpwa kazi yenu.”

⁸ Naye Asa ariphosikira maneno higo, yani hinyo unabii wa Azaria mwana wa Odedi, wamenya nguvu naye achiusa vizuka vyosi vya kut-sukiza kula kpwa tsi yosi ya Juda na Benjamini. Na piya kula kpwa midzi yosi yokala akaiteka ya

tsi ya myango ya Efuraimu. Chisha achitengeza uphya phatu pha kulavira sadaka pha Mwenyezi Mlungu phokala mbere ya baraza ya Nyumba ya kuvoya Mlungu. ⁹ Asa waakusanya atu osi a Juda na Benjamini na hara ajeni ariola Efuraimu na Manase na Simioni ambao kala anasagala nao, kpwa mana atu anji atuluka Iziraeli ya vurini achimlunga ariphoona kukala Mwenyezi Mlungu a phamwenga naye.

¹⁰ Phahi akusanyika hiko Jerusalemu mwezi wa hahu, mwaka wa kumi na tsano wa utawala wa Asa. ¹¹ Siku hiyo, amlavira Mwenyezi Mlungu sadaka ndzau magana sabaa, mang'ondzi na mbuzi elufu sabaa kula kpwa zewe arizozihala vihani. ¹² Nao aika chilagane cha kukala andaenda Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa akare aho na mioyo yao yosi na roho zao zosi. ¹³ Chisha achikubaliana kukala yeyesi ambaye kandamuenda Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli andaolagbwa, akale mvyere au mdide, akale mlume au mchetu. ¹⁴ Aapa kpwa Mwenyezi Mlungu na raka ra dzulu na kukota kululu, kupiga tarumbeta na kupiga magunda. ¹⁵ Atu osi a Juda ahererwa kpwa kuapa chirapho hicho, kpwa kukala aapa kpwa mioyo yao yosi. Nao amuenda Mwenyezi Mlungu kpwa kumenda kpwao enye na achimphaha. Mwenyezi Mlungu waahenda akale na amani na aviha aho a chila uphande.

¹⁶ Mfalume Asa wamfuta cheo cha umalikia wawaye yeihwa Maaka kpwa kukala watengeza chizuka cha Ashera ambacho kala ni tsukizo. Iye wachivundza-vundza na achichiocha kpwenye

Dete ra Kidironi. ¹⁷ Dzagbwe kayabananga mwatu mwa dzulu mwa kuabudu milungu kahi za Iziraeli, Asa kala ni muaminifu kpwa Mwenyezi Mlungu maishage gosi. ¹⁸ Naye wareha nyumbani mwa Mlungu miyo ya feza na ya zahabu yotengbwa kpwa ajili ya Mlungu ni ise na yoitenga ye mwenye. ¹⁹ Na wala takuyakala na viha tsona wakati wa utawala wa Asa hadi mwakawe wa mirongo mihahu na tsano wa kutawala.

16

Mfalume Baasha wa Iziraeli anavamia Juda

(1 Afalume 15:16–22)

¹ Mwaka wa mirongo mihahu na sita wa utawala wa Asa, Baasha mfalume wa Iziraeli waambuka kpwendashambuliya tsi ya Juda, na achidzenga ngome ko mudzi wa Rama, ili aphahe kuzuwiya mutu yeyesi kutuluka wala kuinjira tsi ya Asa, mfalume wa Juda.

² Ndipho Asa achituluzza feza na zahabu kula kpwa hazina ya Nyumba ya Mwenyezi Mlungu na kula kpwa nyumba ya mfalume, achimphirikira Beni-Hadadi mfalume wa Shamu, yesagala Damasikasi, achimuamba, ³ “Nahuike mapatano ga ushirikiano kahi yangu na uwe dza vira baba na sowe arivyohenda. Lola, nkalagiza ureherwe feza na zahabu. Phahi phiya ukavundze mapatanogo na Baasha, mfalume wa Iziraeli, ili ariche kunishambuliya.” ⁴ Naye Beni-Hadadi wamphundza mfalume Asa, achihuma akulu a jeshi kpwendapiga midzi ya Iziraeli.

Wakpwendaturya midzi ya Ijoni, Dani, Abeli-Maimu na midzi yosi ya kuikira vitu vya Nafutali. ⁵ Mfalume Baasha ariphophaha habari, waricha kudzenga mudzi wa Rama, na achiyimisa yo kaziye.

⁶ Ndipho mfalume Asa achiareha atu osi a Juda, nao achitsamiza mawe ga Rama, na mbaoze, vitu ambavyo Baasha kala anadzengera. Mfalume Asa achivihumira kudzengera mudzi wa Geba na mudzi wa Mizipa.

Nabii Hanani anamuamula Asa

⁷ Wakati hinyo muonadzi Hanani wakpwedza kpwa Asa mfalume wa Juda achimuamba, “Kpwa kukala ukamkuluphira mfalume wa Shamu kuriko Mwenyezi Mlungu, Mlungu, nawe kundaweza kurishinda tsona jeshi ra mfalume wa Shamu. ⁸ Kpwani nyo Akushi na Alibiya kala siro jeshi kulu sana renye magari manji ga kuvwehwa ni farasi na apherikie? Ela Mwenyezi Mlungu ye waatiya mwako mkp-wononi kpwa vira uwe wamkuluphira. ⁹ Kpwa mana matso ga Mwenyezi Mlungu nkulola chila phatu kosi duniani, ili aatiye nguvu hara anaomkuluphira iye chikamilifu. Ukahenda dzambo ra chizuzu nawe kuandzira sambu undakala na viha.” ¹⁰ Phahi Asa wareyezwa ni hiye muonadzi ariphosikira maneno higo, achimtiya jela kpwa mana akamtsukiza. Wakati hinyo piya, Asa waandza kuaonera atu anjina.

*Asa anafwa
(1 Afalume 15:23-24)*

¹¹ Mahendo ganjina ga Asa, kula mwandzo hadi mwisho, gaandikpwa kpwenye Chitabu cha Afalume a Juda na a Iziraeli. ¹² Iriphofika mwaka wa mirongo mihahu na tisiya wa utawalawe, Asa wagbwirwa ni ukongo wa magulu. Nyo ukongowe wamzidiya sana, ela hata ariphozidiywa kayamuendza Mwenyezi Mlungu badalaye waendza msada kpwa aganga. ¹³ Phahi Asa wafwa mwaka wa mirongo mine na mwenga wa utawalawe. ¹⁴ Achizikpwa kpwenye mbira yokala akadzitsongera, ko Mudzi wa Daudi. Achimlaza dzulu ya chitanda chokala chikaodzazwa chila aina ya vilungo virivyotayarishwa ni atu amanyao kutengeza manukato. Chisha achikuta moho mkpwulu sana kpwa ishimaye.

17

Jehoshafati mfalume wa Juda

¹ Jehoshafati mwana wa Asa watawala badala ya ise naye wadzitiya nguvu ili aaturye Aiziraeli a vurini. ² Waika majeshi kpwenye midzi yosi ya Juda yenye kuta. Waika asikari arindzi hiko tsi ya Juda na ndani ya midzi ya Efuraimu yokala ise kala akaiteka.

³ Mwenyezi Mlungu wakala phamwenga na Jehoshafati mana katika sikuze za mwandzo za kutawala walunga njira za mkarewe Daudi wala kayaabudu vizuka vya Baali. ⁴ Ye waendza Mlungu wa ise na achiphiya sawa na amurize wala kayalunga mahendo ga atu a Iziraeli a vurini. ⁵ Kpwa hivyo Mwenyezi Mlungu wauimarisha hinyo ufalume wa Jehoshafati. Atu

osi a Juda amrehera Jehoshafati zawadi naye achikala ana mali nyinji na achiishimika sana. ⁶ Moyowe wakala imara katika kulunga njira za Mwenyezi Mlungu. Chisha achiusa mwatu mwa dzulu na nguzo za Ashera hiko Juda.

⁷ Tsona, mwaka wa hahu wa utawalawe, Jehoshafati wahuma vilongozie akafundze shariya za Mwenyezi Mlungu kpwenye midzi ya Juda. Nao kala ni Beni-Haili, Obadiya, Zakariya, Nethaneli na Mikaya. ⁸ Hinyo aphiya phamwenga na Shemaya, Nethania, Zebadia, Asaheli, Shemiramothi, Jehonathani, Adonija, Tobija na Tobu-Adonija ambao kala ni Alawi na alavyadzi-sadaka, Elishama na Jehoram. ⁹ Nao kala ana chitabu cha shariya ya Mwenyezi Mlungu, kala achizunguluka midzi yosi ya Juda kufundza atu.

¹⁰ Falume zosi zirizo zunguluka tsi ya Juda zamuogopha Mwenyezi Mlungu nazo taziyahenda viha na Jehoshafati. ¹¹ Afilisti anjina amrehera Jehoshafati zawadi na feza ya kodi. Aarabu nao piya amrehera maturume elufu sabaa na magana sabaa na ndenje elufu sabaa na magana sabaa. ¹² Ukulu wa Jehoshafati waenjerezeka sana naye achidzenga ngome hiko Juda na midzi ya kuika vitu. ¹³ Naye waika akiba ya vitu vinji sana kpwenye midzi ya Juda, na hiko Jerusalemu kala ana majeshi, masujaa a viha. ¹⁴ Hivi ndivyo arivyoandikishwa kulengana na mbari za ise zao. Kula mbari ya Juda akulu a vikosi vya anajeshi elufu-elufu kala ni: Adina, yekala na masujaa a viha elufu magana mahahu. ¹⁵ Wa phiriwe kala ni Jehohanani, naye kala ni

mkipwulu wa anajeshi elufu magana mairi na mirongo minane. ¹⁶ Yemlungira kala ni Amasiya mwana wa Zikiri, mutu yedzitoleya kumuhumikira Mwenyezi Mlungu, kala ana anajeshi hodari elufu magana mairi.

¹⁷ Kula mbari ya Benjamini akulu a vikosi vya anajeshi kala ni Eliada, sujaa naye kala ana anajeshi elufu magana mairi enye maha na ngao. ¹⁸ Wa phiriwe kala ni Jehozabadi, ariyekala na atu elufu gana mwenga na mirongo minane okala tayari na viha. ¹⁹ Hinya ndio okala kpwenye huduma ya mfalume, kanda na hinyo arioiqpwa kpwenye midzi yenye ngome, tsi yosi ya Juda.

18

*Mikaya anaonya mfalume Ahabu
wa Iziraeli
(1 Afalume 22:1-28)*

¹ Phahi Jehoshafati kala ana utajiri munji na kala anaishimika sana. Hiye waandzisha uhusiano na mfalume Ahabu wa Iziraeli kpwa kumloza mwanawe mlume, mwana mchetu wa Ahabu.

² Bada ya muda mure, Jehoshafati watserera wakpwendajambosa Ahabu hiko mudzi wa Samariya. Naye Ahabu wamtsindzira iye na atu okala phamwenga naye, mang'ondzi manji na ng'ombe nyinji sana. Chisha achimchenga-chenga aphiye phamwenga akapigane na atu a Ramothi-Giliadi. ³ Ahabu, mfalume wa Iziraeli achimuuza Jehoshafati mfalume wa Juda, "Dze! Undaphiya nami ko Ramothi-Giliadi?"

Naye achijibu achiamba, “Mino ni dza uwe na atu angu ni dza atuo, naswi hundakala phamwenga nawe vihani.”⁴ Ela Jehoshafati achimuamba mfalume wa Iziraeli, “Kpwandza kauze Mwenyezi Mlungu ushauri.”

⁵ Phahi, mfalume wa Iziraeli wakusanya manabii ambao kala ni kama magana mane, achi-auza, “Niphiye hebu nisiphiye kuupiga viha Ramothi-Giliadi?” Nao amjibu, “Ambuka kpwa kukala Mlungu andautiya mwako mkpwononi uwe mfalume.”

⁶ Ela Jehoshafati achiuza achiamba, “Dze! Phano taphana nabii wanjina wa Mwenyezi Mlungu ambaye hunaweza kumuza ushauri?”

⁷ Naye mfalume wa Iziraeli achimjibu Jehoshafati achimuamba, “Phasere mutu mmwenga, Mikaya mwana wa Imula, ambaye hunaweza kumuza Mwenyezi Mlungu, ela mino namzira, mana kanitabiriya manono ela mai.” Naye Jehoshafati achijibu achiamba, “Hata, mfalume na asiambe hivyo.”⁸ Ndipho mfalume wa Iziraeli achiiha ofisaawe mmwenga achimuamba, “Henda wangbwi umrehe Mikaya mwana wa Imula.”

⁹ Phahi mfalume wa Iziraeli na Jehoshafati mfalume wa Juda kala chila mmwenga akasagarira chihiche cha endzi, kpwenye muhala wa kuwagira mtsere, kpwenye ryango ra Samariya. Kala akavwala mavwazi gao ga chifalume, na nyo manabii osi kala anatabiri mbere zao.

¹⁰ Naye Zedekiya mwana wa Kenaana wadzitengezera pembe za chuma, na

achiamba, “Mwenyezi Mlungu anaamba hivi, ‘Mundaasukuma Aaramu na pembe zizi hadi ndiphoaangamiza.’ ”

¹¹ Nyo manabii anjina osi atabiri dza vivyo, achiamba, “Phiya ukashambuliye mudzi wa Ramothi-Giliadi, undaturya! Mwenyezi Mlungu andautiya mkpwononi mwa mfalume.”

¹² Naye mjumbe ariyekpwendaiha Mikaya, wamuamba Mikaya, “Lola! Manabii anjina analavya unabii kpwa kauli mwenga, kukala ye mfalume andaturya. Sambu uwe nawe kagombe dza aho, na ugombe manono.”

¹³ Ela Mikaya achiamba, “Dza Mwenyezi Mlungu arivyo moyo, neno ndiro gomba Mlungu wangu, ndiro ndirorigomba.”

¹⁴ Mikaya ariphofika, ye mfalume wamuuzwa, “Dze swino huphiye kupiga viha Ramothi-Giliadi hebu husiphiye?” Naye achijibu achiamba, “Ambukani, mkaipige, namwi mundaturya mana andatiywa mwenu mikononi.”

¹⁵ Mfalume achimuamba, “Nikuhende uape kano ngaphi ili uniambire kpweli kpwa dzina ra Mwenyezi Mlungu?”

¹⁶ Naye Mikaya achiamba, “Naona atu osi a Iziraeli akatsamukana dzulu ya myango dza mang’ondzi gasigo na mrisa. Naye Mwenyezi Mlungu achiamba, ‘Atu hinya taana chilongozi. Ariche chila mutu auye kpwakpwe kaya na amani.’ ”

¹⁷ Ndipho mfalume wa Iziraeli achimuambira Jehoshafati, “Dze, sikakuambira mino kukala Mikaya kandanitabiriya manono ela mai?”

¹⁸ Mikaya waenderera kugomba achiamba, “Phahi sikira neno ra Mwenyezi Mlungu. Namuona Mwenyezi Mlungu asegere kpwenye chihiche cha endzi, kuno jeshi rosi ra mlunguni riimire mkpwonowe wa kulume na wa kumotso.

¹⁹ Naye Mwenyezi Mlungu achiamba, ‘Ni ani ambaye andamchenga Ahabu mfalume wa Iziraeli, ili aambuke kuphiya Ramothi-Giliadi akaolagbwe kuko?’ Mmwenga achiamba hivi na wanjina anaamba vira.

²⁰ Chisha pepo achidzituluza mbere za Mwenyezi Mlungu achiamba, ‘Mino ndaphiya nikamchenge.’ Mwenyezi Mlungu achimuuza, ‘Chi viphi?’

²¹ Ye pepo achiamba, ‘Ndaphiya nkakale pepo wa handzo miromoni mwa manabiige gosi.’ Naye Mwenyezi Mlungu achimuamba, ‘Haya phiya ukahende hivyo, nawe undafwaulu kumchenga.’ ²² Sambu phahi, uwe mfalume phundza, Mwenyezi Mlungu akatiya pepo wa handzo kanwani mwa hinya manabiigo. Mwenyezi Mlungu akatangaza mai dzuluyo.”

²³ Zedekiya mwana wa Kenaana wamsengerera Mikaya, achimuwanga kofi ra ndzeya na achimuamba, “Ye Roho wa Mwenyezi Mlungu akatulukadze kpwangu ili edze agombe na uwe?”

²⁴ Naye Mikaya achijibu achiamba, “Undamanya yo siku ndiyochimbira, ukadzifwitse chumba cha ndani.”

²⁵ Mfalume wa Iziraeli walavya amuri achi-
 aamba, “Mgbwireni Mikaya mumuuyize kpwa
 Amoni, liwali wa mudzi na kpwa Joashi mwana
 wa mfalume. ²⁶ Mukaambe, ‘Mfalume anaamba
 hivi: Yuyu mutiyeni jela, mumuphe mikahe na
 madzi bahi, hadi ndiphouya salama.’ ”

²⁷ Mikaya achiamba, “Napho undauya kpwa
 amani, phahi Mwenyezi Mlungu kagombere
 nami.” Na achienjereza achiamba, “Mwimwi
 mosi sikirani!”

Ahabu anafwa hiko Ramothi-Giliadi
(1 Afalume 22:29–30)

²⁸ Phahi mfalume wa Iziraeli na Jehoshafati
 mfalume wa Juda aambuka achiphiya Ramothi-
 Giliadi. ²⁹ Mfalume wa Iziraeli achimuamba
 Jehoshafati, “Mino ndadzihenda avi simi na
 nipiye vihani, ela uwe undavwala mavwazigo
 ga chifalume.” Hipo mfalume wa Iziraeli
 wadzihenda avi siye, nao achiphiya vihani.

³⁰ Phahi mfalume wa Aramu kala akalagiza
 akulu a magari ga kuvwehwa ni farasi, achi-
 ambira, “Mwimwi msipigane na mutu yeyesi,
 mkpwulu wala mdide, ela mfalume wa Iziraeli
 macheye.” ³¹ Ndipho hinyo akulu a magari ga
 kuvwehwa ni farasi ariphomuona Jehoshafati
 achiamba, “Hiyu ndiye mfalume wa Iziraeli!”
 Kpwa hivyo achimgalukira ili apigane naye.
 Ela Jehoshafati wapiga kululu, naye Mwenyezi
 Mlungu achimtivya. Mlungu wausa akale kure
 naye. ³² Mana nyo akulu a magari ga kuvwehwa
 ni farasi ariphoona kukala siye mfalume wa
 Iziraeli, aricha kumzoresa achiuya.

³³ Ela, mutu mmwenga watonyola uhawe kpwa kubahatisha, achimlatsa mfalume wa Iziraeli kpwenye muungo wa vwazire ra chuma ra kuchinga chifuwa. Hipho Ahabu wamuambira mphiriki wa garire ra kuvwehwa ni farasi, “Galuzza gari uniuse vihani, nkalumizwa.”

³⁴ Na siku iyo viha vyazidi kukala vikali, naye mfalume wa Iziraeli achidzisika-sika ndani ya garire ra kuvwehwa ni farasi, kulola nyo Aaramu hadi dziloni. Dzuwa ririphokala rinatswa achifwa.

19

¹ Jehoshafati mfalume wa Juda wauya salama kpwakpwe kaya Jerusalemu. ² Hipho nabii Jehu mwana wa Hanani, wakpwendakutana naye, achimuuza mfalume Jehoshafati, “Mbona unaterya atu ayi na kuhenda usena na atu amzi-rao Mwenyezi Mlungu? Kpwa kuhenda higo, ukamreyeza Mwenyezi Mlungu. ³ Hata hivyo, ukaonekana wahenda manono kpwa kubananga zo nguzo za Ashera kahi ya yo tsi nawe wadinisa moyoo kumuendza Mwenyezi Mlungu.”

Jehoshafati anaika aamuli akuamula malau

⁴ Jehoshafati wasagala Jerusalemu naye watuluka tsona achianyendekera atu, kula Beerisheba hadi hiko tsi ya myango ya Efuraimu. Wakpwendatiya atu moyo amuuyire Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa akare ao.

⁵ Watsambula aamuli achiaika chila phenye mudzi urio na ngome himo tsi ya Juda.

⁶ Naye achiaambira ara aamuli, “Zingatiyani

sana munagohenda, kpwa kukala tamuamula kpwa ajili ya mwanadamu ela kpwa ajili ya Mwenyezi Mlungu. Iye a phamwenga namwi munapholavya amulo. ⁷ Sambu phahi, kalani na hofu ya Mwenyezi Mlungu. Dzimanyirireni munagohenda, kpwa mana kpwa Mwenyezi Mlungu, Mlungu wehu takuna kuonera atu, wala kupendeleya, wala kuhongana.”

⁸ Chisha hiko Jerusalemu, Jehoshafati waika Alawi na alavyadzi-sadaka na akulu a mbari za Iziraeli ili alavye uamuli wa Mwenyezi Mlungu na kuamula atu achiokosana. Hinyo ahendera kazi yao hiko Jerusalemu. ⁹ Naye waalagiza achiaambira, “Mundahenda hivyo kpwa hofu ya Mwenyezi Mlungu, kpwa uaminifu na kpwa moyo wosi. ¹⁰ Na chila mtakaphoreherwa lau ni ndugu zenu akalao mwao midzini, rihusuro kumwaga mlatso na kuvundza shariya au amuri au mila, phahi mundaapha mashauri. Hivyo tamundakala na hatiya mbere za Mwenyezi Mlungu, Mlungu akakutsukirirwani, mwimwi na ndugu zenu. Phahi hendani hivyo namwi tamundakala na hatiya. ¹¹ Chisha lolani, hiye Amariya mkpwulu wa alavyadzi-sadaka ndiye ariye dzulu yenu kpwa mambo gosi ga Mwenyezi Mlungu. Naye Zebadia mwana wa Isimaili, chilongozi wa mbari ya Juda, ni wa mambo gosi ga mfalume. Na hinyo Alawi andaahumikira dza maofisaa. Dinani chilume, muhende hivyo naye Mwenyezi Mlungu akale phamwenga na hinyo atu akuhenda haki!”

20

Amoabu na Aamoni anaturywa

¹ Bada ya higo, jeshi ra Amoabu na jeshi ra Aamoni na seemu ya jeshi ra Ameuni akpwedza-pigana na Jehoshafati. ² Bazi ya atu akpwedza achimuambira Jehoshafati, “Likumundi ra majeshi rinakulunga kula Edomu hiko ng’ambo ya bahari. Hivi sambi a hiko Hazazoni-tamari (yani Eni-Gedi).”

³ Jehoshafati waogopha, achiuelekeza usowe kumuendza Mwenyezi Mlungu na achipiga mbiru atu osi a Juda afunge. ⁴ Atu a Juda akusanyika phamwenga ili aendze msada wa Mwenyezi Mlungu. Atuluka kula midzi yosi ya Juda kpwedzaendza Mwenyezi Mlungu.

⁵ Jehoshafati waima mbere ya kusanyiko ra atu a Juda na Jerusalemu, mbere za muhala uriodzengbwa uphya wa nyumba ya Mwenyezi Mlungu. ⁶ Naye achiamba, “Ee Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa akare ehu, si ndiwe Mlungu ko mlunguni? Si ndiwe unayetawala falume zosi za mataifa? Mwako mkpwononi muna nguvu na uwezo, usioweza kuzuwiywa ni mutu yeyesi.

⁷ Ee Mlungu wehu, we siwe uriyeazola enyezi a tsi hino mbere za atuo a Iziraeli na uchiapha chivyazi cha msenao Burahimu hata kare na kare? ⁸ Nao asagala himo na achikudzengera phatu phatakatifu ili uabudiwe hipho achiamba, ⁹ ‘Napho hundafikpwa ni janga rorosi, ikale ni viha, au kutiywa adabu, au makongo, au ndzala, hundaima mbere za nyumba hino na mberezo,

mana uwe unaabudiwa ndani ya nyumba hino na hukuririre katika mashaka gehu, uwe undahusikira na uhutivye.’ ¹⁰ Sambu lola, hinya atu a Amoni, Amoabu na a mwango Seiri ambao kuyaruhusu atu a Iziraeli avamie tsi yao ariphola tsi ya Misiri. Hinya arioochwa taayabanangbwa, ¹¹ aredza ahuriphize kpwa kuhuzola kula kpwenye tsi uriyohupha huirisi. ¹² Ee Mlungu wehu, vino hano kundaamula? Kpwa mana swino tahuriweza likumundi hiri ambaro riredza kuhuvamia. Swino tahumanya huendedze, ela matso gehu ganakulola uwe.”

¹³ Alume osi a Juda aima mbere za Mwenyezi Mlungu, phamwenga na ana ao, ahetu aho na ana aho atsanga. ¹⁴ Ndipho Roho wa Mwenyezi Mlungu achimwedzera Jahazieli mwana wa Zakariya, mwana wa Benaya, mwana wa Jeieli, mwana wa Matania, Mlawi wa chivyazi cha Asafu, pho kahi-kahi ya mkpwutano wosi. ¹⁵ Naye achiamba, “Phundzani mwimwi mosi msagalao Juda na Jerusalemu, na uwe mfalume Jehoshafati, Mwenyezi Mlungu anaamba hivi, ‘Msiogophe wala msitishike kpwa ajili ya hiri jeshi kulu kpwa mana viha sivyo vyenu ela ni vya Mlungu. ¹⁶ Muhondo tsererani mkapigane nao. Lolani, nyo andaambuka na njira ya mwango wa Zizi namwi mundaaphahira mwisho wa dete, mbere za weru wa Jerueli. ¹⁷ Tamlondwa kupigana kpwenye viha hivi. Mwimwi atu a Juda na Jerusalemu, dzipangeni

na muhurire, muone vira ambavyo Mwenyezi Mlungu andakutivyani.’ Msiogophe wala msitishike muhondo phiyani mkapigane nao mana Mwenyezi Mlungu a phamwenga namwi.”

¹⁸ Phahi Jehoshafati wazama hadi chitswache chichiguta photsi. Na atu a Juda na Jerusalemu ahenda dza vivyo, osi achimuabudu Mwenyezi Mlungu. ¹⁹ Chisha atu a Lawi kula kpwa mbari za Kohathi na Kora, aima ili amto-gole Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli kpwa raka ra dzulu. ²⁰ Ligundzure alamuka chiti na achituluka kondze kwenye weru wa Tekoa. Aripbokala anatuluka, Jehoshafati waima achiamba, “Atu a Juda na enyezi a Jerusalemu, niphundzani! Aminini Mwenyezi Mlungu namwi mundakalato. Aminini manabiige namwi mundafwaulu.” ²¹ Aripomala kuhenda mashauri na hinyo atu, waika hara ambao andamvwinira Mwenyezi Mlungu na kumtoga kpwa kukala iye ni mnono na ni mtakatifu, kuno anaphiya mbere za rira jeshi achiamba, “Mshukuruni Mwenyezi Mlungu, kpwa mana mendzwaye taisika ta kare na kare.”

²² Nao aripomandza kuimba na kutogola, Mwenyezi Mlungu waika avamizi hiko kpwa atu a Amoni, a Moabu na a mwango wa Seiri, ambao kala akpwezapigana na Juda nao achi-turywa. ²³ Kpwa mana hinyo atu a Amoni na Moabu aagalukira enyezi a mwango wa Seiri achiaangamiza tsetsetse. Nao aripomala kuangamiza hinyo akalao mwango wa Seiri, osi achigalukirana na achiangamizana enye kpwa enye.

²⁴ Jeshi ra Juda ririphofika kwenye mnara wa kurindira hiko jangbwani, akwendalola hiro jeshi kulu. Nao, lola! Osi kala akagbwa photsi ni nyufu taphana ariyetiya. ²⁵ Jehoshafati na atue ariphokpwezahala zewe, akuta unji wa ng'ombe, mali, nguwo na miyo minji ya samani. Ahala miyo minji hata achishindwa ni kuit-sukula. Zewe hizo kala ni nyinji sana hata ichia-hala siku tahu kuzitsukula. ²⁶ Iriphofika siku ya ne akusanyika kwenye Dete ra Baraka. Hipo ashukuru na kumtogola Mwenyezi Mlungu, ndiyo mana phatu hipo phaihwa Dete ra Baraka hadi rero.

²⁷ Chisha auya, chila mutu wa Juda na Jerusalemu naye Jehoshafati kala a mbere zao. Auya Jerusalemu na kuhererwa kpwa mana Mwenyezi Mlungu waahenda ahererwe kpwa kuaturya aviha ao. ²⁸ Ainjira Jerusalemu kuno anapiga vinanda, ngephephe na magunda hadi nyumbani mwa Mwenyezi Mlungu.

²⁹ Chisha falume zosi za hizo tsi ziriphosikira kukala Mwenyezi Mlungu akapigana na aviha a Iziraeli, amuogopa Mlungu. ³⁰ Phahi ufalume wa Jehoshafati wahurira kpwa mana Mlunguwe wamupha amani chila uphande.

Jehoshafati anafwa
(1 Afalume 22:41-50)

³¹ Phahi Jehoshafati watawala Juda. Kala ana miaka mirongo mihahu na mitsano ariphoandza kutawala na achitawala kpwa muda wa miaka mirongo miiri na mitsano kula ko Jerusalemu. Nine kala ni Azuba mwana

wa Shilihi. ³² Jehoshafati walunga njira za ise Asa naye kazirichire hata chidide. Wahenda garigo haki mbere za Mwenyezi Mlungu. ³³ Ela kayabananga mwatu mwa dzulu mwa kuabudira, na nyo atu kala taandzangbwe kuika mioyo yao kpwa ye Mlungu wa akare ao.

³⁴ Sambu mahendo ganjina ga Jehoshafati chigosala, hangu mwandzo hadi mwisho, gaandikpwa kpwenye chitabu cha kumbukumbu, cha Jehu mwana wa Hanani na kutiywa kpwenye chitabu cha afalume a Iziraeli.

³⁵ Bada ya hipho Jehoshafati mfalume wa Juda wadziunga na Ahaziya mfalume wa Iziraeli ambaye wahenda mai sana. ³⁶ Wadziunga naye kudzenga meli za kuphiira Tarishishi. Meli hizo zadzengerwa ko Esioni-Geberi. ³⁷ Ndipho Eliezeri mwana wa Dodavahu kula Maresha achilavya unabii chinyume cha Jehoshafati achi-amba, “Kpwa kukala ukagbwirana na mfalume Ahaziya, Mwenyezi Mlungu andabananga vyo urivyotengeza.” Phahi zo meli zavundzika-vudzika na taziyaweza kuphiya Tarishishi.

21

¹ Phahi, Jehoshafati wafwa, na achizikpwa na akaree kpwenye mudzi wa mkarewe Daudi, na mwanawe Jehoram achitawala badalaye.

Jehoram mfalume wa Juda (2 Afalume 8:16–24)

² Jehoram kala ana nduguze, ana anjina a Jehoshafati ambao ni Azaria, Jehieli, Zakariya, Azariahu, Mikaeli na Shefatia. Hano osi kala ni

ana a Jehoshafati mfalume wa Iziraeli. ³ Ise yao waapha zawadi nyinji za feza, zahabu na vitu vya samani, phamwenga na midzi yenye ngome himo Juda. Ela ufalume wamupha Jehoramu kpwa mana kala ndiye mwanawe mvyere.

⁴ Phahi Jehoramu ariphoandza kutawala na ariphodziimarisha, waaolaga anao osi na piya vilongozi anjina a Iziraeli. ⁵ Jehoramu kala ana miaka mirongo mihahu na miiri ariphoandza kutawala, naye watawala ko Jerusalemu kpwa muda wa miaka minane.

⁶ Jehoramu walunga njira za afalume a Iziraeli dza nyumba ya Ahabu irivyohenda, mana walóla mwana mchetu wa Ahabu. Naye wahenda mai mbere za Mwenyezi Mlungu, ⁷ ela phahi Mwenyezi Mlungu kayalonda kubananga nyumba ya Daudi, kpwa sababu ya chilagane arichokala akachiika naye. Daudi kala waahidiwa kukala andahewa taa phamwenga na chivyaziche hata kare na kare.

⁸ Siku za utawala wa Jehoramu, atu a Edomu arema kutawalwa kula Juda, achitawaza mfalume wao. ⁹ Jehoramu wavuka na akulu a jeshire phamwenga na magari gosi ga kuvwehwa ni farasi. Usiku wakpwendaapiga Aedomu osi ambao kala akamzangira iye phamwenga na akulu a jeshi a magari ga kuvwehwa ni farasi. ¹⁰ Hivyo ndivyo atu a Edomu arivyorema kutawalwa ni Juda hadi rero. Wakati uho-uho atu a mudzi wa Libuna nao piya

arema utawala wa Jehoramu mana wamricha Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa akaree.

¹¹ Kuuya phapho, iye wadzenga mwatu mwa dzulu mwa ibada hiko tsi ya myango ya Juda na achiaakoseza enyezi a Jerusalemu uaminifu na achiahenda aaphuke njira. ¹² Wareherwa baruwa kula kpwa nabii Elija, ichimuamba, "Hivi ndivyo Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa sowe Daudi anavyokuamba, 'Kpwa kukala kukalunga njira za sowe Jehoshafati, wala njira za Asa mfalume wa Juda, ¹³ ela ukalunga njira za afalume a Iziraeli. Atu a Juda na enyezi a Jerusalemu ukaalongoza kuabudu vizuka dza vira Ahabu na nyumbaye arivyohenda. Piya ukaolaga enenu, ana a sowe ambao kala ni atu anono kuriko uwe. ¹⁴ Kpwa kukala ukahenda mai higo Mwenyezi Mlungu andareha mashaka makulu kpwa atuo, anao, acheo na kpwa maliyo yosi. ¹⁵ Na we mwenye, undagbwirwa ni ukongo mui wa mahumbo ambao undazidi chila siku, undalumwa sana hadi mahumbogo gatuluke kondze.' "

¹⁶ Ndipho Mwenyezi Mlungu achiafyakatsira Afilisti na Arabu ambao kala ni majirani na Akushi apigane na Jehoramu. ¹⁷ Nao ashambuliya Juda achihala mali yosi ariyoiphaha nyumbani mwa mfalume, phamwenga na anae na achee. Wasazirwa mwana mmwenga tu mdide, yeihwa Jehoashi.

¹⁸ Bada ya higo kuhendeka, ndipho Mwenyezi Mlungu achimrehera Jehoramu ukongo wa mahumbo usiophola. ¹⁹ Ukongo wa Jehoramu waenderera kuzidi na kufikira mwisho

wa mwaka wa phiri wa ukongowe mahumboge gatuluka na achifwa kpwa maumivu makali. Wala atue taayaasa moho mkpwulu kumupha ishima dza arivyohenderwa akaree.

²⁰ Jehoramu kala ana miaka mirongo mi-hahu na miiri ariphoandza kutawala, naye watawala miaka minane hiko Jerusalemu. Chi-foche tachiyasonones a yeyesi, naye wazikpwa kpwenye Mudzi wa Daudi ela siyo vikurani pha afalume.

22

Ahaziya mfalume wa Juda (2 Afalume 8:25-29; 9:21-28)

¹ Bada ya chifo cha Jehoramu, enyezi a Jerusalemu amuhenda Ahaziya, mwana mdide wa mfalume atawale badalaye. Ana avyere a mfalume kala akaolagbwa ni vikosi vyokp-wedza phamwenga na Aarabu kuchita kambi. Kpwa hivyo Ahaziya mwana wa mfalume Je-horamu wa Juda achitawala. ² Ahaziya kala ana miaka mirongo miiri na miiri ariphoandza kutawala. Naye watawala kpwa muda wa mwaka mmwenga ko Jerusalemu. Nine kala aihwa Athalia, mdzuku wa Omuri. ³ Hiyu naye walunga njira za nyumba ya Ahabu kpwa mana kala anashauriwa ni nine ahende mai. ⁴ Wahenda garigo mai mbere za Mwenyezi Mlungu dza arivyohenda Ahabu. Ise wa Ahaziya ariphofwa, atu a nyumba ya Ahabu ndio okala ashaurie nao achimuangamiza. ⁵ Ahaziya walunga sana mashauri gao hata achihiya

na Joram^{*} mwana wa Ahabu mfalume wa Iziraeli kpwendapigana na Hazaeli mfalume wa Aramu ko Ramothi-Giliadi. Nyo Aaramu achimlumiza Joram. ⁶ Phahi Joram wauya Jeziriili ili akararise maronda arigogaphaha hiko Rama,[†] arikopigana na Hazaeli mfalume wa Aramu. Ndipho Ahaziya mwana wa Jehoram mfalume wa Juda achitserera achendamjambosa Joram mwana wa Ahabu ko Jeziriili kpwa mana kala akalumizwa. ⁷ Ela phahi Mwenyezi Mlungu kala akakusudiya kukala Ahaziya andaolagbwa hiko ndiko kpwendamjambosa Joram. Arip Hofika hiko, iye na Joram akpwendakutana na Jehu mwana wa Nimushi ambaye kala akatsambulwa ni Mwenyezi Mlungu aangamize nyumba yosi ya Ahabu. ⁸ Phahi Jehu arip hokala anatimiza uamuli wa Mlungu kpwa nyumba ya Ahabu, waphaha akulu a Juda na ana alume a nduguze Ahaziya ambao kala anamuhumikira Ahaziya, achiaolaga. ⁹ Atu a Jehu amuendza Ahaziya achendamgbwira hiko Samariya ambako kala akadzifwitsa, achimreha kpwa Jehu naye achimuolaga. Ahaziya wazikpwa kpwa mana atu aamba, “Hiyu ni mdzukulu wa Jehoshafati ambaye wamuendza Mwenyezi Mlungu na moyowe wosi.” Nyumba ya Ahaziya kala taina mutu yeweza kutawala hinyo ufalume.

*Malikia Athalia wa Juda
(2 Afalume 11:1-3)*

* **22:5** 22:5 Joram Chieburania piya nkuihwa Jehoram.

† **22:6** 22:6 Ramothi yihwa Rama kpwa Chieburania.

¹⁰ Phahi Athalia nine wa Ahaziya ariphoona mwanawe akafwa, waunuka achiolaga atu osi a chivyazi cha chifalume cha nyumba ya Juda. ¹¹ Ela Jehosheba, mwana wa chichetu wa mfalume Jehoram, ndugungbwa mchetu wa Ahaziya, wamuhala Joashi mwana wa Ahaziya chisiri-siri, kula kahi ya ana a mfalume ar-iokala analondwa aolagbwe. Wamuhala iye phamwenga na mreziwe achiatiya chumba cha kulala. Phahi Jehosheba mwana mchetu wa mfalume Jehoram, ambaye piya kala ni mkpwaza mlavyadzi-sadaka Jehoyada, achimfwitsa Joashi, ili asionewe ni Athalia. Jehosheba kala ni ndugu mchetu wa Ahaziya. Kpwa hivyo Athalia kamuolagire Joashi. ¹² Joashi wafwitswa ndani ya Nyumba ya Mlungu kpwa muda wa miaka sita, wakati Athalia ariphokala anatawala yo tsi.

23

Joashi anahendwa mfalume wa Juda (2 Afalume 11:4-21)

¹ Uriphofika mwaka wa sabaa Jehoyada wadzipha moyo, achiahala akulu a vikosi vya anajeshi gana-gana, Azaria mwana wa Jerohamu, Isimaili mwana wa Jehohanani, Azaria mwana wa Obedi, Maaseya mwana wa Adaya na Elishafati mwana wa Zikiri, achiika chilagane nao. ² Hinya atu atsano azunguluka tsi ya Juda achikusanya Alawi kula midzi yosi ya Juda na akulu a mbari za Iziraeli, achedza nao Jerusalemu. ³ Na hinyo mkpwutano uchihenda

chilagane na Joashi, mwana wa mfalume ndani ya Nyumba ya kuvoya Mlungu. Naye Jehoyada achiaambira, “Lolani mwana wa mfalume hiyu! Mricheni atawale dza arivyogomba Mwenyezi Mlungu kuhusiana na nyumba ya Daudi. ⁴ Mnalondwa muhende hivi; mwimwi alavyadzi-sadaka na Alawi, munaphoinjira zuma Siku ya Kuoya, dziganyeni madiba mahahu. Diba mwenga naririnde pho ryangoni, ⁵ diba ranjina rindarinda nyumba ya mfalume na diba ranjina rindarinda ryango riihwaro ryango ra msingi na hinyo anjina osi andakala kpwenye muhala wa nyumba ya Mwenyezi Mlungu. ⁶ Msiruhusu mutu yeyesi kuinjira Nyumba ya Mwenyezi Mlungu isiphokala alavyadzi-sadaka na Alawi ambao a kpwenye zuma. Hinyo andainjira kpwa mana ni atakatifu, ela atu anjina ni asikize yo amuri ya Mwenyezi Mlungu ya kusainjira mumo. ⁷ Mwimwi Alawi mzungulukeni mfalume, chila mmwenga na silahaye mkp-wononi. Mutu yeyesi ndiyemenya himo nyumbani naolagbwe. Kalani na mfalume, kokosi ndikophiya.”

⁸ Alawi osi na atu osi a Juda ahenda dza arivyoamriwa ni mlavyadzi-sadaka Jehoyada. Chila chilongozi wareha kundire, hara ariokala akamala zuma na hara ariokala anainjira kugbwira zuma kahi ya Siku ya kuoya, osi akalapho. Mana mlavyadzi-sadaka Jehoyada kayagaruhusu go madiba gauke. ⁹ Na ye mlavyadzi-sadaka Jehoyada achiapha nyo akulu a anajeshi a ganagana mafumo na ngao kulu na ndide. Mafumo gaga na ngao zizi kala ni za mfalume Daudi, nazo

kala zi mo ndani ya nyumba ya Mlungu. ¹⁰ Naye achiapanga nyo atu, chila mmwenga na silahaye mkipwononi, kuzunguluka ye mfalume, phephi na pho phatu pha kulavira sadaka na yo nyumba ya Mlungu kula uphande wa mwakani hadi uphande wa vurini wa yo nyumba ya Mlungu.

¹¹ Ndipho mwana wa mfalume achituluzwa kondze, achimvwika tadzi na achimupha nakala ya chilagane nao achimtangaza kukala mfalume. Jehoyada na anae achimmwagira mafuha nao achipiga kululu achiamba, “Mfalume, kala na maisha mare!”

¹² Athalia ariphosikira kululu za atu anazola kuno anatogola mfalume, waphiya hadi ko nyumba ya Mwenyezi Mlungu. ¹³ Aripfolola, waona mfalume aimire phephi na nguzo, dza irivyokala kawaida, nao akulu a jeshi na apigi a magunda kala aimire phephi na mfalume, na enyezi osi a yo tsi kala anapiga njerejere na kupiga magunda, na aimbadzi achilongoza sharee kpwa kupiga vifwaya vyao vya mawira. Phahi, Athalia wakpwanyula nguwoze na achipiga kululu achiamba, “Mapinduzi! Mapinduzi!”

¹⁴ Ndipho mlavyadzi-sadaka Jehoyada achiatuluza kondze nyo akulu majeshi a gana-gana, ariokala anaimirira go majeshi achiambira, “Mtu-luzeni kondze kahi-kahi ya asikari na mutu yeyesi ndiyemlunga muolageni na upanga.” Kpwa kukala mlavyadzi-sadaka kala akaamba, “Msimuolage ndani ya Nyumba ya Mwenyezi Mlungu.” ¹⁵ Phahi amgbwira achiphiya naye hadi ryango ambaro kala richihumirwa kuin-

jizira farasi nyumba ya mfalume, achimuolagira phapho.

Jehoyada anahenda marekebisho
(2 Afalume 11:17-20)

¹⁶ Naye Jehoyada wahenda chilagane kahi ya iye mwenye, atu osi na ye mfalume kukala andakala atu a Mwenyezi Mlungu. ¹⁷ Chisha atu osi aphiya kpwenye nyumba ya Baali achendai-bomola, avundza phatu pha kulavira sadaka phamwenga na vizukavye, hata achimuolaga Matani, mlavyadzi-sadaka wa Baali mbere za phatu pha kulavira sadaka.

¹⁸ Jehoyada walagiza phakale na uimirizi wa nyumba ya Mwenyezi Mlungu tsini ya ulongozi wa alavyadzi-sadaka ambao kala ni Alawi dza irivyopangbwa ni Daudi. Atu areha sadaka za kuochwa himo ndani ya nyumba ya Mwenyezi Mlungu dza irivyoandikpwa kpwenye shariya ya Musa, kuno akahererwa na kuimba sawa-sawa na vira Daudi arivyolagiza. ¹⁹ Jehoyada waika arindzi maryangoni mwa nyumba ya Mwenyezi Mlungu ili mutu yeyesi ariye najisi chivyovyosi asimenye.

²⁰ Chisha akulu a vikosi vya anajeshi ganagana, akulu, vilongozi a majimbo na atu osi a yo tsi achitserera na ye mfalume kula kpwenye nyumba ya Mwenyezi Mlungu. Aho achitsupira ryango riihwaro ryango ra dzulu hadi achiinjira nyumbani kpwa mfalume. Nao achimsagika ye mfalume dzulu ya chihi cha endzi cha chifalume.

²¹ Kpwa hivyo, atu osi ahamirwa na mudzi

wosi uchihurira, bada ya Athalia kuolagbwa na upanga.

24

Joashi mfalume wa Juda (2 Afalume 12:1–16)

¹ Joashi kala ana miaka sabaa ariphoandza kutawala. Naye watawala miaka mirongo mine ko Jerusalemu. Nine kala aihwa Sibia kula Beerisheba. ² Joashi wahenda garigo sawa mbere za Mwenyezi Mlungu siku zosi mlavyadzi-sadaka Jehoyada ariphokala moyo. ³ Jehoyada wamloza Joashi achetu airi nao amvyarira ana alume na achetu.

⁴ Bada ya hipho Joashi waamua kurekebisha nyumba ya Mwenyezi Mlungu. ⁵ Hipho waku-sanya alavyadzi-sadaka na Alawi, achiaambira, “Phiyani midzi yosi ya Juda, mkatsole-tsole kula kpwa atu osi a Iziraeli pesa zinazohitajika kuiriphwa chila mwaka ili zihumirwe kurekebisha yo nyumba ya Mlungu wenu. Hendani chadi muhende dzambo hiro upesi.” Ela alavyadzi-sadaka nyo taayakala na wangbwi kuhenda hivyo. ⁶ Ndipho mfalume achimuiha hiye mkpwulu wao Jehoyada, achimuuza, “Mbona nyo Alawi kuyaalagiza kpwendatoza iyo kodi kula atu a Juda na Jerusalemu, iriyoambwa ni Musa mtumishi wa Mwenyezi Mlungu, irehwe kula kpwa kusanyiko ra Iziraeli kpwa ajili ya Hema ra Chilagane?” ⁷ Kpwa kukala ana a Athalia, yuya mchetu mui, kala akedza vundza nyumba

ya Mlungu wenu, achihala miyo mitakatifu ya nyumba ya Mwenyezi Mlungu, achiihumira kuabudira Baali.

⁸ Phahi mfalume walagiza nao achitengeza sanduku, richiikpwa mbere za ryango ra nyumba ya Mwenyezi Mlungu. ⁹ Chisha mbiru yapigbwa himo Juda na Jerusalemu mosi kukala atu amrehere Mwenyezi Mlungu hira kodi iriy-oikirwa Iziraeli ni Musa mtumishi wa Mlungu ko jangbwani.

¹⁰ Dzambo hiro raahamira vilongozi osi na atu osi na achireha kodi zao achizitiya himo sandukuni hadi richiodzala. ¹¹ Chila mara Alawi ariphoreha hiro sanduku mbere za aimirizi a mfalume nao achiona kukala rikaodzala pesa, muandishi wa mfalume na ofisaa wa mlavyadzi-sadaka mkpwulu nkutuluza hizo pesa chisha Alawi akariuyiza phatuphe. Hivyo ndivyo arivyohenda chila siku nao akusanya pesa ny-inji. ¹² Hiye mfalume na Jehoyada alavya pesa hizo kpwa aimirizi a udzengi wa nyumba ya Mwenyezi Mlungu. Nao achiandika kazi mafundi a mawe na mafundi a mbao kpwedzairake-bisha Nyumba ya kuvoya Mlungu. Piya mafundi a kufula chuma na shaba nao aandikpwa kazi kpwedzatengeza Nyumba ya kuvoya Mlungu.

¹³ Hinyo mafundi ahenda kazi zao na achimala. Iyo Nyumba ya kuvoya Mlungu airekebisha achiiyuyiza kama irivyokala hipho mwandzo na achiyiimarisha. ¹⁴ Udzengadzi uriphosira, pesa zirizosala zauyizwa kpwa mfalume na Jehoyada. Chisha pesa hizo zahumirwa kugula vitu vya kutengezera miyo

ya nyumba ya Mwenyezi Mlungu, yani, miyo ya kuhumirwa kpwenye ibada na miyo ya sadaka za kuochwa, phamwenga na vyetezo na miyo ya zahabu na feza. ¹⁵ Jehoyada watsakala sana, na ariphofwa kala ana miaka gana na mirongo mihahu. ¹⁶ Iye wazikpwa vikurani kpwa afalume kpwenye Mudzi wa Daudi, kpwa mana kala akahenda manono Iziraeli, kpwa Mlungu na Nyumba ya kuvoya Mlungu.

Joashi anamricha Mwenyezi Mlungu

¹⁷ Bada ya kufwa mlavyadzi-sadaka Jehoyada, vilongozi a Juda aphiya kpwa mfalume, achen-dazama hadi vilangu vichiguta photsi. Naye mfalume achipfundza garigoaphirika. ¹⁸ Atu a Juda aricha nyumba ya Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa ise zao na achihumikira nguzo za Ashera na vizuka. Mlungu achiatsukirirwa sana atu a Juda na atu a Jerusalemu kpwa sababu ya hizo dambi zao. ¹⁹ Mwenyezi Mlungu wahuma manabii kpwendaanya ili amuuyire, ela atu taayaphundza.

²⁰ Chisha Roho wa Mlungu achimuinjira Zakariya, mwana wa mlavyadzi-sadaka Jehoyada naye achiima mbere za atu, phatu phounuka chidide, achiaambira, "Mlungu anaamba hivi, 'Kpwa utu wani munavundza shariya za Mwenyezi Mlungu? Tamundaongokerwa bii. Kpwa kukala mkamrema Mwenyezi Mlungu naye akakuremani.' " ²¹ Phahi hinyo atu ampangira njama na kpwa amuri ya mfalume achimpiga

mawe hadi achimuolaga muhalani pha nyumba ya Mwenyezi Mlungu. ²² Hivyo phahi ndivyo mfalume Joashi arivyoyala unono ambao Jehoyada ise wa Zakariya wamuhendera, hadi achimuolagira mwanawe. Naye Zakariya ariphokala anafwa waamba, “Mwenyezi Mlungu gaone higa na uniriphizire chisasi!”

Joashi anaolagbwa

²³ Phahi iriphofika mwisho wa mwaka, Jeshi ra Shamu ramvamia Joashi. Ravamia Juda na Jerusalemu richiolaga chila chilongozi ariyekala kahi za atu, richihala nyara zao richiziphirikira mfalume wa Damasikasi. ²⁴ Dzagbwe jeshi ra Shamu kala rina atu achache Mwenyezi Mlungu warihenda rishinde jeshi kulu ra Joashi kpwa mana kala akamricha Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa akare ao. Hivyo ahumirwa ni Mlungu kumtiya adabu Joashi. ²⁵ Jeshi ra Shamu ririphouka, ramricha Joashi majuruhu. Kpwa sababu ya kumwaga milatso ya mwana wa mlavyadzi-sadaka Jehoyada, atumishi a Joashi apanga njama, achimuolaga phokala a chitan-dani kadziweza. Hivyo wafwa achizikpwa hiko Mudzi wa Daudi ela kayazikpwa vikurani pha afalume. ²⁶ Hara ariompangira njama ni Zabadi mwana wa Shimeathi mchetu wa Chiamoni na Jehozabadi mwana wa Shimurithi mchetu wa Chimoabu. ²⁷ Mambo gosi ga ana a Joashi na mambo mai arigotabiriwa ni manabii na kudzengbwa luphya kpwa Nyumba ya kuvoya Mlungu, higo gosi gaandikpwa kpwenye chitabu

cha mahendo ga Afalume a Iziraeli. Naye mwanawe Amaziya watawala badalaye.

25

Amaziya mfalume wa Juda

(2 Afalume 14:1-6)

¹ Amaziya kala ana miaka mirongo miiri na mitsano ariphoandza kutawala, naye watawala kula Jerusalemu kpwa muda wa miaka mirongo miiri na tisiya. ² Naye waihwa Jehoadani, kula Jerusalemu. ³ Naye wahenda garigo sawa mbere za Mwenyezi Mlungu, ela siyo kpwa moyowe wosi. ⁴ Amaziya ariphodziimarisha kpwenye ufalume, waaolaga atumishie ariomuolaga mfalume, ambaye kala ni ise. ⁵ Ela kayaaolaga ana a aolagadzi kulengana na vira irivyoandikpwa kpwenye chitabu cha Shariya ya Musa, Mwenyezi Mlungu walagiza achiamba, “Avyazi kandaolagbwa kpwa sababu ya dambi ya ana ao, wala ana kandaolagbwa kpwa sababu ya dambi za avyazi ao, ela chila mutu andaolagbwa kpwa dambize mwenye.”

Aedomu anashindwa

(2 Afalume 14:7)

⁵ Chisha Amaziya achikusanya atu a Juda achiapanga sawa-sawa na mbari zao, tsini ya akulu a vikosi vya anajeshi elufu-elufu na akulu a vikosi vya anajeshi gana-gana, kula Juda na Benjamini. Atu ariotsambulwa ni kuandzira miaka mirongo miiri na zaidi, achiphahikana masujaa elufu magana mahahu, okala a tayari

kpwa viha na anaweza kuumira fumo na ngao.
⁶ Amaziya piya wakodisha anajeshi elufu gana mwenga kula Iziraeli kpwa kilo elufu tahu na magana mane ga feza.

⁷ Ela nabii mmwenga wa Mlungu wamlunga achimuamba, “Ee mfalume, usiriche hiri jeshi ra Iziraeli riphaye na uwe, kpwa mana Mwenyezi Mlungu kaphamwenga na Iziraeli yani hinyo ana osi a Efuraimu. ⁸ Ela uchiona kpwa njira iyo undakala na mkpwotse wa viha, Mlungu andakubwaga mbere za mviha, mana Mlungu ana nguvu za kukuterya au kukubwaga.”

⁹ Amaziya achimuambira hiye mutu wa Mlungu, “Hundahenda viphi swino na zira kilo elufu tahu na magana mane ga feza nchizoa-ripha jeshi ra Iziraeli?” Hiye mutu wa Mlungu achijibu, “Mwenyezi Mlungu anaweza kukupha zaidi ya hizo.”

¹⁰ Ndipho Amaziya achiamuru jeshi rola Efuraimu riuye kpwao nao auya kpwao kuno akaat-sukirirwa sana atu a Juda.

¹¹ Hipho Amaziya wadzipha moyo achilongoza jeshi hadi hiko Dete ra Munyu ambako aolaga atu elufu kumi kula Seiri. ¹² Na atu elufu kumi anjina ohalwa ni jeshi ra Juda achere moyo, achiphirikipwa hadi gambani na achen-dasukumwa achivoromoka kula hiko hadi osi achivundzika vipande-vipande.

¹³ Ela rira jeshi ra Iziraeli ambaro Amaziya wakahala kuphiya naro vihani, achiriuyiza kp-wao, rakpwenda vama midzi ya Juda, hangu Samariya hadi Bethi-Horoni. Kula kpwa iyo

midzi, atu elufu tahu aolagbwa na zewe nyinji zichihalwa.

Amaziya anaabudu vizuka

¹⁴ Amaziya ariphomala kuturya jeshi ra Edomu, wauya Jerusalemu. Phokala anauya wareha milungu ya atu a Seiri achiihenda milunguye. Chisha waviabudu na achivilavira sadaka. ¹⁵ Dzambo hiro ramtsukiza sana Mwenyezi Mlungu na achimuhuma nabii kumuza Amaziya, “Kpwa utu wani unaabudu milungu hino mijeni ambayo taiyaweza kuativya atue kula mwako mkpwononi?”

¹⁶ Wakati hiye nabii acheregomba, mfalume Amaziya wamkata kauli achimuamba, “Uwe siwe mmwengawapho wa ashauri angu! Nyamala sedze nkakuolaga.” Hipo yuya nabii wanyamala, ela achiamba, “Namanya kukala Mlungu akakusudiya kukutiya adabu, kpwa mana, kpwandza ukakosera na kutaki kuphunda ushauri wangu.”

Iziraeli inashinda Juda

(2 Afalume 14:8-14)

¹⁷ Chisha mfalume Amaziya wa Juda wahenda mashauri na ashaurie, achihuma ujumbe kpwa Jehoashi mwana wa Jehoahazi, mwana wa Jehu, mfalume wa Iziraeli, achimuamba, “Ndzo hupigane.”

¹⁸ Ela Jehoashi mfalume wa Iziraeli wamuhumira Amaziya mfalume wa Juda ujumbe uambao, “Siku mwenga chidzihi chiihwacho mubaruti chiricho Lebanoni chahumira muhi wa muerezi urio Lebanoni ujumbe kuamba,

‘Mlóze mwanao mchetu, mwanangu.’ Ela nyama wa tsakani wa ko Lebanoni watsupa na phapho na achiuvyoga-vyoga nyo mubaruti. ¹⁹ Sambu uwe ukaiturya Edomu, vino unadzikarya. Phahi, tosheka na nyo ushindio na usale kpwako kaya, Kpwa utu wani kudzitakira tabu za kukuhenda ugbwe, uwe phamwenga na atuo a Juda?”

²⁰ Ela Amaziya kayasikira mana Mlungu kala akamuhenda chisoto ili amutiye mikononi mwa maaduige, kpwa kukala kala akaabudu milungu ya Edomu. ²¹ Phahi Joashi mfalume wa Iziraeli waambuka, na iye na Amaziya mfalume wa Juda, achikutana uso kpwa uso, kpwenye viha ko Bethi-Shemeshi, ambayo kala i Juda. ²² Atu a Juda aturywa ni atu a Iziraeli hadi chila mmwenga achichimbirira kpwakpwe kaya. ²³ Na Jehoashi mfalume wa Iziraeli achimgbwira Amaziya mfalume wa Juda, hiko Bethi-Shemeshi, achimuhala hadi Jerusalemu. Jehoashi wabomola ukuta wa Jerusalemu kula ryango rihiwaro Ryango ra Efuraimu hadi ryango rihiwaro Ryango ra Pembeni seemu ya ure wa kama mita magana mairi. ²⁴ Wahala zahabu yosi na feza yosi na miyo yosi yophahikana ndani ya Nyumba ya Mlungu ambapho ana a Obedi-Edomu kala ndio aimirizi. Piya achihala hazina yokala kpwenye nyumba ya mfalume na atsamiza atu kpwa lazima achiuya nao Samariya.

*Amaziya anaolagbwa
(2 Afalume 14:15–20)*

²⁵ Naye Amaziya mwana wa Joashi mfalume wa Juda, waishi miaka kumi na mitsano bada ya chifo cha Jehoashi mfalume wa Iziraeli yekala mwana wa Jehoahazi. ²⁶ Mahendo ganjina ga Amaziya, kula mwandzo hadi mwisho, gaandikpwa kpwenye chitabu cha afalume a Juda na Iziraeli. ²⁷ Phahi kula siku ambapho Amaziya waricha kumlunga Mwenyezi Mlungu, atu anjina ampangira njama hiko Jerusalemu. Ela Amaziya wachimbirira mudzi wa Lakishi, ela avihae achimuhumira atu ko Lakishi, nao achendamulagira kuko. ²⁸ Lufure rauyizwa Jerusalemu kuno rikatsukulwa dzulu ya farasi na achizikpwa na akaree ko Mudzi wa Daudi.

26

Uziya mfalume wa Juda (2 Afalume 14:21,22; 15:1-7)

¹ Bada ya kufwa mfalume Amaziya, atu a Juda amuhala Uziya achimuhenda mfalume badala ya ise Amaziya, dzagbwe kala ana miaka kumi na sita tu. ² Bada ya chifo cha ise, Uziya wahala mudzi wa Elothi achiwuyiza tsini ya utawala wa Juda na achiudzena luphya. ³ Uziya kala ana miaka kumi na sita ariphoandza kutawala na achitawala miaka mirongo mitsano na miiri ko Jerusalemu. Nine kala aihwa Jekoliya, kula Jerusalemu.

⁴ Naye wahenda garigo sawa mbere za Mwenyezi Mlungu dza vira ise Amaziya arivyohenda. ⁵ Zakariya kala ndiye mshauri wa Uziya naye wamfundza kumlunga Mlungu.

Kpwa hivyo, muda wosi Zakariya ariphokala moyo, Uziya wakala muaminifu kpwa Mwenyezi Mlungu, naye Mlungu achimuhenda aongokerwe.

⁶ Wakati Uziya ariphokala ni mfalume waandza viha na Afilisti. Wakpwendabomola ukuta wa Gathi, wa Jabune na ukuta wa Ashidodi, chisha achidzenga midzi kuzunguluka Ashidodi na katika seemu zanjina za Filisti. ⁷ Mlungu wamterya kuashinda Afilisti na Aarabu arioishi Guri-Baali, na piya Ameuni. ⁸ Hata hinyo Aamoni amupha kodi Uziya. Naye wakala na nguvu hadi atu a kure dza hiko Misiri achisikira ngumaze.

⁹ Chisha Uziya wadzenga minara mo Jerusalemu, hipho phenye Ryango ra Pembeni na phenye Ryango ra Dete na phara phatu ambapho hinyo ukuta unabetera ndani chisha achiidzengera madzikuta. ¹⁰ Piya wadzenga minara ya kudzirindira hiko weruni. Kala ana ndulu ya ng'ombe hiko myangoni na hiko tsi ya kugbwa kanda-kanda ya myango ya Juda hata achitsimba mitsara minji ili kuikira madzi ga mvula. Wamendza sana ukurima, ndipho achiandika akurima hiko tsi za kugbwa na minda yanjina yokala na rutuba ili aitundze iyo minda na kumanyirira mizabibu.

¹¹ Jeshi ra Uziya piya kala ritayari kpwa viha wakati wowosi. Jeshi hiro raganywa vikosi-vikosi na isabu yao kala inamanywa ni Jeieli na myawe Maaseya nao mkpwulu wao kala ni Hanania, mmwengawapho wa akulu a jeshi a mfalume Uziya. ¹² Vikosi hivyo vyalongozwa ni

akulu a mbari, ambao kpwa jumula ni masujaa elufu mbiri na magana sita. ¹³ Masujaa hinyo alongoza idadi ya anajeshi elufu magana mahahu na sabaa na magana matsano ambao apigana viha kufwa na kupona kumrinda mfalume asigutwe ni avihae. ¹⁴ Uziya waripha jeshire rosi ngao, mafumo, kofiya za chuma, visibao vya chuma, maha na mawe ga kutsuphira tero. ¹⁵ Hiko Jerusalem waunda mihambo yo buniwa ni mafundige, ambayo yaweza kutsupha mivi na mawe makulu ga tero. Mihambo iyo Uziya wayiika hiko Jerusalem kpwenye minaraye ya urindzi na vipembeni mwa hinyo ukuta wa mudzi. Mlungu wamterya Uziya sana hata achikala na nguvu na dzinare richigota nguma kosi.

Uziya anadzikarya

¹⁶ Uziya ariphokala na nguvu, wadziunula mwakpwe moyoni na mwishirowe dzambo riro richimuhenda aangamize nguma na uwezowe. Kayakala muaminifu kpwa Mwenyezi Mlungu, Mlunguwe, na achiinjira nyumba ya Mwenyezi Mlungu ili akafukize uvumba pho dzulu ya phatu pha kufukizira uvumba. ¹⁷ Azaria mlavyadzi-sadaka mkpwulu, phamwenga na alavyadzi-sadaka ayae mirongo minane a Mwenyezi Mlungu, ambao kala ni masujaa achimlunga nyuma. ¹⁸ Nao amzuwiya ye mfalume achimuamba, "Kuna haki ya kumfukizira Mwenyezi Mlungu uvumba uwe Uziya. Iyo ni kazi ya alavyadzi-sadaka, chivyazi cha Aruni

ambao atengbwa ili afukize uvumba. Tuluka hipo phatu phatakatifu kpwa mana ukakosera na Mlungu kandakukubali.”

¹⁹ Wakati hinyo, Uziya kala aimire phephi na phatu pha kufukizira uvumba. Mwakpwe mkpwononi kala ana chetezo cha kufukizira. Phahi hinyo alavyadzi-sadaka ariphomdemurira, waareyera naye achigbwirwa ni mahana ga chilanguni phapho hipo mbere zao ndani ya Nyumba ya Mwenyezi Mlungu.

²⁰ Azaria na nyo alavyadzi-sadaka osi amlolato, nao achiona kukala ana mahana ga chilanguni. Phahi amtuluzza upesi-upesi, hata ye mwenye achienda wangbwi kutuluka, kpwa mana kala akapigbwa ni Mwenyezi Mlungu.

²¹ Naye mfalume Uziya wakala na mahana hadi kufwakpwe. Kpwa ajili ya go mahana wasagala nyumba ya macheye, mana watengbwa asimenye nyumba ya Mwenyezi Mlungu. Kpwa hivyo mwanawe Jothamu achikala muimirizi wa yo nyumba ya chifalume, na achitawala atu a yo tsi. ²² Phahi mambo gosi ga Uziya chigosala, hangu mwandzo hadi mwisho, gaandikpwa ni nabii Isaya, mwana wa Amози. ²³ Uziya wafwa na achizikpwa phephi na akaree kpwenye vikura vya afalume kpwa sababu atu kala anaamba, “Yuyu ana mahana.” Naye mwanawe Jothamu achitawala badalaye.

27

Jothamu mfalume wa Juda
(2 Afalume 15:32-38)

¹ Jothamu kala ana miaka mirongo miiri na mitsano ariphokala mfalume wa Juda naye watawala kpwa miaka kumi na sita ko Jerusalemu. Nine kala anaihwa Jerusha, mwana mchetu wa Sadoki.

² Jothamu wahenda garigo sawa mbere za Mwenyezi Mlungu, dza vira ise Uziya arivyohenda, isiphokala ye kaphihire kpwendafukiza uvumba ndani ya Nyumba ya kuvoya Mlungu dza ise arivyohenda. Ela atu a Juda aenderera kuhenda mai.

³ Hiye ndiye ariyedzenga hiro ryango riihwaro Ryango ra Dzulu ra iyo nyumba ya Mwenyezi Mlungu na achienda kazi kulu zaidi katika kudzenga ukuta hiko mwango wa Ofeli. ⁴ Chisha wadzenga midzi hiko tsi ya myango ya Juda na achidzenga ngome na minara hiko matsakani.

⁵ Piya wapigana na mfalume wa Aamoni na achiaturya. Kpwa miaka mihahu iriyolungira hinyo atu a hiko Amoni alazimishwa amuphe kilo elufu tahu na magana mane za feza na mapipa elufu mrongo mmwenga ga mtsere na mapipa mrongo mmwenga ga shayiri.

⁶ Jothamu waenderera kumtii Mwenyezi Mlungu naye achikala mfalume mwenye nguvu.

⁷ Mambo ganjina gosi ga Jothamu, phamwenga na vihavye vyosi na njiraze, zaandikpwa kpwenye chitabu cha mahendo ga afalume a Iziraeli na Juda. ⁸ Jothamu kala ana miaka mirongo miiri na mitsano ariphokala mfalume wa Juda naye watawala kpwa miaka kumi

na sita ko Jerusalemu. ⁹ Jothamu wafwa na wazikpwa ko mudzi wa Daudi na mwanawe Ahazi achitawala badalaye.

28

Ahazi mfalume wa Juda (2 Afalume 16:4)

¹ Ahazi kala ana miaka mironko miiri ariphoandza kutawala, naye watawala miaka kumi na sita ko Jerusalemu. Kayahenda garigo sawa mbere za Mwenyezi Mlungu, dza arivyohenda mkarewe Daudi. ² Walunga mifano ya afalume a Iziraeli na achitengeza vizuka vya chuma cha kuyayuswa vya mabaali. ³ Chisha wafukiza uvumba kwenye dete ra mwana wa Hinomu na achiocha anae a chilume dza sadaka ya kuochwa, sawa na mahendo ga kutsukiza ga mataifa ganjina ambago Mwenyezi Mlungu wagazola mbere za atu a Iziraeli. ⁴ Ahazi walavya sadaka, na kufukiza uvumba mo mwatu mwa dzulu mwa kulavira sadaka, na tsini ya chila muhi mkpwulu.

Shamu na Iziraeli zinavamia Juda (2 Afalume 16:5-6)

⁵ Ndipho Mwenyezi Mlungu achimtiya mfalume Ahazi mkpwononi mwa mfalume wa Shamu ambaye wanturya na achihala mateka atue anji sana achiaphirika Damasikasi. Piya watiywa mkpwononi mwa mfalume wa Iziraeli na achipigbwa vibaya, atue anji achiolagbwa. ⁶ Mana Peka mwana wa Remaliya, kpwa siku

mwenga tu, waolaga atu masujaa elufu gana mwenga na mirongo miiri a jeshi ra Juda. Ahendwa hivyo kpwa kukala aricha kulunga Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa akare ao. ⁷ Chisha Zikiri, mutu hodari kula Efuraimu achiolaga Maaseya mwana wa mfalume, na Azirikamu ambaye kala ni mkpwulu wa arindzi a nyumba ya mfalume, na Elikana ambaye kala ni wa phiri chimamlaka kula mfalume. ⁸ Hinyo atu a Iziraeli achihala ndugu zao mateka, achetu, ana alume na ana achetu, atu elufu magana mairi. Piya ahala zewe nyinji kula hiko achiphiya nazo kpwao Samariya.

Nabii Odedi anaamula Iziraeli

⁹ Ela Odedi nabii wa Mwenyezi Mlungu kala asagala hiko. Iye watuluka ili akutane na hiro jeshi ririrokpwedza Samariya, achiri-ambira, “Hebu lolani! Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa akare enu kala akatsukizwa ni atu a Juda ndio mana achiatiya mwenu mikononi, ela mwino mkaaolaga kpwa ukatili hadi Mlungu akasononeka. ¹⁰ Na vino mnalonda kuatawala atu a Juda na Jerusalemu, alume kpwa achetu akale atumwa enu. Vino hino siyo dambi mbere za Mwenyezi Mlungu? ¹¹ Haya phahi niphundzani. Uyizani hinya atu muchioahala mateka, kpwa mana ni ndugu zenu. Musiphohenda hivyo, mundamtsukiza Mwenyezi Mlungu akutiye ni adabu.”

¹² Phapho hipho, vilongozi a ne kula mbari ya Efuraimu ambao kala ni Azaria mwana wa Jehohanani, Berekiya mwana wa Meshilemothi, Jehizikiya mwana wa Shalumu

na Amasa mwana wa Hadilai, aunuka na achimuunga mkpwono Odedi kukala majeshi ga Iziraeli gakakosera. ¹³ Nao achiamba, “Hinyo mchioahala mateka msiarehe hipha kpwa mana mundakala munauenjerezera hatiya mbere za Mwenyezi Mlungu na kuenjereza zo dambi zehu na makosa gehu. Go makosa gehu ni makulu kare na tsukizize kali zi chinyume cha Iziraeli.”

¹⁴ Ndipho hinyo anajeshi achiarichira mateka phamwenga na zewe zosi zirizohalwa kula Juda mbere za vilongozi na mkpwutano wosi. ¹⁵ Na hinyo vilongozi a ne achihala seemu ya nguwo zirizohalwa zewe achiavwika hara ambao kala achitsaha kahi za hinyo mateka. Achiapha vi- rahu, chakurya, vinwadzi na achiapaka mafuha ariokala na vironda. Hara ariokala akaphunguka mkpwotse achitsukulwa dzulu ya punda achiuyizwa kpwa ndugu zao hiko Jeriko. Ndipho hinyo vilongozi achiuya Samariya.

*Ahazi analonda kuterywa ni Shamu
(2 Afalume 16:7-9)*

¹⁶ Siku zizo, mfalume Ahazi wa Juda wahuma ajumbe kpwa mfalume wa Ashuru ili edze amterye, ¹⁷ Kpwa mana hinyo atu a Edomu kala akavamia Juda tsona na achihala atu mateka. ¹⁸ Afilisti nao ainjira midzi ya tsi ya kugbwa kanda-kanda ya myango ya Juda, na iriyo jangbwa ririro uphande wa mwakani mwa myango ya Juda, achihala na Bethi-Shemeshi, Aijaloni, Gederothi, Soko phamwenga na malaloge, Timuna phamwenga na malaloge, Gimuzo phamwenga na malaloge, nao achitsamira himo.

¹⁹ Kpwa mana Mwenyezi Mlungu kala akaatiya adabu atu a Juda kpwa sababu ya mfalume Ahazi wa Iziraeli waahenda ahende dambi, naye achikosa kukala muaminifu kpwa Mwenyezi Mlungu. ²⁰ Hipo mfalume Tiligathi-Pilineseri wa Ashuru ariphotsoloka kayamterya mfalume Ahazi bii, ela wamgandamiza hadi mikono ichirejera. ²¹ Ahazi wahala vitu vya samani kula nyumba ya Mwenyezi Mlungu, nyumba ya mfalume, nyumba za akulue, achivilavya dza zawadi kpwa mfalume wa Ashuru, ela taviyamterya.

Chifo cha Ahazi

²² Hata wakati ariphokala mashakani, mfalume Ahazi waenderera kusakala muaminifu kpwa Mwenyezi Mlungu. ²³ Iyo milungu ya Damasikasi iriyom'bwaga ye wailavira sadaka achiamba, "Kpwa kukala milungu ya afalume a Shamu ikaaterya kuniturya, nami nailavira sadaka ili initerye." Ela gago ndigo garigomrehera maangamizi iye phamwenga na Iziraeli yosi.

²⁴ Naye Ahazi wakusanya miyo yosi ya nyumba ya Mwenyezi Mlungu, achiivundza-vundza. Miryango ya nyumba ya Mwenyezi Mlungu achiifunga ili kusiinjire mutu na achitengeza mwatu mwa kulavira sadaka vizuka kpwenye chila pembe ya Jerusalemu. ²⁵ Waika mwatu mwa dzulu mwa ibada kpwa ajili ya milungu yanjina kpwenye chila mudzi hiko Juda achiilavira sadaka. Na kpwa kuhenda

hivyo Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa akaree wamtsukirirwa.

²⁶ Phahi mambo ganjina ga utawala wa Ahazi, hangu mwandzo hadi mwisho gaandikpwa kpwenye chitabu cha mahendo ga afalume a Juda na a Iziraeli. ²⁷ Ahazi wafwa, na atu achimzika kpwenye nyo mudzi, yani Jerusalemu, mana taamuzikire kpwenye vikura vya afalume a Iziraeli. Mwanawe Hezekiya achikala mfalume badalaye.

29

Hezekiya mfalume wa Juda (2 Afalume 18:1-3)

¹ Hezekiya kala ana miaka mirongo miiri na mitsano, naye watawala kpwa muda wa miaka mirongo miiri na tisiya ko Jerusalemu. Nine kala ni Abija mwana mchetu wa Zakariya. ² Hezekiya wahenda garigo sawa mbere za Mwenyezi Mlungu, dza vyo arivyohenda mkarewe Daudi.

Nyumba ya kuvoya Mlungu inatakaswa

³ Mwaka wa kpwandza na mweziwe wa kpwandza wa utawalawe, Hezekiya wavugula na achiirekebisha miryango ya nyumba ya Mwenyezi Mlungu. ⁴ Waiha alavyadzi-sadaka na atu a mbari ya Lawi, achiakusanya kpwenye muhala wa Nyumba ya kuvoya Mlungu uphande wa mlairo wa dzuwa. ⁵ Chisha waambira, "Niphundzani mwino Alawi, phasambi dzitakaseni nafsi zenu, tsona mtakase nyumba ya Mwenyezi

Mlungu, Mlungu wa akare enu. Chila chiri-cho najisi chituluzeni kula phatu phatakatifu. ⁶ Kpwa mana akare ehu akosa kukala aaminifu na achienda mai mbere za Mwenyezi Mlungu, Mlungu wehu. Amricha na achilozera kogo hema ra Mwenyezi Mlungu. ⁷ Piya afunga miryango ya baraza na taa achiziricha zichizima. Uvumba tauyafukizwa wala sadaka za kuochwa taziyalaviwa hipho phatu phatakatifu pha Mlungu wa Iziraeli. ⁸ Ndiyo mana Mwenyezi Mlungu waareyera sana atu a Juda na Jerusalemu. Waalavya akale atu a kuogfyerwa ni atu anjina, atu a kuduwala na a kuzemererwa dza vira muonavyo na matso genu. ⁹ Higo ndigo garigohendesha baba zehu aolagbwe vihani na ana ehu achetu, a chilume na achetu ehu atekpwe na kutsamizwa kpwa lazima. ¹⁰ Ela mino nkakusudiya kuhenda chilagane na Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli, ili tsukizize siru zihuukire. ¹¹ Phahi anangu, hivi sambu msipuze, mana Mwenyezi Mlungu wakutsambulani mwimwi mkale atumishie, mumhumikire mbereze na kumfukizira uvumba.”

¹² Hezekiya ariphomala kugomba, hinyo Alawi aunuka. Nao kala ni Mahathi mwana wa Amasai na Joeli mwana wa Azaria kula nyumba ya Akohathi, na kula nyumba ya Merari kala ni Kishi mwana wa Abudi na myawe Azaria mwana wa Jehaleleli, na kula nyumba ya Gerishoni kala ni Joa mwana wa Zima na myawe Edeni mwana wa Joa. ¹³ Kula nyumba ya Elizafani kala ni Shimuri na Jeueli, na kula nyumba ya Asafu

kala ni Zakariya na Matania. ¹⁴ Kula nyumba ya Hemani kala ni Jehieli na Shimei. Na kula nyumba ya Jeduthuni kala ni Shemaya na Uzieli.

¹⁵ Atu hinya akusanya ndugu zao Alawi achidzitakasa. Chisha achiisafisha nyumba ya Mwenyezi Mlungu, kulengana na shariya ya Mlungu, dza vyo mfalume Hezekiya arivyoalagiza. ¹⁶ Hinyo alavyadzi-sadaka ainjira seemu ya ndani ya nyumba ya Mwenyezi Mlungu kpwendaitakasa. Atuluza chila chitu najisi ambacho achiphaha himo achichiika muhalani. Na kula hipho Alawi aviphirika hadi Dete ra Kidironi.

¹⁷ Hinyo alavyadzi-sadaka na Alawi aandza iyo kazi yao siku ya kpwandza ya mwezi wa kpwandza. Kufikira siku ya nane kala akamala kutakasa baraza ya nyumba ya Mwenyezi Mlungu. Ndipho achitakasa yo nyumba yenye, nayo yahala siku nane zanjina. Kpwa hivyo iyo kazi yosi yahala siku kumi na sita. ¹⁸ Chisha hinyo Alawi achiphiya kpwa mfalume Hezekiya achen-damuamba, "Nyumba yosi ya Mwenyezi Mlungu swino hukaitakasa, na phatu pha kulavira sadaka za kuochwa na miyoye yosi, na meza ya mikahe mitakatifu chiyolaviwa kpwa Mlungu phamwenga na miyoye yosi. ¹⁹ Hira miyo ambayo mfalume Ahazi waituluza ariphokala akamricha Mlungu, swino hukaitengeza na kuitakasa na hukayiika mbere za phatu pha kulavira sadaka pha Mwenyezi Mlungu."

*Ibada inaandza tsona
ndani ya Nyumba ya Kuvoya Mlungu*

²⁰ Ligundzure mfalume Hezekiya walamuka chiti, achiakusanya akulu a Jerusalemu, achiphiya nyumbani mwa Mwenyezi Mlungu.

²¹ Atsukula ndzau sabaa na maturume sabaa na ana ng'ondzi sabaa na ndenje sabaa, kukala sadaka ya kuusa dambi kpwa ajili ya mfalume na nyo vilongozi, kpwa ajili ya phatu phatakatifu na kpwa ajili ya atu a Juda. Mfalume waamuru hinyo alavyadzi-sadaka ambao kala ni a chivyazi cha Aruni aalavye dzulu ya phatu pha kulavira sadaka pha Mwenyezi Mlungu.

²² Phahi hinyo ng'ombe atsindzwa nao alavyadzi-sadaka achiihala milatso na achiitimvira-timvira phatu pha kulavira sadaka. Maturume nao achitsindzwa na milatso achiitimvira-timvira phatu pha kulavira sadaka. Mwisho atsindza ana ng'ondzi na milatso achiitimvira-timvira phatu pha kulavira sadaka.

²³ Chisha zira ndenje za sadaka ya kuusa dambi zichirehwa mbere za mfalume na mbere za hiro borori ra atu nao achizibandikira mikono.

²⁴ Ndipho alavyadzi-sadaka achizitsindza hizo ndenje na milatsoye ichilaviwa kukala sadaka ya kuusira dambi Iziraeli yosi. Kpwa mana mfalume kala akaamuru iyo sadaka ya kuochwa na iyo sadaka ya kuusa dambi ilaviwe kpwa ajili ya Aiziraeli osi.

²⁵ Chisha mfalume Hezekiya achiaika Alawi kpwenye Nyumba ya kuvoya Mlungu. Nao achiwewa matoazi, vinanda, na ngephephe sawa-sawa na arivyolagiza mfalume Daudi, Gadi, muonadzi wa mfalume, na nabii Nathani. Hivyo ndivyo Mwenyezi Mlungu arivyolagiza kutsupira

manabiige. ²⁶ Hinyo Alawi aima tayari na miyo yotengezwa ni Daudi na hinyo alavyadzi-sadaka nao aima na tarumbeta.

²⁷ Ndipho Hezekiya achialagiza iyo sadaka ya kuochwa ilaviwe hipho phatu pha kulavira sadaka. Nayo iriphoandza kuochwa wira wa Mwenyezi Mlungu nao uchiandzwa kuimbwa phamwenga na tarumbeta na miyo yanjina yotengezwa ni Daudi, mfalume wa Iziraeli. ²⁸ Na hiro borori ra atu rosi richiabudu, avwinadzi achivwina, enye tarumbeta achizipiga. Ichenderera hivyo hadi achimala kulavya sadaka ya kuochwa.

²⁹ Aripnomala kulavya iyo sadaka ya kuochwa, mfalume na atu osi ariokala hipho azama hadi vilangu vyao vichiguta photsi achiabudu.

³⁰ Tsona mfalume Hezekiya na akulu achi-amuru Alawi avwine kumtogola Mwenyezi Mlungu kpwa maneno ga Daudi na ga muonadzi Asafu. Avwina kumtogola Mlungu na furaha na achizamisa vitswa vyao, achiabudu.

³¹ Chisha Hezekiya achiamba, "Kpwa kukala ndipho mkadziika atakatifu kpwa Mwenyezi Mlungu, sengerani phephi mrehe sadaka na mulavye shukurani nyumbani mwa Mwenyezi Mlungu." Phahi hinyo atu areha sadaka zao na achilavya shukurani zao. Hara ariokala na moyo wa kulavya, areha nyama a kulaviwa sadaka za kuochwa. ³² Isabu ya sadaka zirizorehwa ni ndzau mirongo sabaa na maturume gana mwenga na ana ng'ondzi magana mairi. Hizi zosi zarehwa kukala sadaka za kuochwa kpwa Mwenyezi Mlungu. ³³ Hinyo atu

piya areha ndzau magana sita na mang'ondzi elufu tahu zikale sadaka kpwa Mlungu ili aphahe kubarikiwa ni Mwenyezi Mlungu. ³⁴ Ela taphayakala na alavyadzi-sadaka a kutosha a kuweza kutsuna nyama osi hinyo a sadaka za kuochwa. Hipo Alawi ambao kala ni adugu aho aaterya hadi kazi ichisira na hadi alavyadzi-sadaka anjina ariphodzitakasa. Alawi kala ana chadi cha kudzitakasa kuriko alavyadzi-sadaka. ³⁵ Chisha phamwenga na unji wa hizo sadaka za kuochwa, kala phana marunya ga sadaka za amani na sadaka za vinwadzi kpwa chila sadaka ya kuochwa. Kpwa hivyo huduma kpwenye nyumba ya Mwenyezi Mlungu yauyizwa luphya. ³⁶ Naye Hezekiya na atu osi ahererwa sana kpwa ajili ya gara ambago Mwenyezi Mlungu wahendera hinyo atu na kpwa kukala chila chitu chahendwa mara mwenga.

30

Hezekiya anatayarisha Pasaka

¹ Mfalume Hezekiya wahuma ajumbe Iziraeli kosi na Juda piya. Baruwa zahumwa hiko Efuraimu na Manase kukala edze Jerusalemu kpwenye Nyumba ya kuvoya Mlungu, ili asherekee Pasaka kpwa kumuishimu Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli. ² Kpwa mana mfalume na vilongozie phamwenga na atu osi hiko Jerusalemu ahenda mashauri na achikubaliana kukala asherekee Pasaka chila mwezi wa phiri. ³ Taayaweza kuisherekeya wakatiwe wa sawa

mana taphayakala na alavyadzi-sadaka a kutosha ariodzitakasa, wala atu kala taadzangbwekusanyika hiko Jerusalemu. ⁴ Dzambo hiro ra kusherekeya Pasaka richionekana nono mbere za mfalume na atu osi ariokala pho mkpwutanoni. ⁵ Phahi kuchipigbwa mbiru Iziraeli yosi kula Beer-Sheba hadi Dani, kukala atu edze asherekee Pasaka kpwa kumuishimu Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli hiko Jerusalemu. Hinyo atu kala taadzangbwesherekeya dza irivyologizwa kpwenye shariya kpwa muda mure.

⁶ Ahumwa kula kpwa Hezekiya na akulue aphiya chila phatu hiko Iziraeli na Juda, sawa-sawa na amuri ya mfalume yokala ikaandikpwa baruwani ziambayo, “Mwi atu a Iziraeli, muuyireni Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Burahimu, Isaka na Iziraeli naye aphahe kuauyira mwimwi muriosala na muriotiya kula kpwa mikono ya mfalume wa Ashuru. ⁷ Wala msikale dza sowe zenu na ndugu zenu, ambao amuasi Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa akare aho naye achiahenda akale atu a kuifiwa dza vyo munavyoona enye. ⁸ Sambu msikale na likakado dza sowe zenu, ela dzilavyeni kpwa Mwenyezi Mlungu. Ndzeni muinjire phatuphe phatakafu ambapho akaphatakasa hata kare na kare. Abuduni Mwenyezi Mlungu, Mlungu wenu naye andakuuyirani. ⁹ Kpwa mana muchimuuyira Mwenyezi Mlungu, ndugu zenu na ana enu andaonerwa mbazi ni hinyo arioahala mateka nao andaweza kuuya tsi hino. Kpwa mana Mwenyezi Mlungu, Mlungu wenu ndiye mwenye rehema na mbazi. Namwi mchimuyira, iye

kandaenderera kukuzirani.”

¹⁰ Phahi ahumwa aphiya kula mudzi hadi mudzi wa tsi yosi ya Efuraimu na Manase hata achifika kure ya hiko tsi ya Zabuloni. Ela hiko atu aatseka na achianyetera. ¹¹ Ni atu achache-achache tu, kula Asheri na kula Manase na kula Zabuloni ambao adzinyenyekeza achedza Jerusalemu. ¹² Mlungu wahenda chila mutu hiko Juda akale na moyo wa kutimiza gara ambago mfalume na akulue agaamuru, kulengana na neno ra Mwenyezi Mlungu.

Pasaka inasherekeywa

¹³ Phahi atu anji akusanyika Jerusalemu kusherekeya sikukuu ya mikahe isiyotiywa hamira hipho mwezi wa phiri naro kala ni liguphuphu kulu sana. ¹⁴ Kazi yaandza, mwatu mosi mwa kulavira sadaka mokala Jerusalemu na mwatu mwa kufukizira uvumba mwahalwa mchitsuphiwa himo Dete ra Kidironi.

¹⁵ Chisha atsindza ana ng’ondzi a Pasaka hipho siku ya kumi na ne ya mwezi wa phiri. Hara alavyadzi-sadaka na Alawi ambao kala bado kudzitakasa agbwirwa ni haya nao achidzitakasa na achikala analavya sadaka za kuochwa himo nyumbani mwa Mwenyezi Mlungu. ¹⁶ Chila mutu wahala nafwasiye, sawasawa na mwelekezo urioikpwa ni shariya ya Musa, mutu wa Mlungu. Alawi aaphirikira milatso alavyadzi-sadaka, ambao nao aitimvya-timvya hipho dzulu ya phatu pha kulavira

sadaka. ¹⁷ Kala phana atu anji hipo am-bao taadzangbwedzitakasa, ndipho Alawi achi-atsindzira asiokala swafi, ana ng'ondzi aho a Pasaka ili kuatenga hinyo ana ng'ondzi mbere za Mwenyezi Mlungu. ¹⁸ Anji a hinyo am-bao kala taadzangbwedzitakasa ni a kula tsi ya Efuraimu, tsi ya Manase, tsi ya Isakari na tsi ya Zabuloni. Ela aruhusiwa kurya Pasaka, dzagbwe sivyo sawa na shariya ya Mlungu. Kpwa mana Hezekiya kala akaavoy-era achiamba, "Mwenyezi Mlungu, mswamehe chila mutu, ¹⁹ ndiye uelekeza moyowe kuendza Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa baba zehu, dzagbwe siye swafi dza ilondavyo shariya ya utakaso ya phatu phatakatifu." ²⁰ Mwenyezi Mlungu wakubali mavoyo ga Hezekiya na hinyo atu achiaswamehe.

²¹ Aiziraeli ambao kala akusanyika hiko Jerusalemu asherekeya sikukuu ya mikahe isiy-otiywa hamira kpwa siku sabaa na achihererwa. Atu a mbari ya Lawi na alavyadzi-sadaka amto-gola Mwenyezi Mlungu chila siku kpwa mawira na vinanda vya sauti kulu. ²² Hezekiya waatiya moyo Alawi kpwa kuashukuru kpwa vira arivy-oonyesa ubingbwa wa kuhumikira Mwenyezi Mlungu na kulongoza sharee. Phahi kpwa muda wa siku sabaa arya sikukuu, achilavya sadaka za amani na achimshukuru Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa akare ao.

²³ Chisha hiro borori rakubaliana kukala aen-jereze siku sabaa zanjina. Hipo sharee ichien-derera siku zanjina sabaa kpwa kuhererwa.

²⁴ Mana mfalume Hezekiya waripha hiro ku-

sanyiko ndzau elufu mwenga na mang'ondzi elufu sabaa ikale sadaka na chakurya chitakatifu. Nago maofisaage gachitsanga ndzau elufu mwenga na mang'ondzi elufu kumi. Ndipho alavyadzi-sadaka anji achidzitakasa. ²⁵ Chila mutu wahererwa, hara ola Juda na Iziraeli, alavyadzi-sadaka na Alawi phamwenga na ajeni asagalao Iziraeli na asagalao Juda. ²⁶ Yakala ni furaha kulu sana hiko Jerusalemu, kpwa mana hangu siku za Selemani mfalume wa Iziraeli mwana wa Daudi, kala takudzangbwehendeka dzambo dza hiro hiko Jerusalemu. ²⁷ Ndipho alavyadzi-sadaka na Alawi achiima na achiovoyera atu baraka. Naye Mwenyezi Mlungu achisikira kula makaloge hiko mlunguni na achikubali mavoyo gao.

31

Mizuka inabanangbwa (2 Afalume 18:4)

¹ Phahi iyo sharee iriphosira, atu osi a Iziraeli aphiya chila mudzi wa Juda achendavundzavundza zo nguzo zokala zichiabudiwa, achikata nguzo za Ashera na achibomola mwatumwe mwa dzulu mwa ibada na mwatu mwa kulavira sadaka. Afika hadi Benjamini, na Efuraimu, na piya Manase. Ariphomala kazi hiyo, ndipho chila mutu wa Iziraeli wauya kpwapkwe kaya kpwenye midzi yao.

² Chisha Hezekiya achiaganya alavyadzi-sadaka na Alawi kpwenye makundi, sawa-sawa na mazuma gao, chila mmwenga wamupha

kaziye. Kala kuna hara a kulavya sadaka za kuochwa na sadaka za amani, na hara a kuhumika kpwenye maryango ga nyumba ya Mwenyezi Mlungu na kumupha shukurani na kumtogola. ³ Mfalume walavya mtsangowe mwenye wa nyama kpwa ajili ya sadaka za ligundzu na dziloni chila siku, sadaka za Siku ya Kuoya, za kulumbwa kpwa mwezi na sikukuu zanjina dza irivyoandikpwa ndani ya shariya ya Mwenyezi Mlungu.

⁴ Chisha waambira atu akalao Jerusalem arehere alavyadzi-sadaka na Alawi mtalo wao, ili nao aweze kudzilavya tsetsetse kpwa kazi yao kulengana na shariya ya Mwenyezi Mlungu.

⁵ Mara tu amuri iyo iripholaviwa, atu a Iziraeli areha kpwa unji malumbuko ga mavuno gao, uchi muphya wa zabibu, mafuha ga zaituni, asali na mavuno ganjinage gosi ga mindani. Areha na fungu ra kumi ra chila chitu. ⁶ Atu a Iziraeli na a Juda ariokala anasagala midzi ya Juda nao areha mafungu ga kumi ga ng'ombe, mang'ondzi na mafungu ga kumi ga vitu vyanjina vyotengbwa kpwa ajili ya Mwenyezi Mlungu, achivirundika ndulu-ndulu. ⁷ Mwezi wa hahu ndipho higo mafungu gariphoandza kurundikpwa, yaenderera vivyo hadi mwezi wa sabaa ambapho fungu ra mwisho rainjira. ⁸ Hipho Hezekiya na maofisaage ariphokpwedzaona zo ndulu, amshukuru Mwenyezi Mlungu na atue Aiziraeli.

⁹ Ndipho Hezekiya achiaua alavyadzi-sadaka na Alawi kuhusu unji wa hizo sadaka. ¹⁰ Ndipho

Azaria, mkpwulu wa alavyadzi-sadaka wa nyumba ya Sadoki wamjibu achiamba, “Hangu atu ariphoandza kureha sadaka nyumbani mwa Mwenyezi Mlungu, hukurya kumvuna na kusaza. Mwenyezi Mlungu akabariki atue ndio mana huna marundo makulu hivi.”

¹¹ Ndipho Hezekiya achilagiza kudzengbwe vyumba vya kuikira vitu himo nyumbani mwa Mwenyezi Mlungu nao achividzenga. ¹² Sadaka zosi, mafungu ga kumi na vitu vyotengbwa kpwa ajili ya Mwenyezi Mlungu, vichitiywa mumo. Konaniya waikpwa akale muimirizi mkpwulu na watsiniwe kala ni nduguye Shimei, Alawi. ¹³ Naye Jehieli, Azazia, Nahathi, Asaheli, Jerimothi, Jozabadi, Elieli, Isimakiya, Mahathi na Benaya kala ni aimirizi tsini ya Konaniya na Shimei. Hano atsambulwa ni mfalume Hezekiya na Azaria mkpwulu wa Nyumba ya kuvoya Mlungu. ¹⁴ Naye Kore mwana wa Imuna, Mlawi, ambaye kala ni mrindzi wa ryango ra mlairo wa dzuwa, waimirira sadaka za hiyari za Mwenyezi Mlungu na sadaka takatifu zaidi, ili aganyire alavyadzi-sadaka na Alawi ayae. ¹⁵ Nao Edeni, Miniadini, Jeshuwa, Shemaya, Amariya na Shekania, amterya kpwa uaminifu, kuaganyira ndugu zao sawa-sawa na makundi gao ga zuma himo mwao midzini. Mvyere na mdide osi ahewa sawa-sawa. ¹⁶ Chisha bila ya kujali ukoo arikoandikishwa, anache a chilume ambao atimiza miaka mihahu na zaidi, phamwenga na hara ambao ainjira kpwenye nyumba ya Mwenyezi Mlungu kuhenda kazi, dza irivyopangbwa zuma ra chila siku awewa

mtalo wao. Chila mmwenga wahewa mtalowe kulengana na kazi ariyohenda katika zumare. ¹⁷ Alavyadzi-sadaka aandikishwa kulengana na mbari zao. Alawi nao, hara ambao atimiza miaka mirongo miiri na zaidi, aandikishwa kulengana na kazi zao na mazuma gao. ¹⁸ Osi aandikishwa phamwenga na ana aho atsanga, achetu ao, ana aho a chilume na a chichetu, yani kundi zima, mana kala ni adzitakase kpwa uaminifu.

¹⁹ Viratu, kahi za chivyazi cha Aruni kala kuna alavyadzi-sadaka ambao aishi kpwenye minda ya jumuiya ya mariso, kondze ya midzi yao. Hiko nako kala kuna atu malumu ambao aganyirwa mitalo yao ya vyakurya, mudzi hadi mudzi, sawa-sawa na vira arivyoandikishwa kulengana na akare ao, akale ni alavyadzi-sadaka au Alawi.

²⁰ Hivyo ndivyo arivyohenda mfalume Hezekiya Juda yosi. Wahenda mambo manono ga haki, na achikala muaminifu mbere za Mwenyezi Mlungu, Mlunguwe. ²¹ Naye Hezekiya waongokerwa sana kpwa sababu chila chitu arichohenda ariphokala mfalume, kpwandzira kazi ariyohenda kpwenye Nyumba ya kuvoya Mlungu, kulunga shariya na amuri, na vira arivyo muendza Mlungu wahenda moyo kutsuka.

32

*Senakeribu mfalume wa Shamu
anavamia Juda*

(2 Afalume 18:13–37; Isaya 36:1–22)

¹ Bada ya mambo higo ambago mfalume Hezekiya wagahenda kpwa uaminifu, mfalume

Senakeribu wa Ashuru wakpwezavamia Juda. Washambuliya midzi yenye ngome, achiona labuda andaihala ikale yakpwe.

² Naye Hezekiya ariphoona kukala Senakeribu aredza na nia ya kushambuliya Jerusalemu, ³ wahenda mashauri na maofisaage na masujaae kuhusu kuziba pula za madzi ambazo kala zi kondze ya mudzi na achikubaliana naye. ⁴ Liguphuphu ra atu richikusanyika na achen-daziba pula zosi za madzi na chidzuhu ambacho kala chinatsupa kahi-kahi ya tsi iyo achiamba, “Kpwa utu wani afalume a Ashuru edze hipha na aphahe madzi manji?”

⁵ Hezekiya piya wadzenga luphya seemu za ukuta wa mudzi ambazo kala zikabomoka na dzulu achiimisa minara ya urindzi. Achien-jereza ukuta wa phiri wa kondze na Milo ya mudzi wa Daudi achiyiimarisha. Watengeza silaha na ngao nyinji sana. ⁶ Chisha achi-ika akulu a jeshi dzulu ya vikosi naye achi-akusanya kpwakpwe uwanjani hiko kpwenye ryango ra mudzi, achiatiya moyo na maneno higa: ⁷ “Kalani masujaa na mdine chilume! Taphana sababu ya kumuogopa yuya mfalume wa Ashuru phamwenga na jeshire ra nguvu arironaro. Kpwa mana hiye ariye uphande wehu ana nguvu kuriko hiye ariye uphande wao. ⁸ Dzagbwe uphande wao kuna jeshi ra nguvu, ela nyo ni anadamu tu. Swino huna Mwenyezi Mlungu ambaye anahuterya na nkuhupiganira kondo zehu.” Nyo atu achitiywa moyo ni maneno gogombwa ni Hezekiya mfalume wa Juda. ⁹ Bada ya gago, Senakeribu, mfalume

wa Ashuru ariphokala a mudzi wa Lakishi phamwenga na jeshire rosi, wahuma atumishie aphiye kpwa Hezekiya, mfalume wa Juda, na kpwa atu osi a Juda ariokala mo Jerusalemu, kuamba, ¹⁰ “Senakeribu, mfalume wa Ashuru anaamba hivi, ‘Mkakuluphirani mwino hata munasala mudzi wa Jerusalemu, uchiozangirwa? ¹¹ Dze, siye Hezekiya anayeatongeya ili mufwe na ndzala na chiru, achikuambirani, “Mwenyezi Mlungu, Mlungu wehu andahutivya na mkpwono wa mfalume wa Ashuru?” ¹² Si ni iye-iye Hezekiya ariyebomola mwatu mosi mwa dzulu mwa ibada, mwatumwe mwa kulavira sadaka na achiamurisha atu a Juda na Jerusalemu achiamba, “Mundaabudu mbere za phatu phamwenga tu pha kulavira sadaka na dzuluye ndipho mundalavya sadaka za kuochwa?” ¹³ Mwino kpwani tammanya vira mimi na akare angu hurivyogahenda mataifa ga tsi zanjina? Dze! Yo milungu ya zo tsi inaweza kuokola tsi zao kula mwangu mkpwononi? ¹⁴ Ni yuphi kahi ya milungu ya go mataifa ganjina ariyeweza kuativya atue na mkpwono wangu, hata Mlungu wenu aweze kukutivyani kula mikononi mwangu? ¹⁵ Sambu phahi msichengbwe ni Hezekiya, wala asiachengechenge hivyo na wala msiamini manenoge, mana takuna mlungu wa taifa rorosi, wala mfalume yeyesi ariyeweza kuokola atue na mkpwono wangu, wala kula kpwa mkpwono wa akare angu. Ikale ye Mlungu wenu, andaweza kukutivyani kula mwangu mkpwononi!’ ”

¹⁶ Na hinyo atumishi a Senakeribu azidi

kugomba mabaya manji dzulu ya Mwenyezi Mlungu na dzulu ya mtumishiwe Hezekiya. ¹⁷ Hiye Senakeribu piya waandika baruwa ya kumlaphiza Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli na achigomba mai chinyumeche achi-amba, “Viratu vira ambavyo milungu ya mataifa ganjina taiyaweza kutivya atu aho kula mwangu mkpwononi ndivyo Mlungu wa Hezekiya kandaweza kutivya atue kula mwangu mkpwononi.” ¹⁸ Hinyo arioreha hizo baruwa, akota kululu kugomba mambo higa kpwa luga ya Chieburania, ili kuaogofyera na kuaangalaza atu ambao kala anasagala kanda-kanda ya ukuta wa Jerusalemu ili aweze kuuhala mudzi kpwa vitisho. ¹⁹ Na atu hinyo amgomba Mlungu wa Jerusalemu avi ni mlungu ariye sawa-sawa na milungu ya atu a duniani ya kutengezwa na mikono ya binadamu.

Chifo cha mfalume Senakeribu

(2 Afalume 19:14-19,35-37; Isaya 37:14-20; 37:36-38)

²⁰ Kpwa ajili ya higo, mfalume Hezekiya na nabii Isaya mwana wa Amози, avoya na achimirira Mlungu ariye mlunguni. ²¹ Ndipho Mwenyezi Mlungu achihuma malaika ambaye wakpwendaolaga masujaa osi, akulu osi a jeshi na maofisaa osi hiko kambini kpwa mfalume wa Ashuru. Senakeribu wauya Ashuru na waibu. Naye siku ariphomenya nyumba ya mlunguwe, ana a kuavyala mwenye achimuolaga kpwa upanga. ²² Hivyo ndivyo Mwenyezi Mlungu arivyotivya Hezekiya na atu a Jerusalemu kula mkpwononi mwa Senakeribu mfalume wa Ashuru.

Na piya achiarinda na aviha aho osi a chila uphande. ²³ Hangu siku iyo atu anji areha zawadi Jerusalemu kpwa Mwenyezi Mlungu na vitu vya bei gali kpwa mfalume Hezekiya wa Juda. Kula hipho mataifa ganjina gosi gamuishimu mfalume Hezekiya.

Hezekiya analumwa

(2 Afalume 20:1-11; Isaya 38:1-8)

²⁴ Wakati uho, Hezekiya walumwa sana hadi achitsungurira kaburi. Achimvoya Mwenyezi Mlungu naye Mlungu wamjibu na achimupha ishara kukala andaphola. ²⁵ Ela Hezekiya wadzikarya sana wala kayamuuyizira Mwenyezi Mlungu shukurani kpwa higo manono arigohenderwa. Hipho Mwenyezi Mlungu achimsukirirwa iye na atu a Juda na Jerusalemu. ²⁶ Ndipho Hezekiya na enyezi a Jerusalemu achidzinyenyekeza na achimvoya Mwenyezi Mlungu msamaha nao achiswamehewa. Kpwa hivyo Mwenyezi Mlungu kayaatsukirirwa tsona siku zosi za Hezekiya.

Mali za Hezekiya

(2 Afalume 20:12-19; Isaya 39:1-8)

²⁷ Hezekiya kala ana mali nyinji sana na atu osi amuishimu. Naye wadzenga nyumba za kuikira hazinaze za feza, zahabu, mawe ga samani, manukato, ngao na vitu vyanjina vya samani. ²⁸ Piya wadzenga nyumba za kuikira vitu ili kuikira mtsere, uchi wa zabibu, mafuha ga zaituni, na achidzenga vyaa vya chila aina ya ng'ombe, mbuzi na mang'ondzi. ²⁹ Mlungu wamuhenda Hezekiya akale tajiri sana. Kala ana

unji wa mang'ondzi, mbuzi na ng'ombe. Ndipho achidzenga midzi ili aikire nyamae hinyo osi.

³⁰ Iye Hezekiya ndiye ambaye wazuwiya madzi ga muho wa Gihoni kuphiya uphande wa dzulu, achigaelekeza na uphande wa mtswerero wa dzuwa hadi mudzi wa Daudi. Naye waongokerwa kpwa chila arirohenda. ³¹ Hata akulu a Babeli ariphohuma ajumbe kpwedza-
uza Hezekiya vilinje arivyohenderwa, Mlungu wamricha alavye majibuge mwenye, ili amjaribu na amanye garigo mwakpwe moyoni.

³² Phahi mambo gosi ga Hezekiya chigosala na mahendoge manono, gaandikpwa kpwenye chitabu choandikpwa ruwiya za nabii Isaya, mwana wa Amози, gaandikpwa kpwenye Chitabu cha mahendo ga afalume a Juda na Iziraeli. ³³ Hezekiya wafwa, na achimzika kpwenye vikura vya afalume a chivyazi cha Daudi. Atu osi a Juda na a Jerusalemu amupha ishimo yostahili, naye mwanawe Manase watawala badalaye.

33

Manase mfalume wa Juda (2 Afalume 21:1-9,17-18)

¹ Manase kala ana miaka kumi na miiri ariphoandza kutawala. Naye watawala ko Jerusalemu kpwa muda wa miaka mirono mitsano na mitsano. ² Iye wahenda mai mbere za Mwenyezi Mlungu, na achilunga mambo ga kutsukiza ga mataifa, ambago Mwenyezi

Mlungu wagazola mbere za Iziraeli. ³ Wadzenga luphya mwatu mwa dzulu mwa kuabudu milungu, ambamo mwabomolwa-bomolwa ni ise Hezekiya. Wadzenga phatu pha kulavira sadaka za kuabudira Baali na kutengeza viguzo vya Ashera. Piya Manase waabudu na kuhumikira vitu vyosi vya mlunguni.

⁴ Wadzenga phatu pha kulavira sadaka ndani ya nyumba ya Mwenyezi Mlungu phatu ambapho Mwenyezi Mlungu kala akaamba, “Mimi nindaika dzina rangu mo Jerusalemu ta kare na kare.” ⁵ Wadzenga mwatu mwa kulavira sadaka vitu vyosi vya mlunguni kpwenye yo mihala miiri ya nyumba ya Mwenyezi Mlungu.

⁶ Wamlavya mwanawe dza sadaka ya kuochwa ko dete ra mwana wa Hinomu, achipiga mburuga, chisha achienda utsai na uganga. Waendza ushauri kula kpwa apigi a mburuga, atsai na aganga. Wahenda mambo manji mai mbere za Mwenyezi Mlungu na achimtsukiza.

⁷ Na cho chizuka arichotengeza wachiika kpwenye nyumba ya Mlungu, ambayo Mlungu kala akamuamba Daudi, na mwanawe Selemani kukala, “Kpwenye nyumba ihi na kahi ya mudzi wa Jerusalemu nrioutsambula kula kpwa mbari zosi za Iziraeli, ndipho phatu ndiphoabudiwa hata kare na kare.” ⁸ Sindahenda Aiziraeli atuluzwe tsona kondze ya tsi niriyoapha akare enu, ichikala mundadzimanyirira na kuhenda gosi nrigoaamuru. Naalunge shariya zosi, na malagizo nrigoalagiza kutsupira Musa.”

⁹ Ela Manase achiahenda nyo atu a Juda, na nyo atu ariokala anasagala Jerusalemu, ahende mai zaidi kutsupa go mataifa ambago Mwenyezi Mlungu wagaangamiza mbere Aiziraeli. ¹⁰ Mwenyezi Mlungu wamuonya Manase na atue, kuhusu dambi zao, ela apuza maonyo higo. ¹¹ Kpwa hivyo Mwenyezi Mlungu waarehera akulu a jeshi ra mfalume wa Ashuru. Hinyo akulu a jeshi amuhala Manase achimtiya pingu, achimtiya chiloo pulani na achimfunga na silisili za shaba, alafu achimphirika hadi tsi ya Babeli. ¹² Ariphekala mashakani, Manase wamvoya Mwenyezi Mlungu amuonere mbazi na achilalama sana mbere za Mlungu wa akaree. ¹³ Manase ariphevoya, Mwenyezi Mlungu waona kulalamakpwe na achimkubaliya mavoyoge. Hipho wamuuyiza tsona Jerusalemu kpwa ufalumewe. Kpwandzira hipho ndipho Manase achimanya kukala Mwenyezi Mlungu, ndiye Mlungu.

¹⁴ Bada ya higo, Manase wadzenga ukuta wanjina uphande wa kondze wa Mudzi wa Daudi, hiko deteni mtswerero wa dzuwa wa muho Gihoni. Waenderera kuudzenga hadi ryango riihwaro Ryango ra Ng'onda na achiuzungulusa hadi Ofeli. Wawuunula dzulu sana na achiika akulu a jeshi kpwenye midzi yosi ya Juda yenye ngome.

¹⁵ Watuluzwa kula nyumba ya Mwenyezi Mlungu, milungu yosi ya chijeni, vizuka, na mwatu mwa kulavira sadaka mokala mkadzengbwa mwangoni phokala nyumba ya Mwenyezi Mlungu na seemu zanjina za

Jerusalemu naye achivitsupha kondze ya mudzi. ¹⁶ Chisha hipho phatu pha kulavira sadaka pha Mwenyezi Mlungu achiphadzenga luphya na dzuluye achilavya sadaka za amani na sadaka za shukurani. Walavya amuri kukala chila mutu wa Juda ahumikire Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli. ¹⁷ Hinyo atu amlunga Manase, ela aenderera kulavya sadaka kwenye mwatu mwa dzulu mwa ibada dzagbwe kala ni kpwa Mwenyezi Mlungu macheye.

¹⁸ Mahendo ganjina ga Manase na voyore kpwa Mlunguwe na go maneno ambago manabii amuambira kpwa dzina ra Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli, gosi higo gaandikpwa kwenye chitabu cha mahendo ga afalume a Iziraeli. ¹⁹ Manabii aandika mambo manji kuhusu Manase, mavoyo arigovoya na vira Mlungu arivyomkubaliya, dambize zosi na ukosefuwe wa uaminifu, mwatu mwa dzulu arimodzenga mwa kuabudira vizuka na vira arivyotengeza vizuka kabila kabado kulalamira Mlungu. ²⁰ Manase wafwa achizikpwa phakpwe kaya. Chisha mwanawe Amoni achitawala badalaye.

Amoni mfalume wa Juda
(2 Afalume 21:19-26)

²¹ Amoni kala ana miaka mirongo miiri na miiri ariphoandza kutawala Juda naye watawala miaka miiri kula Jerusalemu. ²² Iye wahenda mai mbere za Mwenyezi Mlungu dza vyo arivyohenda ise Manase. Waabudu na achilavira sadaka vizuka vyosi ambavyo ise Manase kala

akavitengeza. ²³ Ise Manase wadzinyenyekeza mbere za Mwenyezi Mlungu sikuze za mwisho, ela ye warema kuhenda hivyo tse. Amoni waenderera kuhenda dambi dzulu ya dambi. ²⁴ Mwishowe atumishie ampangira njama ya kumuolaga na achimuolagira ndani ya nyumbaye. ²⁵ Ela atu a Juda achiaolaga hara osi ariomuolaga mfalume Amoni na achimuika mwanawe Josiya akale mfalume badalaye.

34

Josiya mfalume wa Juda (2 Afalume 22:1-2)

¹ Josiya kala ana miaka minane ariphoandza kutawala. Naye watawala miaka mirongo mi-hahu na mmwenga ko Jerusalem. ² Josiya wa-henda garigo sawa mbere za Mwenyezi Mlungu. Walunga njira za mkarewe Daudi, kayagaluka uphanda wa kulume wala wa kumotso.

Josiya anakomesa ibada za milungu (2 Afalume 23:4-20)

³ Kpwenye mwaka wa nane wa utawalawe, ambapho kala bado ni barobaro, Josiya waandza kumuendza Mlungu wa mkarewe Daudi. Na uriphofika mwakawe wa kumi na mbiri wa utawala, waandza kutakasa Juda na Jerusalem, kpwa kuusa ibada za mwatu mwa dzulu na kuusa nguzo za Ashera na vizuka vyosi vya milungu ya chijeni. ⁴ Atue abomola mwatu mwa kulavira sadaka mabaali kuno ye analola.

Chisha achivundza-vundza mwatu mwa kufukizira uvumba murimokala dzuluze. Piya watisatisa nguzo za Ashera za kutsonga na vizuka vya vyuma vyabundwa vichikala vumbi, chisha vichimwagbwa-mwagbwa dzulu ya mbira za hinyo arioviabudu. ⁵ Chisha Josiya walavya mifupha ya alavyadzi-sadaka a milungu iyo ichiochwa dzulu ya himo mwatu mwa kulavira sadaka zao. Na kpwa njira iyo achitakasa Juda na Jerusalemu. ⁶ Wahenda vivyo hivyo kpwenye midzi na kpwenye malalo garigorichwa magandzo hiko Manase na Efuraimu na Simioni, achifika hadi Nafutali. ⁷ Wabomola mwatu mwa kulavira sadaka milungu ya chijeni, achitisatisa vizuka vya Ashera hadi zichikala dza unga na achikata-kata mwatu mwa kufukizira uvumba kpwenye tsi yosi ya Iziraeli, ndipho achiuya Jerusalemu.

*Hilikiya anatsola chitabu cha shariya
(2 Afalume 22:3-20)*

⁸ Uriphofika mwaka wa kumi na nane wa utawala wa mfalume Josiya, naye ariphokala akaitakasa tsi na yo nyumba, mfalume Josiya wamuhuma Shafani mwana wa Azaliya, na Maaseya, liwali wa nyo mudzi, na Joa mwana wa Joahazi, yekala muiki wa kumbukumbu, akarekebishe nyumba ya Mwenyezi Mlungu, Mlunguwe.

⁹ Nyo atu aphiya kpwa Hilikiya, mlavyadzi-sadaka mkpwulu, achendamupha zo feza zokala zikarehwa nyumbani mwa Mlungu ambazo

Alawi ario arindzi a maryango, azikusanya kula kpwa Manase, na Efuraimu, na kula kpwa atu osi a Iziraeli ariokala akasala, na kula kpwa Juda yosi, na Benjamini, na kula kpwa nyo atu a Jerusalemu. ¹⁰ Pesa hizo azilavya kpwa ahendadzi-kazi ambao kala anaimirira nyumba ya Mwenyezi Mlungu. Aho nao azihumira kuaripha nyo atu ariorekebisha na kudzenga luphya yo nyumba. ¹¹ Mafundi hinyo kala ni mafundi a mbao na mafundi a kudzenga na mawe, ambao azihumira kugula mawe ga kutsongbwa, mbao za kuunganishira na boriti ili kurekebishira madzengo ambago afalume a Juda agaricha gachibanangika.

¹² Atu hinyo ahenda kazi iyo kpwa uaminifu. Aimirizi aho kala ni Jahathi na Ōbadiya, Alawi a nyumba ya Merari na Zakariya na Meshulam, Alawi a nyumba ya Kohathi, ili ahimize kazi. Alawi anjina osi, ambao kala ni ajuzi a kupiga vinanda, ¹³ aikpwa akale aimirizi a hara ariotsukula mizigo na ariohenda kazi tafwauti-tafwauti. Alawi anjina kala ni aandishi, aimirizi na arindzi a maryango.

¹⁴ Nao ariphokala anatuluza zo pesa ziri-zorehwa nyumbani mwa Mwenyezi Mlungu, mlavyadzi-sadaka Hilikiya waona cho chitabu cha Shariya ya Mwenyezi Mlungu ambacho chalaviwa kutsupira Musa. ¹⁵ Ndipho Hilikiya achimuamba muandishi Shafani, “Nkat-sola chitabu cha Shariya ndani ya yo nyumba ya Mwenyezi Mlungu.” Chisha Hilikiya achimupha Shafani cho chitabu.

¹⁶ Shafani wachiphirika cho chitabu kpwa mfalume na achilavya habari kukala, “Mambo gosi urigolagiza atumishio anagahenda. ¹⁷ Pesa zirizophahikana nyumbani mwa Mwenyezi Mlungu zikatuluzwa nazo zikahewa aimirizi a mafundi na nyo ahendadzi-kazi.” ¹⁸ Chisha muandishi Shafani achimuambira mfalume, “Mlavyadzi-sadaka Hilikiya akanipha chitabu hichi.” Naye Shafani achichisoma mbere za mfalume.

¹⁹ Mfalume ariphosikira higo garigo ndani ya Chitabu cha Shariya ya Mlungu, wakpwanyula nguwoze kpwa sonono. ²⁰ Mfalume achimlagiza Hilikiya, Ahikamu mwana wa Shafani, Abudoni mwana wa Mika, muandishi Shafani na Asaya mtumishi wa mfalume, achiamba, ²¹ “Phiyani mkauze kpwa Mwenyezi Mlungu kpwa ajili yangu na kpwa ajili ya hinyo atu ariosala Iziraeli na Juda, kuhusu maneno ga chitabu chirichoonewa. Kpwa mana Mwenyezi Mlungu akahutsukirirwa sana kpwa vira ambavyo akare ehu taayalunga shariya zirizoandikpwa kpwenye chitabu chichi.”

²² Ndipho Hilikiya na nyo ariohumwa ni mfalume achiphiya kpwa Hulida nabii wa chichetu. Wakala mkpwaza Shalumu mwana wa Tokihathi, mwana wa Hasira, mutu wa kuimirira mavwazi ga mfalume. Naye kala anasagala lalo ra phiri ra Jerusalem. Nao achimsemurira gosi gokala gakahendeka. ²³ Phahi Hulida waambira, “Hivi ndivyo Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli, anavyoamba mumuambire hiye achiyeahuma kpwangu, ²⁴ kukala Mwenyezi

Mlungu anaamba hivi, 'Lola! Nindareha mai dzulu ya phatu phapha na dzulu ya asagalao phapha. Nindareha lana zosi zirizoandikpwa kpwenye cho chitabu chirichosomwa mbere za mfalume wa Juda. ²⁵ Kpwa kukala akaniricha na akafukizira milungu yanjina uvumba ili atu anitsukize na kazi zosi azihendazo, phahi, tsukizi zangu zindamwagbwa chinyume cha phatu phapha na tazindaweza kuhurizwa.' ²⁶ Ela ye mfalume wa Juda, chiyekuhumani mumuuzire kpwa Mwenyezi Mlungu, kuhusu maneno achigogasikira, kamuambireni kukala Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli anaamba hivi kuhusu go maneno urigosikira, ²⁷ 'Kpwa kukala moyoo ukakubali upesi nawe ukagbwa maguluni mbere za Mlungu uchiphosikira manenoge chinyume cha phatu phapha na atu asagalao mumo, nawe ukagbwa maguluni mbere zangu na ukakpwanyula mavwazigo na kurira mbere zangu, mimi nami nkakusikira, Mwenyezi Mlungu anaamba. ²⁸ Sindarehera mai higo mudzi huno na atue hadi uwe ndiphokala ukafwa dza akareo nawe undazikpwa kpwa amani, matsogo tagandaona nyo uyi ndinyoureha phatu phapha na atu asagalao mumo.' " Phahi achimrehera nyo ujumbe ye mfalume.

*Josiya anasoma chitabu cha Shariya
(2 Afalume 23:1-3)*

²⁹ Chisha mfalume walagiza, na achikusanya vilongozi osi a Juda na a Jerusalemu. ³⁰ Chisha ye mfalume waambuka kuphiya nyumbani mwa Mwenyezi Mlungu phamwenga na atu osi a Juda

na enyezi a Jerusalemu, alavyadzi-sadaka, Alawi na atu osi avyere kpwa adide. Achiasomera maneno gosi ga cho chitabu cha chilagane chopahikana ndani ya nyumba ya Mwenyezi Mlungu.

³¹ Halafu mfalume achiima phatuphe achiika chilagane mbere za Mwenyezi Mlungu, kukala andamlunga Mwenyezi Mlungu, na kugbwira malagizoge, shariyaze na amurize kpwa moyowe wosi na kpwa rohoye yosi, na kugbwira maneno ga chilagane, garigoandikpwa kpwenye chitabu chicho. ³² Chisha achiaambira atu a Jerusalemu na Benjamini ahende dza vivyo. Nao achi-ahidi kumuabudu Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa akare aho tu.

³³ Ndipho Josiya achiusa vizuka vyosi ambavyo kala ni tsukizo kula kpwenye midzi ya Iziraeli na achiamurisha chila mutu ambaye ni Muiziraeli aabudu Mwenyezi Mlungu macheye. Hinyo atu taayaricha kumlunga Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa akare aho siku zosi za utawala wa Josiya.

35

Pasaka inasherekeywa (2 Afalume 23:21-23)

¹ Josiya waamuru kukala Pasaka ishereekewe himo Jerusalemu kumuishimu Mwenyezi Mlungu. Ndipho mwana ng'ondzi wa Pasaka achitsindzwa siku ya kumi na ne ya mwezi wa kpwandza.

² Siku iyo Josiya waaikira alavyadzi-sadaka mazuma gao ga kuhumika kpwenye nyumba ya Mwenyezi Mlungu. ³ Waiha phamwenga Alawi ambao nkufundza shariya na ni atakatifu mbere za Mwenyezi Mlungu achiaambira, “Hiro sanduku takatifu riinjizeni ndani ya nyumba yodzengbwa ni Selemani mwana wa Daudi, mfalume wa Iziraeli. Tamlundwa kuritsukula tsona mwenu mafuzini. Muhumikireni Mwenyezi Mlungu, Mlungu wenu na atue himo. ⁴ Kalani tayari kuhenda kazi yopangirwa ni Daudi, mfalume wa Iziraeli na mwanawe Selemani sawa-sawa na mazuma ga mbari zenu. ⁵ Chisha imani phatu phatakatifu phamwenga na Alawi a chila kundi ra mbari zenu, ili muweze kuterya chila nyumba ya atu a Iziraeli. ⁶ Dzitakaseni ili atu anaphokureherani ana ng’ondzi na ana mbuzi a Pasaka, muatsindze na muatayarishe akale sadaka kpwa Mwenyezi Mlungu. Hakikishani kukala atu akasherekeya kulengana na neno ra Mwenyezi Mlungu rolaviwa ni Musa.”

⁷ Chisha Josiya achialavira hinyo atu ambao kala akedza, ana ng’ondzi na ana mbuzi elufu mirongo mihahu na ndzau elufu tahu kpwa ajili ya sadaka ya Pasaka, kula kpwa mali za mfalume. ⁸ Na maofisaa a mfalume nao achilavya kpwa hiyari mtsango wao wa nyama a sadaka kpwa ajili ya atu na kpwa ajili ya alavyadzi-sadaka na kpwa ajili ya Alawi. Alavyadzi-sadaka ahewa ni Hilikiya na Zakariya na Jehieli ambao ni aimirizi akulu a Nyumba

ya kuvoya Mlungu, ana ng'ondzi na ana mbuzi elufu mbiri na magana sita na ndzau magana mahahu akale sadaka za sharee ya Pasaka.

⁹ Naye Konaniya na anáo airi, Shemaya na Nethaneli, phamwenga na Hashabia, Jeieli na Jozabadi, ambao kala ni akulu a Alawi, piya aapha alavyadzi-sadaka ana ng'ondzi na ana mbuzi elufu tsano na ndzau magana matsano alaviwe kama sadaka ya pasaka.

¹⁰ Wakati chila chitu chiriphokala tayari kpwa ajili ya sharee za Pasaka, alavyadzi-sadaka na Alawi aima phatu aripholagizwa ni mfalume Josiya, kulengana na mazuma gao. ¹¹ Chisha Alawi atsindza na achiyula ana ng'ondzi a Pasaka na milatso achiapha alavyadzi-sadaka

nao achiitimvya-timvya phatu pha kulavira sadaka. ¹² Hinyo Alawi atenga sadaka za kuochwa na achiaganyira atu kulengana na mbari zao, ili amlavire Mwenyezi Mlungu dza irivyolagizwa kpwenye chitabu cha Musa. Na hizo ndzau nazo piya zahendwa dza vivyo.

¹³ Nao ana ng'ondzi a Pasaka aochwa sawa-sawa na irivyolagizwa na sadaka zanjina takatifu zatseruswa na nyungu, zanjina masufuriani, zanjina kalangoni, achihendwa wangbwi wa kuaphirikira atu arye.

¹⁴ Siku yosi alavyadzi-sadaka ambao kala ni a chivyazi cha Aruni ashuulika kulavya sadaka za kuochwa na kuocha mafuha ga nyama hipho dzulu ya phatu pha kulavira sadaka. Iriphokala chila mmwenga akamala, ndipho hinyo Alawi

achitayarisha nyama zao a Pasaka kpwa ajili yao enye na alavyadzi-sadaka.

¹⁵ Wakati wa sharee hizo, Alawi aatayarishira nyama za Pasaka avwinadzi na arindzi ambao kala ni Alawi a chivyazi cha Asafu ili aweze kukala kpwenye mazuma gao, sawa-sawa na arivyolagiza Daudi, Asafu, Hemani na Jeduthuni, muonadzi wa mfalume. Hata arindzi a maryango ga Nyumba ya kuvoya Mlungu taayahitaji kuricha mazuma gao kpwa mana a tayarishirwa nyama zao za Pasaka ni ndugu zao.

¹⁶ Phahi siku iyo Pasaka yasherekeywa kumuishimu Mwenyezi Mlungu na achilavirwa sadaka za kuochwa dzulu ya phatu pha kulavira sadaka Mwenyezi Mlungu sawa-sawa na amuri ya mfalume Josiya. ¹⁷ Na hinyo atu a Iziraeli ambao kala a hipho Jerusalemu kpwa Pasaka, chisha asherekeya sikukuu ya mikahe isiyotiywa hamira kpwa muda wa siku sabaa.

¹⁸ Takuna Pasaka yosherekewa dza iyo ko Iziraeli hangu wakati wa nabii Samueli. Takuna hata mmwenga wa nyo afalume a Iziraeli, ambaye wausa Pasaka dza iyo iriyouswa ni Josiya, alavyadzi-sadaka, Alawi, atu osi a Juda na osi a Iziraeli, ariokala phapho, na nyo atu asagalao Jerusalemu. ¹⁹ Pasaka ihi yasherekewa mwaka wa kumi na nane wa utawala wa mfalume Josiya.

*Josiya anafwa vihani
(2 Afalume 23:28-30)*

²⁰ Bada ya mfalume Josiya kumala kuitengeza Nyumba ya kuvoya Mlungu, mfalume Neko wa Misiri, walongoza jeshire kula Misiri ili edze apigane hiko Karikemishi phephi na muho Yufurati. Naye Josiya waambuka kpwendapigana naye. ²¹ Ela mfalume Neko wahuma ajumbe kpwa Josiya kumuambira, “Mino sina viha na uwe, mfalume wa Juda! Sikedza pigana na uwe, ela na nyumba nriyona viha nayo. Naye Mlungu akaniamuru nihende upesi. Phahi richa kumpinga Mlungu ariye phamwenga nami asedze akakubananga.”

²² Ela Josiya warema kukubali maneno ga Neko dzagbwe kala gala kpwa Mlungu! Hipho ye wadzibadilisha ili asimanyikane na achendapigana na Neko hiko Dete ra Megido.

²³ Wakati wa viha hivyo, mwanajeshi wa Misiri wamlatsa mfalume Josiya na muvwi. Naye Josiya achiambira atumishie, “Niusani hipha vihani mana nkalumizwa sana!” ²⁴ Phahi atumishie amtuluzwa kula kpwa hiro garire ra kuvwehwa ni farasi, achimuinjiza kpwenye ranjina ambaro kala anaro na achimphirika hadi Jerusalemu. Naye wafwa, achizikpwa vikurani pha akaree. Atu osi a Juda na a Jerusalemu amririra Josiya.

²⁵ Naye nabii Jeremia watunga wira wa kumririra Josiya. Kula siku iyo hinyo aimbadzi alume kpwa achetu anaphosononekera chifo cha Josiya nkuimba wira hinyo. Nayo yakala ni desturi ko Iziraeli yoandikpwa kpwenye chitabu cha sonono.

²⁶ Mambo gosi ga Josiya chigosala, phamwenga na mahendoge manono ambago wahenda sawa-

sawa na shariya ya Mwenyezi Mlungu, ²⁷ hangu mwandzo hadi mwisho, gaandikpwa kpwenye chitabu cha mahendo ga afalume a Iziraeli na a Juda.

36

Jehoahazi mfalume wa Juda (2 Afalume 23:30–35)

¹ Nyo atu a yo tsi, amuhala Jehoahazi mwana wa Josiya na achimuhenda mfalume badala ya ise ko Jerusalemu. ² Jehoahazi kala ana miaka mirongo miiri na mihahu ariphoandza kutawala naye watawala kpwa muda wa miezi mihahu ko Jerusalemu. ³ Chisha mfalume Neko wa Misiri achimuusa ulongozini ko Jerusalemu. Na yo tsi achiitoza kodi kilo elufu tahu na magana mane ga feza na kilo mirongo mihahu na ne za zahabu. ⁴ Alafu mfalume wa Misiri wamuika Eliakimu mwanao wa Jehoahazi, akale mfalume wa Juda na Jerusalemu. Eliakimu wagalizwa dzina achiihwa Jehoyakimu, ela Neko wamuhala Jehoahazi achipiya naye Misiri.

Jehoyakimu mfalume wa Juda (2 Afalume 23:36—24:7)

⁵ Jehoyakimu kala ana miaka mirongo miiri na tsano ariphoandza kutawala naye watawala miaka kumi na mwenga ko Jerusalemu. Iye wahenda mai mbere za Mwenyezi Mlungu, Mlunguwe.

36:4 36:4 Jeremia 22:11–12
26:1–6; 35:1–19

36:5 36:5 Jeremia 22:18–19;

⁶ Ndipho Nebukadineza mfalume wa Babeli, waambuka achedzamshambuliya. Jehoyakimu wagbwirwa, achifungbwa na silisili na achiphirikpwa hadi tsi ya Babeli. ⁷ Nebukadineza piya wahala miyo minji ya samani kula kpwa nyumba ya Mwenyezi Mlungu na achendayiika kpwenye nyumbaye ya chifalume hiko Babeli.

⁸ Mahendo ganjina ga Jehoyakimu, na go mai arigogahenda, ga kutsukiza na vira arivyophiya chinyume na Mlungu, gaandikpwa kpwenye chitabu cha mahendo ga afalume a Iziraeli na a Juda. Chisha mwanawe Jehoyakini watawala badalaye. ⁹ Jehoyakini kala ana miaka minane* ariphoandza kutawala na achitawala miezi mihahu na siku kumi ko Jerusalemu. Naye piya wamuasi Mwenyezi Mlungu, achienda mai. ¹⁰ Mwaka uriphosira, mfalume Nebukadineza wahuma ajumbe kpwendamuhala mateka Jehoyakini achimphirika hadi Babeli phamwenga na miyo ya samani kula nyumba ya Mwenyezi Mlungu. Zedekiya mwanao wa Jehoyakini waikpwa akale mfalume wa Juda na Jerusalemu.

Zedekiya mfalume wa Juda

(2 Afalume 24:18-20; Jeremia 52:1-3)

¹¹ Zedekiya kala ana miaka mirongo miiri na mmwenga ariphoandza kutawala na achitawala miaka kumi na mwenga kula Jerusalemu.

36:6 36:6 Jeremia 25:1-38; 36:1-32; 45:1-5; Danieli 1:1-2

* **36:9** 36:9 Maandiko ganjina ganaamba miaka kumi na nane.

36:10 36:10 a Jeremia 22:24-30; 24:1-10; 29:1,2; Ezekieli 17:12; b Jeremia 37:1; Ezekieli 17:13

36:11 36:11 Jeremia 27:1-22; 28:1-17

12 Wahenda mai mbere za Mwenyezi Mlungu. Warema kugbwa maguluni mbere za nabii Jeremia, dzagbwe kala anagomba gola kpwa Mwenyezi Mlungu.

13 Tsona Zedekiya waasi mfalume Nebukadineza, ambapho kala akaapa kukala andaishimu Mwenyezi Mlungu. Ela Zedekiya kala ni mutu wa moyo mufu, warema kulunga Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa Iziraeli. 14 Atu a Juda na hata alavyadzi-sadaka ambao kala ni akulu ao, akosera Mlungu sana na achihenda mambo ga kutsukiza sawa-sawa na mataifa. Nyumba ya Mwenyezi Mlungu aitiya najisi dzagbwe Mlungu kala akaitakasa hiko Jerusalemu. 15 Naye Mwenyezi Mlungu waonera atue mbazi na badala ya kubananga iyo Nyumba ya kuvoya Mlungu, wahuma manabii kano kpwa kano kpwendaaonya. 16 Ela hinyo atu aatseka na kuanyetera hinyo ahumwa a Mlungu. Aenderera kubera maneno ga Mwenyezi Mlungu hadi achimtsukiza na ichikala taphana budi kuatiya adabu.

Jerusalemu Inaangamizwa

(2 Afalume 25:1-21; Jeremia 52:1-3)

17 Ndipho Mwenyezi Mlungu achihuma Nebukadineza mfalume wa Babeli† kpwendashambuliya Jerusalemu. Nebukadineza waolaga mabarobaro aho ambao kala a phatu phatakatifu, wala kayaonera mbazi mutu yeyesi, si mchetu wala mlume, si mvyere wala

36:13 36:13 Ezeieli 17:15 **36:17** 36:17 Jeremia 21:1-10; 34:1-5 † **36:17** 36:17 Chieburania chinaamba wa Akalidayo.

mdide. Mlungu waatiya osi mkpwononi mwa Nebukadineza.¹⁸ Nebukadineza watsukula chila chitu ambacho kala chikasala himo nyumba ya kuvoya Mlungu. Hazina za nyumba ya Mwenyezi Mlungu na hazina za mfalume na za maofisaage, zosi wazikusanya achiuya nazo Babeli.

¹⁹ Chisha Nyumba ya kuvoya Mlungu yaochwa ni majeshi ga Nebukadineza na ukuta wa Jerusalem uchibomolwa na madzumbage ga chifalume na miyo ya samani yosi ichibanangbwa. ²⁰ Hara ambao atiye upanga waateka achiphiya nao Babeli, achendakala atumwa a mfalume na a anae hadi uriphomenya utawala wa Pashia.

²¹ Juda yasala jangbwa huphu nayo yakala hivyo kpwa muda wa miaka mirongo sabaa, ili itimize Miakaye ya Kuoya. Mambo higa gahendeka sawa-sawa na neno ra Mwenyezi Mlungu arirogomba kutsupira nabii Jeremia.

*Koreshi anarichira Ayahudi
auye kpwao*

(Ezira 1:1-4)

²² Phahi mwaka wa kpwandza wa utawala wa mfalume Koreshi wa Pashia, ili neno ra Mwenyezi Mlungu rogombwa ni nabii Jeremia ritimiye, Mwenyezi Mlungu wamuhenda Koreshi mfalume wa Pashia aandike tangazo na ritangazwe kahi za ufalumewe wosi. Tangazo renye kala rinaamba, ²³ “Koreshi, mfalume wa Pashia anaamba hivi, ‘Mwenyezi Mlungu,

36:19 36:19 1 Afalume 9:8

36:21 36:21 Jeremia 25:11; 29:10

36:23 36:23 Isaya 44:28

Mlungu ariye dzulu, wanipha falume zosi za duniani. Naye akanilagiza nimdzengere nyumba ko Jerusalemu, mudzi urio tsi ya Juda. Kpwa hivyo mwimwi mosi ambao mu atue munaweza kuuya Iziraeli na Mwenyezi Mlungu na akale phamwenga namwi.' ”

cxxi

Digo
Chidigo: Digo (Bible)

copyright © 2019 Bible Translation and Literacy

Language: Digo (Chidigo)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-24

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022
bab7eb71-e774-512d-9543-5878c28ca63b